

Iz Akaša kronike

SD 11

Rudolf Steiner

1904. - 1908.

SADRŽAJ

Predgovor Marije Steiner za prvo knjižno izdanje 1939	3
Suvremena kultura u zrcalu znanosti duha	4
Iz Akaša kronike	
Predgovor	9
Naši atlantski preci	11
Prijelaz iz četvrte u petu korijensku rasu	19
Lemurijska rasa	25
Razdvajanje na spolove	33
Posljednja vremena prije razdvajanja na spolove	39
Hiperborejska i polarna epoha	44
Početak sadašnje Zemlje. Izlazak Sunca	50
Izlazak Mjeseca	54
Nekoliko nužnih napomena	58
O podrijetlu Zemlje	64
Zemlja i njezina budućnost	69
Život Saturna	74
Život Sunca	79
Život na Mjesecu	85
Život Zemlje	91
Četveročlani čovjek Zemlje	99
Odgovori na pitanja	108
Predrasude navodne znanosti	110

PREDGOVOR MARIJE STEINER

za prvo knjižno izdanje 1939.

Na zahtjev mnogih, ovi eseji dr. Rudolfa Steinera, prvi put objavljeni 1904. godine, sada se nakon trideset pet godina, objavljuju u obliku knjige. Napisani su za časopis 'Lucifer-Gnosis', koji je u početku izlazio mjesečno, a zatim u duljim intervalima. To objašnjava česte reference i reference na raniji materijal. No, za proučavanje znanosti duha, ponavljanje je posebno korisno. Neke bi danas moglo zbuniti to što se, uz novu terminologiju skovanu za Zapad, spominje i terminologija izvedena iz orijentalnog ezoterizma. Ta je terminologija, kroz literaturu Teozofskog društva, na prijelazu stoljeća u Europi postala popularna. Egzotični nazivi ostali su u sjećanju; finije nijanse koje su orijentalci s njima povezivali, ostale su, uglavnom, skrivene za Europljane. Usavršavanje našeg jezika, prilagođenog osjetilnoj percepciji, profinjenom duhovnom terminologijom i konkretnim slikama, čak i nadosjetilnim, bilo je nešto na čemu je dr. Steiner neumorno radio. Opisujući djelovanje hijerarhija, koristi uobičajenu kršćansku terminologiju.

Ono što je ovdje predstavljeno u 'Akaša kronici', u sažetom pregledu, nastavlja se u knjigama 'Teozofija' i 'Osnove tajne znanosti'.

Časopis 'Lucifer-Gnosis' nije mogao nastaviti izlaziti zbog prevelikog zahtjeva za predavanjima i drugim aktivnostima. Uz rezultate okultnih istraživanja, sadrži mnoge članke u kojima dr. Steiner raspravlja o suvremenoj znanstvenoj misli. Budući da je neizbježno da se spisi poput onih o 'Akaša kronici' većini nepripremljenih čitatelja još uvijek čine kao divlja fantazija, dva članka iz tog časopisa koji se bave suvremenim kognitivnim problemima, prethodit će i slijediti u ovom izdanju. Njihova trezvena logika trebala bi pružiti dokaz da istraživač nadosjetilnih svjetova može mirno i objektivno sagledati suvremene probleme.

Časopis također sadrži odgovore na pitanja čitatelja. Iz toga smo dobili neke uvide u atlantsko čovječanstvo i okultnu znanost. Svatko tko želi steći jasno razumijevanje kako dolazi do čitanja 'Akaša kronike', mora se, naravno, duboko posvetiti proučavanju antropozofije.

Osim gore spomenutih knjiga, napredni studenti znanosti duha upućuju se na ezoterna promišljanja o 'Okultnom čitanju i okultnom slušanju', te nedavno objavljeni treći svezak serije: 'Duhovna bića i njihovi utjecaji', koji bi danas trebao biti od posebnog interesa: 'Povijena nužnost i sloboda: utjecaj na sudbinu iz svijeta umrlih'.

SUVREMENA KULTURA U ZRCALU ZNANOSTI DUHA

Za svakoga tko je pratio tijek znanstvenog razvoja u posljednjim desetljećima, nema sumnje da se sprema snažan preokret. Kada prirodoslovac govori o takozvanim zagonetkama egzistencije, danas zvuči sasvim drugačije nego prije samo kratkog vremena. - Bilo je to otprilike sredinom devetnaestog stoljeća, kada su neki od najsmjelijih umova, znanstveni materijalizam vidjeli kao jedino moguće vjerovanje koje je netko tko je upoznat s najnovijim nalazima istraživanja mogao imati. Gruba izjava izrečena u to vrijeme, da su 'misli otprilike u istom odnosu prema mozgu, kao žuč prema jetri', postala je poznata. Tu je izjavu dao Karl Vogt, koji je u svojoj 'Slijepa vjera i znanost', i u drugim spisima, proglasio prevladanim sve što ne dopušta intelektualnoj aktivnosti, duševnom životu da izađe iz mehanizma živčanog sustava i mozga, baš kao što fizičar objašnjava da kretanje kazaljki proizlazi iz mehanizma sata. Bilo je to vrijeme u koje je 'Sila i materija', Ludwiga Büchnera, postala svojevrsno evanđelje za široke krugove obrazovanih ljudi. Može se reći da su izvrsni, neovisno misleći umovi došli do takvih uvjerenja zahvaljujući ogromnom dojmu koji su ostavili uspjesi prirodne znanosti u novije vrijeme. Mikroskop nas je nedavno naučio sastavu živih organizama iz njihovih najmanjih dijelova, stanica. Geologija, proučavanje formiranja Zemlje, napredovala je do objašnjenja razvoja našeg planeta prema zakonima koji su i danas na snazi. Darwinizam je obećavao objasniti podrijetlo čovjeka na čisto prirodan način, i započeo je svoj trijumfalni pohod kroz obrazovni svijet s takvim obećanjem da se mnogima činilo da je odbacio sva 'stara vjerovanja'. To se u posljednje vrijeme dosta promijenilo. Iako još uvijek postoje zaostaci ovih stavova, koji, poput Ladenburga na skupu prirodoslovaca 1903, proglašavaju materijalističko evanđelje, protive im se drugi, koji su, kroz zrelije promišljanje znanstvenih pitanja, došli do potpuno drugačijeg govora. Upravo je objavljen tekst pod naslovom 'Prirodoslovlje i pogled na svijet'. Njegov autor je Max Verworn, fiziolog koji je izašao iz Haeckelove škole. U ovom tekstu stoji: "Zapravo, čak i kad bismo posjedovali najpotpunije znanje o fiziološkim događajima u stanicama i vlaknima moždane kore, s kojima su povezani psihički procesi, čak i kad bismo mogli zaviriti u mehaniku rada mozga kao u zupčanike satnog mehanizma, nikada ne bismo pronašli ništa osim atoma u pokretu. Nijedno ljudsko biće ne bi moglo vidjeti ili na drugi način osjetilima percipirati kako u tom procesu nastaju osjeti i predodžbe. Rezultati koje je materijalističko stajalište postiglo, u svom pokušaju svođenja duhovnih procesa na pokrete atoma, jasno ilustriraju njegove mogućnosti: sve dok je materijalističko stajalište postojalo, nije objasnilo ni najjednostavniji osjećaj u smislu pokreta atoma. Tako je bilo i tako će biti u budućnosti. Kako bi uopće moglo biti zamislivo da stvari koje nisu opazive osjetilima, poput psihičkih procesa, ikada mogu dobiti svoje objašnjenje

jednostavnim rastavljanjem velikih tijela na njihove najmanje dijelove! Atom uostalom ostaje tijelo, i nikakvo kretanje atoma nije sposobno premostiti jaz između fizičkog svijeta i psihe. Materijalistička koncepcija, koliko god plodna bila kao znanstvena radna hipoteza, i koliko god će nesumnjivo, u tom smislu ostati u budućnosti - mislim samo na uspjehe strukturne kemije - ipak je beskorisna kao osnova za svjetonazor. Tu se pokazuje preuskom. Filozofski materijalizam odigrao je svoju povijesnu ulogu. Ovaj pokušaj znanstvenog svjetonazora zauvijek je propao. Tako govori prirodoslovac na početku dvadesetog stoljeća, o gledištu koje je oko sredine devetnaestog stoljeća proglašeno kao novo evanđelje, koje je zahtijevao znanstveni napredak.

Posebno se pedesete, šezdesete i sedamdesete mogu opisati kao razdoblje materijalističke plime. Objašnjavanje duhovnih i duševnih fenomena, kao čisto mehaničkih procesa, u to vrijeme je imao uistinu fascinantniji utjecaj. I materijalisti su mogli reći da su izvojevali pobjedu nad pristašama duhovnog svjetonazora. Čak su se i oni koji nisu krenuli od znanstvenih proučavanja, pridružili njihovim redovima. Dok su Büchner, Vogt, Moleschott i drugi gradili isključivo na znanstvenim pretpostavkama, David Friedrich Strauß se u svojoj 'Staroj i novoj vjeri' iz 1872. pokušao osloniti na svoje teološke i filozofske uvide kako bi postavio temelje za novi vjeru. Već je desetljećima ranije na senzacionalan način intervenirao u duhovni život svojim 'Životom Isusa'. Čini se da je bio opremljen punim teološkim i filozofskim obrazovanjem svog vremena. Sada je hrabro izjavio da materijalističko objašnjenje pojava svijeta, uključujući i čovječanstvo, mora činiti osnovu za novo evanđelje, za novo moralno razumijevanje i oblikovanje egzistencije. Čini se da je podrijetlo ljudi od isključivo životinjskih predaka, predodređeno postati nova dogma, a svako čvrsto pridržavanje duhovnog-duševnog podrijetla naše vrste, smatralo se, u očima naturalističkih filozofa, preostalim praznovjerjem iz djetinjstva čovječanstva, kojim se ne bi trebalo dalje baviti.

A oni koji su gradili na modernoj prirodnoj znanosti, imali su pomoć povjesničara kulture. Proučavali su se običaji i vjerovanja divljih plemena. Ostaci primitivnih kultura iskapani su iz zemlje, poput kostiju pretpovijesnih životinja i otisaka izumrlih biljnih svjetova: trebali su svjedočiti o činjenici da su se ljudi, pri svojem prvom pojavljivanju na Zemlji, od viših životinja razlikovali samo po stupnju, ali da su se duhovno-duševno u osnovi, razvili od pukog animalizma do svoje sadašnje visine. Došlo se do točke u vremenu, kada se činilo da je u ovoj materijalističkoj strukturi sve u redu. I pod određenim pritiskom koji su na njih vršile ideje tog vremena, ljudi su mislili onako kako piše jedan pobožni materijalist: "Marljivo proučavanje znanosti navelo me da sve prihvatim smireno, da strpljivo podnosim neizbježno, i, štoviše, da pomognem da se patnja čovječanstva postupno smanji. Tim se lakše mogu odreći fantastičnih utjeha koje vjerujući um traži u čudesnim

formulama, kao što moja mašta svoju najljepšu stimulaciju pronalazi u književnosti i umjetnosti. Kad pratim tijek velike drame, ili, u pratnji učenjaka, poduzimam putovanje do drugih zvijezda ili lutanje kroz pretpovijesne krajolike, kada se sa planinskih vrhova divim veličanstvu prirode, ili štujem ljudsku umjetnost u zvuku i boji, nemam li dovoljno onoga što je uzdižuće? Treba li mi onda išta drugo što proturječi mom razumu? - Strah od smrti, koji muči toliko pobožnih ljudi, potpuno mi je stran. Znam da ću, kada mi tijelo propadne, živjeti onoliko malo koliko sam živio prije rođenja. Muke čistilišta i pakla za mene ne postoje. Vraćam se u bezgranično carstvo prirode, koje s ljubavlju grli svu djecu. Moj život nije bio uzaludan. Dobro sam iskoristio snagu koju sam posjedovao. Odlazim s ove Zemlje u čvrstom uvjerenju da će postajati sve bolja i ljepša!" (*Vom Glauben zum Wissen. Ein lehrreicher Entwicklungsgang getreu nach dem Leben geschildert von Kuno Freidank.*) Tako danas mnogi ljudi razmišljaju, oni koji su još uvijek podložni opsesijama koje su utjecale na zagovornike materijalističkog svjetonazora u tom dobu.

Ali oni koji su se pokušali održati na vrhuncu znanstvene misli, došli su do drugih zaključaka. Prvi odgovor na znanstveni materijalizam, koji je iznio izvanredni prirodoslovac na skupu prirodoslovaca u Leipzigu (1876.), postao je poznat. Du Bois-Reymond je tada održao svoj 'Ignorabimus-govor'. Pokušao je pokazati da ovaj znanstveni materijalizam zapravo nije sposoban za ništa više od određivanja kretanja najmanjih čestica materije i zahtijevao je da se time zadovolji. Ali istovremeno je naglasio da to ni najmanje ne doprinosi objašnjenju duhovnih i duševnih procesa. Može se zauzeti bilo koji stav o izjavama Du Bois-Reymonda: jedno je jasno, vidi se da su predstavljale odbacivanje materijalističkog objašnjenja svijeta. Pokazale su kako čovjek kao prirodoslovac može time biti zaveden.

Materijalističko objašnjenje svijeta tako je ušlo u fazu u kojoj se proglasilo umjerenim u pogledu života duše. Priznalo je svoje 'neznanje' (agnosticizam). Izjavilo je da želi ostati 'znanstveno' i ne tražiti utočište u drugim izvorima znanja, ali također se ne želi uzdići do višeg svjetonazora koristeći vlastita sredstva. (Raoul France, prirodoslovac, nedavno je na sveobuhvatan način pokazao neadekvatnost znanstvenih otkrića za viši pogled na svijet. To je pothvat kojem bismo se željeli vratiti jedan drugi put.)

A sada su se činjenice stalno dopunjavale, pokazujući nemogućnost građenja znanosti o duši proučavajući materijalne pojave. Znanost je bila prisiljena proučavati određene 'abnormalne' pojave duševnog života, poput hipnoze, sugestije i mjesečarenja. Postalo je jasno da je, suočen s tim pojavama, materijalistički pogled potpuno neadekvatan za istinski misleću osobu. To nisu bile nove činjenice koje su otkrivane. Radije, to su bile pojave koje su proučavane u davna vremena te sve do početka devetnaestog

stoljeća, ali su jednostavno odbačene kao nezgodne tijekom razdoblja rasta materijalizma.

Događalo se još nešto. Postajalo je sve jasnije koliko su slabi temelji na kojima su sami prirodoslovci gradili svoja objašnjenja o podrijetlu životinjskih oblika, a posljedično i ljudi. Neko vrijeme su koncepti 'adaptacije' i 'borbe za opstanak' imali veliku privlačnost u objašnjavanju podrijetla vrsta. Ljudi su počeli shvaćati da su slijedili iluzije. Pojavila se škola - pod Weismannovim vodstvom - koja je odbijala priznati ideju da se karakteristike koje živo biće stekne prilagodbom okolini, mogu nasljeđivati i da te karakteristike tako vode do transformacije živih bića. Stoga su sve pripisivali 'borbi za opstanak' i govorili o 'svemoći prirodne selekcije'. U oštroj suprotnosti s tim, potkrijepljeno nedvojbenim činjenicama, bilo je onih koji su tvrdili da se govorilo o 'borbi za opstanak' i u slučajevima kada ona nije postojala. Željeli su pokazati da se time ništa ne može objasniti. Govorili su o nemoći 'prirodne selekcije'. Nadalje, posljednjih godina de Vries je uspio pokusima pokazati da postoje nagle promjene od jednog životnog oblika do drugog (mutacija). To također potresa ono što su darvinisti smatrali čvrstim načelom vjere, da životinjski i biljni oblici prolaze samo kroz postupne transformacije. Tlo na kojem su gradili desetljećima jednostavno je sve više nestajalo pod njihovim nogama. Misleći istraživači već su ranije vjerovali da to tlo moraju napustiti, poput mladog W. H. Rolpha, koji je u svojoj knjizi 'Biološki problemi, također razvoja racionalne etike', još 1884. izjavio: "Tek uvođenjem nezasitnosti darvinistički princip u borbi za život postaje prihvatljiv. Jer tu tek sada imamo objašnjenje za činjenicu da stvorenje, gdje god može, stječe više nego što mu je potrebno da održi *status quo*, da raste prekomjerno gdje god mu se pruži prilika.... Dok za darvinista nema borbe za opstanak gdje god opstanak stvorenja nije ugrožen, za mene je borba sveprisutna. To je prvenstveno borba za život, borba za povećanje života, ali ne borba za opstanak."

S obzirom na takvo stanje stvari, sasvim je prirodno da pronicljivi ljudi priznaju: materijalistički svijet misli nije prikladan za izgradnju pogleda na svijet. Na temelju njega ne možemo ništa reći o duševnim i duhovnim pojavama. I već danas postoje brojni prirodoslovci koji strukturu svijeta nastoje konstruirati na temelju sasvim drugačijih predodžbi. Dovoljno je samo prisjetiti se djela botaničara Reinkea, 'Svijet kao djelo'. Međutim, očito je da takvi prirodoslovci nisu bez posljedica odgojeni u čisto materijalističkim predodžbama. Ono što oni predstavljaju sa svog novog idealističkog stajališta je oskudno; to ih možda zasad zadovoljava, ali ne i one koji dublje istražuju misterije svijeta. Takvi prirodoslovci ne mogu se natjerati da pristupe metodama koje proizlaze iz istinske kontemplacije duha i duše. Duboko se boje 'misticizma', 'gnoze' ili 'teozofije'. To je jasno vidljivo, naprimjer, u Verwornovom citiranom djelu. On kaže: "U prirodnoj znanosti vrije. Stvari koje su se svima činile jasnim i transparentnim danas su se zamaglile.

Provjereni simboli i predodžbe, kojima su se do nedavno svi bavili i s kojima su na svakom koraku radili bez oklijevanja, počeli su se kolebati i na njih se gleda sa sumnjom. Temeljni koncepti, poput onog o materiji, čine se poljuljanima, i najčvršće to se pod koracima prirodoslovca počinje ljuljati. Određeni problemi čvrsto stoje, problemi o koje su se do sada razbili svi pokušaji, svi naponi prirodne znanosti. Onaj očajan se, pri toj spoznaji, rezignirano baca u naručje misticizma, koji je oduvijek bio posljednje utočište kada izmučeni razum nije vidio izlaz. Razborita osoba traži nove simbole i pokušava stvoriti nove temelje na kojima može nastaviti graditi." Može se vidjeti da današnji znanstveni mislilac, zbog svojih misaonih navika, nije u stanju oblikovati nijedan drugi koncept 'misticizma' osim onog koji uključuje zbunjenost i nejasnoću razuma. - A do kakvih ideja o životu duše dolazi takav mislilac! Na kraju citiranog teksta čitamo: "Prethistorijski čovjek je formirao ideju o odvojenosti tijela i duše pri pogledu na smrt. Duša se odvajala od tijela i vodila samostalno postojanje. Nije nalazila odmora i vraćala se kao duh, osim ako nije protjerana pogrebnim ceremonijama. Strah i praznovjerje mučili su čovječanstvo. Ostaci tih vjerovanja preživjeli su do našeg vremena. Strah od smrti, odnosno onoga što će doći poslije, danas je još uvijek raširen. - Kako sve to drugačije izgleda sa stajališta psihomonizma! Budući da se psihička iskustva pojedinca događaju samo kada postoje određene, zakonite veze, ona nestaju čim se te veze nekako poremete, kao što se neprestano događa tijekom dana. S fizičkim promjenama koje se događaju smrću, te veze potpuno prestaju. Dakle, nijedan osjet ili predodžba, nijedna misao ili osjećaj pojedinca ne može nastaviti postojati. Individualna duša je mrtva. Pa ipak, osjeti, misli i osjećaji žive dalje. Od prolaznog pojedinca žive dalje u drugim pojedincima, gdje god postoji isti kompleks uvjeta. Šire se od pojedinca do pojedinca, od generacije na generaciju, od naroda na narod. Rade i tkaju na vječnom tkalačkom stanu duše. Rade na povijesti ljudskog duha. - Dakle, svi nakon smrti nastavljamo živjeti, kao karike u velikom, međusobno povezanom lancu duhovnog razvoja." Ali je li to išta drugo nego nastavak vodenog vala u drugim koje je stvorio, dok sam propada? Nastavlja li se uistinu živjeti ako se samo nastavlja postojati u svojim posljedicama? Nije li takvo kontinuirano postojanje zajedničko svim pojavama, uključujući i fizičku prirodu? Jasno je da je materijalistički svjetonazor morao potkopati vlastite temelje. Još nije sposoban izgraditi nove. To će omogućiti, samo istinsko razumijevanje misticizma, teozofije i gnoze. Prije nekoliko godina, kemičar Ostwald govorio je na skupu prirodoslovaca u Lübecku o 'prevladavanju materijalizma', i u tu svrhu osnovao novi prirodoslovno filozofski časopis. Prirodoslovlje je zrelo da primi plodove višeg pogleda na svijet. I svaki otpor bit će uzaludan; morat će se prilagoditi čežnjama ljudske duše.

IZ AKAŠA KRONIKE

PREDGOVOR

Kroz uobičajenu povijest, čovjek može naučiti samo mali dio onoga što je čovječanstvo iskusilo u pretpovijesno doba. Povijesni dokazi osvjetljavaju samo nekoliko tisućljeća. Pa čak i ono što nas arheologija, paleontologija i geologija mogu naučiti, vrlo je ograničeno. A ovom ograničenju dodaje se nepouzdanost svega što se temelji na vanjskim dokazima. Samo razmislite kako se slika ovog ili onog, ne tako dalekog događaja, ili naroda, promijenila kada su otkriveni novi povijesni dokazi. Samo usporedite opise koje su dali različiti povjesničari o jednoj te istoj stvari; i uskoro ćete se uvjeriti u klimavo tlo na kojem stojite. Sve što pripada vanjskim osjetilima podložno je vremenu. A vrijeme također i uništava ono što je nastalo u vremenu. Međutim, vanjska povijest, ovisi o onome što je sačuvano u vremenu. Nitko ne može reći je li ono što je sačuvano ujedno i ono bitno, ako se stane na vanjskim dokazima. - Ali sve što nastaje u vremenu, svoje podrijetlo ima u vječnom. Samo što vječno nije dostupno osjetilnoj percepciji. Ali putevi do opažanja onog vječnog, čovjeku su otvoreni. On može razviti moći koje u njemu drijemaju, tako da bude u stanju prepoznati ovo vječno. Razvoj tih moći se spominje u esejima o pitanju 'Kako se stječe uvid u više svjetove?', koji se pojavljuju u ovom časopisu. [Izdano u obliku knjige u Berlinu 1909. Broj u sabranim djelima je SD10.] Tijekom izlaženja, ovi će eseji također pokazati da čovjek, na određenoj visokoj razini sposobnosti spoznaje, može prodrijeti i do vječnih izvora vremenski prolaznih stvari. Ako čovjek na ovaj način proširi svoje sposobnosti spoznaje, više nije ovisan o vanjskim dokazima u svrhu razumijevanja prošlosti. Tada je sposoban vidjeti ono što nije osjetilno u događajima, ono što nikakva količina vremena ne može uništiti. Od prolazne povijesti, napreduje prema neprolaznoj. Ta povijest, međutim, napisana je drugačijim pismom od uobičajenog. U gnozi, u teozofiji, naziva se 'Akaša kronika'. U našem jeziku može se dati samo slabašna naznaka o ovoj kronici. Jer naš je jezik uvelike usmjeren na osjetila. I ono što se njime opisuje, odmah poprima karakter ovog osjetilnog svijeta. Stoga je lako na neupućenog, koji se još ne može uvjeriti u stvarnost određenog duhovnog svijeta kroz vlastito iskustvo, ostaviti dojam fantastičnog, ako ne i još gori. - Svatko tko je stekao sposobnost opažanja u duhovnom svijetu, prošle događaje prepoznaje u njihovom vječnom karakteru. Oni stoje pred njim, ne kao mrtvi svjedoci povijesti, već u punom životu, ono što se dogodilo, na neki način se odvija pred njim. Oni koji su inicirani u čitanje takvih živih spisa mogu se osvrnuti na daleko dalju prošlost, od one koju predstavlja vanjska povijest; i također mogu - iz izravne duhovne percepcije - opisati stvari o kojima povijest izvještava, na daleko pouzdaniji način, nego što je to moguće u tom kontekstu. Kako bi se spriječila moguća pogreška, ovdje treba navesti

da čak ni duhovna percepcija nije inherentno nepogrešiva. I ova percepcija može biti pogrešna, može stvari vidjeti netočno, iskrivljeno ili pogrešno. Čak ni na ovom području nitko nije oslobođen od pogrešaka; bez obzira koliko visoko napredan. Stoga se ne treba uznemiravati ako se informacije iz takvih duhovnih izvora uvijek u potpunosti ne slažu. Ali pouzdanost opažanja, ovdje je daleko veća nego u vanjskom osjetilnom svijetu. I ono što različiti posvećenici mogu podijeliti o povijesti i prapovijesti, u biti će biti dosljedno. Zapravo, takva povijest i prapovijest postoje u svim tajnim školama. A ovdje već tisućljećima vlada takvo potpuno slaganje, da se ne može usporediti sa slaganjem koje postoji među vanjskim povjesničarima čak ni unutar jednog stoljeća. Posvećenici u biti jednako opisuju stvari u svim vremenima i na svim mjestima.

Nakon ovih uvodnih napomena, ovdje će biti predstavljeno nekoliko poglavlja iz Akaša kronike. Počet ćemo s opisima događaja koji su se dogodili kada je takozvani atlantski kontinent još postojao između Amerike i Europe. Ovaj dio površine naše Zemlje nekoć je bio kopno. Tlo ovog kopna sada čini dno Atlantskog oceana. Platon također govori o posljednjem ostatku kopna, otoku Poseidonis, koji se nalazio zapadno od Europe i Afrike. Da je morsko dno Atlantskog oceana nekoć bio kontinent, da je oko milijun godina bio poprište kulture koja se, doduše, veoma razlikovala od naše današnje: o tome se može pročitati, kao i o činjenici da su posljednji ostaci ovog kopna nestali u desetom tisućljeću prije Krista, u knjižici 'Atlantida, prema okultnim izvorima', autora W. Scott-Elliot. Ovdje će biti dane informacije o ovoj drevnoj kulturi, koje će nadopuniti ono što je rečeno u toj knjizi. Dok ta knjiga opisuje više vanjskih aspekata, vanjskih procesa naših atlantskih predaka, ovdje će biti zabilježeno nešto o njihovom duhovnom karakteru i unutarnjoj prirodi uvjeta pod kojima su živjeli. Čitatelj se stoga mora misaono vratiti u doba koje je gotovo deset tisuća godina iza nas i koje je trajalo mnogo tisućljeća. Ono što je ovdje opisano, međutim, nije se događalo samo na kopnu poplavljenom vodama Atlantskog oceana, već i u susjednim oblastima današnje Azije, Afrike, Europe i Amerike. A ono što se kasnije dogodilo u tim regijama, razvilo se iz te ranije kulture. - Još uvijek sam dužan šutjeti o izvorima informacija koje će ovdje biti navedene. Svatko tko išta zna o takvim izvorima, shvatit će zašto to mora biti tako. Ali mogu se dogoditi događaji koji će vrlo brzo omogućiti da se da se govori u tom smjeru. Koliko uvida skrivenih u njedrima teozofske struje se može postupno prenijeti, ovisi isključivo o ponašanju naših suvremenika. - A sada slijedi prvi od dokumenata koji se ovdje mogu zabilježiti.

NAŠI ATLANTSKI PRECI

Naši atlantski preci bili su drugačiji od današnjih ljudi, nego što to itko tko svoje znanje u potpunosti ograničava na osjetilni svijet zamišlja. Ta se razlika ne proteže samo na njihov vanjski izgled, već i na njihove duhovne sposobnosti. Njihovo znanje i njihove tehničke vještine, cijela njihova kultura, bili su drugačiji od onoga što se danas može promatrati. Ako se vratimo u najranija vremena atlantskog čovječanstva, nalazimo duhovne sposobnosti sasvim drugačije od naših. Logično razumijevanje, matematičke kombinacije na kojima se temelji sve što se danas proizvodi, potpuno su nedostajale prvim Atlantiđanima. Umjesto toga, imali su visoko razvijenu memoriju. Ta memorija bila je jedna od njihovih najizrazitijih duhovnih sposobnosti. Naprimjer, nisu računali kao mi, pamteći određena pravila i zatim ih primjenjujući. 'Tablica množenja' bilo je nešto potpuno nepoznato u atlantsko doba. Nitko nije utisnuo u svoj um da je tri puta četiri dvanaest. Činjenica da se uspio snaći kada je morao izvršiti takav izračun, bila je posljedica da je razmatrao identične ili slične slučajeve. Sjetio se kako je to bilo u ranijim prilikama. Treba shvatiti, da svaki put kada se u biću razvije nova sposobnost, da stara gubi snagu i oštrinu. Današnji ljudi imaju prednost nad Atlantiđanima u logičkom razmišljanju i sposobnosti kombiniranja stvari. Zauzvrat, memorija je opadala. Sada ljudi misle u konceptima; Atlantiđani su mislili u slikama. I kada bi se slika pojavila pred njegovom dušom, sjetio se toliko sličnih slika koje je već iskusio. Svoj sud je temeljio u skladu s tim. Stoga je sva poduka u to vrijeme bila drugačija od one iz kasnijih vremena. Nije bila osmišljena da dijete opremi pravilima ili izoštri njegovo razumijevanje. Nego, život im je predstavljen u živopisnim slikama, kako bi se kasnije, kada se suoči s određenim situacijama, moglo što više moguće sjetiti. Kad bi dijete odraslo i ušlo u život, moglo se sjetiti, u svemu što se od njega tražilo da učini, da mu je nešto slično predstavljeno tijekom naukovanja. Najbolje se snalazilo kada bi novi slučaj nalikovao nečemu što je već vidjelo. U potpuno novim okolnostima, Atlantiđanin je uvijek bio ovisan o pokušajima i pogreškama, dok je moderni čovjek u tom pogledu prilično pošteđen jer je opremljen pravilima. Ta pravila lako može primijeniti, čak i u slučajevima s kojima se još nije susreo. Takav sustav obrazovanja, životu je davao osjećaj ujednačenosti. Kroz vrlo duge vremenske periode, stvari su se uvijek iznova radile na isti način. Vjerna memorija nije dopuštala da se pojavi išta što bi iole nalikovalo brzini našeg današnjeg napretka. Ljudi su radili, uvijek ono što su ranije 'vidjeli'. Autoritet nije bio netko tko je mnogo naučio, već netko tko je mnogo iskusio, i stoga se mnogo toga mogao sjetiti. U atlantsko doba bilo bi nemoguće da itko mora donositi odluke o bilo kojoj važnoj stvari prije nego što navrši određenu dob. Ljudi su vjerovali samo onima koji su se mogli osvrnuti na dugogodišnje iskustvo.

Ono što je ovdje rečeno ne odnosi se na inicirane i njihove škole. Jer oni su, uostalom, ispred razine razvoja svog doba. I prijem u takve škole ne određuje se prema dobi, već time je li osoba koja treba biti primljena u svojim prethodnim inkarnacijama stekla sposobnosti za upijanje više mudrosti. Povjerenje koje se polagalo u inicijate i njihove agente tijekom atlantskog razdoblja, nije se temeljilo na obilju njihovog osobnog iskustva, već na starosti njihove mudrosti. Kod inicijata osobnost prestaje imati bilo kakav značaj. On ili ona je u potpunosti u službi vječne mudrosti. Stoga se karakteristike bilo kojeg određenog razdoblja ne odnose na njega ili nju.

Dok je Atlantiđanima (posebno ranijima) još uvijek nedostajala moć logičkog mišljenja, posjedovali su visoko razvijenu memoriju, što je cijeloj njihovoj aktivnosti davalo poseban karakter. Ali suština jedne ljudske moći uvijek je povezana s drugima. Memorija je bliže dubljem prirodnom temelju čovjeka nego moć razuma, i s njom povezane, razvijene su i druge moći koje su bile još sličnije onim podređenih bića prirode nego što su djelatne moći današnjeg čovječanstva. Dakle, Atlantiđani su uspjeli ovladati onim što se naziva životnom snagom. Baš kao što danas izvlačimo toplinu iz ugljena, koju pretvaramo u pogonsku snagu u našim prijevoznim sredstvima, Atlantiđani su razumjeli kako koristiti snagu sjemena živih biljki u tehničke svrhe. Predodžba o tome što se tu događalo, može se dobiti iz sljedećeg. Zamislite sjeme žita. U njemu drijema sila. Ta sila uzrokuje da stabljika iznikne iz sjemena. Ovu uspavanu silu unutar zrna priroda može probuditi. Moderni čovjek to ne može učiniti proizvoljno. Žito mora posaditi u zemlju, i buđenje prepustiti silama prirode. Atlantiđanin je bio sposoban za nešto drugo. Znao je kako snagu hrpe žita transformirati u tehničku snagu, baš kao što moderni čovjek toplinsku snagu hrpe ugljena može transformirati u takvu snagu. U atlantsko doba biljke su se uzgajale, ne samo da bi se koristile kao hrana, već da bi se snaga koja je drijemala u njima iskoristila za prijevoz i industriju. Baš kao što mi imamo uređaje za pretvaranje snage koja drijema u ugljenu, u pogonsku snagu naših lokomotiva, Atlantiđani su imali uređaje koje su zagrijavali, takoreći, sjemenkama biljaka, i u kojima se životna sila pretvarala u tehnički iskoristivu snagu. Tako su se pokretala vozila Atlantiđana, koja su lebdjela na maloj visini iznad tla. Ta su se vozila kretala na visini nižoj od visine planina iz atlantskog razdoblja, i imala su upravljačke uređaje koji su im omogućavali da se uzdignu iznad tih planina.

Moramo zamisliti da su se s tijekom vremena, svi uvjeti na našoj Zemlji znatno promijenili. Spomenuta atlantska vozila bila bi potpuno beskorisna u naše vrijeme. Njihova korisnost temeljila se na činjenici da je u to vrijeme atmosfera koja je okruživala Zemlju bila mnogo gušća nego danas. Može li se, prema današnjim znanstvenim konceptima, lako zamisliti tako veća gustoća zraka, ovdje nas ne zanima. Znanost i logičko mišljenje, po svojoj prirodi, nikada ne mogu odlučiti što je moguće ili nemoguće. Mogu objasniti samo ono što je utvrđeno iskustvom i promatranjem. A gustoća zraka o kojoj

se govori, za okultno iskustvo je jednako sigurna, kao što je danas to moguće za neku osjetilnu činjenicu. - Međutim, jednako je sigurna činjenica, možda čak i neobjašnjiva modernoj fizici i kemiji, da je voda na cijeloj Zemlji u to vrijeme bila mnogo rjeđa nego što je danas. I zbog te rijetkosti, voda se mogla kanalizirati u tehničke primjene pomoću moći sjemena koju su koristili Atlantiđani, što je danas nemoguće. Kondenzacija vode je onemogućila njeno kretanje i usmjeravanje, na tako domišljat način kao što je to nekada bilo moguće. To jasno pokazuje da je civilizacija atlantskog razdoblja bila fundamentalno drugačija od naše. I također će biti razumljivo da je fizička priroda Atlantiđanina također bila prilično drugačija od one od modernog čovjeka. Atlantiđanin je uživao u vodi, koju je životna sila svojstvena njegovom tijelu mogla preraditi na potpuno drugačiji način nego je to moguće u današnjem fizičkom tijelu. I zato su Atlantiđani svoje fizičke moći mogli također koristiti po volji na potpuno drugačiji način od modernih ljudi. Imali su, da tako kažem, u sebi sredstva za povećanje svojih fizičkih moći, kada su im bile potrebne za njihove aktivnosti. Ispravno razumijevanje Atlantiđana može se steći samo ako se zna, da su oni također imali i potpuno drugačije koncepte umora i potrošnje snage od modernih ljudi.

Atlantsko naselje - kao što je jasno iz svega opisanog - imalo je karakter koji ni na koji način nije nalikovao modernom gradu. U takvom naselju sve je još uvijek bilo u skladu s prirodom. Samo slaba sličnost može se dati ako se kaže, naprimjer: u ranim atlantskim vremenima - otprilike do sredine treće podrase - naselje je nalikovalo vrtu u kojem su kuće bile građene od drveća čije su grane bile umjetno isprepletene. Ono što su ljudske ruke tada stvorile raslo je, takoreći, iz prirode. I sami ljudi su osjećali potpuno srodstvo s prirodom. Zato je njihov osjećaj za društvo bio sasvim drugačiji od današnjeg. Priroda je, uostalom, zajednička svim ljudima. A ono što su Atlantiđani izgradili na temeljima prirode, smatrali su zajedničkim vlasništvom, baš kao što je sasvim prirodno da moderni ljudi, ono što su njihova domišljatost i razum proizveli smatraju privatnim vlasništvom.

Svatko tko se upozna s idejom da su Atlantiđani bili obdareni takvim duhovnim i fizičkim moćima kakve su opisane, također će razumjeti da je u još ranijim vremenima čovječanstvo predstavljalo sliku koja malo nalikuje onome što smo navikli vidjeti danas. I ne samo ljudi, već i svijet prirode koji ih okružuje, vremenom je prošao kroz ogromne promjene. Biljni i životinjski oblici su se promijenili. Cijela zemaljska priroda prošla je kroz transformacije. Prije naseljena područja Zemlje su uništena; druga su se pojavila. - Preci Atlantiđana živjeli su u nestalnoj regiji, čije se glavno područje nalazilo južno od današnje Azije. U teozofskim spisima nazivaju se Lemurijcima. Nakon što su prošli kroz različite faze evolucije, većina je propala. Postali su zakržljali ljudi, čiji potomci i danas naseljavaju određene dijelove Zemlje kao takozvani divlji narodi. Samo je mali dio lemurskog čovječanstva bio sposoban za daljnju evoluciju. Iz njih su se razvili

Atlantiđani. - Nešto slično se dogodilo i kasnije. Većina atlantskog stanovništva je propala, a od malog dijela potekli su Arijevci, kojima pripada naše sadašnje civilizirano čovječanstvo. Lemurijanci, Atlantiđani i Arijevci su, prema terminologiji koja se koristi u okultnoj znanosti, korijenske rase čovječanstva. Zamislite dvije takve korijenske rase koje prethode Lemurijancima i dvije koje u budućnosti slijede Arijevce; to čini ukupno sedam. Jedna uvijek proizlazi iz druge na način koji je upravo naznačen, u vezi s Lemurijancima, Atlantiđanima i Arijevcima. I svaka korijenska rasa, ima fizičke i duhovne karakteristike koje su sasvim drugačije od onih prethodnih. Dok su Atlantiđani, naprimjer, donijeli memoriju i sve što je s njom povezano do posebnog razvoja, odgovornost je Arijevaca danas razviti moć misli i sve što je s njom povezano.

Ali čak i unutar same korijenske rase, moraju se proći različite faze. Uvijek ih ima sedam. Na početku razdoblja koje pripada korijenskoj radi, njezine glavne karakteristike su mlade, da tako kažemo; postupno dosežu zrelost i na kraju propadaju. Dakle, populacija korijenske rase dijeli se na sedam podrasa. Ali ne treba zamišljati da će jedna podrasa odmah nestati kada se razvije nova. Možda će podrasa preživjeti dugo vremena, dok se druge razvijaju uz nju. Dakle, populacije koje pokazuju različite stupnjeve razvoja uvijek na Zemlji žive jedna pored druge.

Prva podrasa Atlantiđana, evoluirala je iz vrlo naprednog i visoko razvijenog dijela Lemurijanaca. Kod njih se dar memorije manifestirao tek u samim počecima, i to u završnim fazama njihova razvoja. Moramo zamisliti da je Lemurijanac doista mogao formirati predodžbe o onome što je doživio, ali nije mogao zadržati te predodžbe. Ono što je sebi predočio odmah je zaboravio. Činjenica da je ipak živio u određenoj kulturi, naprimjer, imao alate, gradio građevine i tako dalje, nije bila posljedica njegove vlastite moći predočavanja, već duhovne sile u njemu, koja je, da upotrijebimo taj izraz, bila instinktivna. Međutim, to ne treba zamišljati kao instinkt današnjih životinja, već kao instinkt drugačije vrste.

U teozofskim spisima, prva podrasa Atlantiđana maziva se Rmoahal. Memorija ove rase prvenstveno je bila usmjerena na osjetilne dojmove. Boje viđene okom i zvukovi čuti uhom, dugo su se zadržavali u duši. To se izrazilo u tome što su Rmoahal razvili osjećaje nepoznate njihovim lemurijskim precima. Vezanost za prošla iskustva, naprimjer, jedan je od tih osjećaja.

Razvoj memorije sada je također ovisio o razvoju jezika. Sve dok prošlost nije bila sačuvana, komunikacija putem jezika nije se mogla dogoditi. A budući da su se prvi počeci memorije pojavili u posljednjem lemurijskom razdoblju, sposobnost imenovanja onoga što je viđeno i što se čulo, također je započela u to vrijeme. Samo ljudi koji imaju sposobnost memorije, mogu razumjeti ime dano nečemu. Atlantsko razdoblje, stoga je i razdoblje u kojem se razvio jezik. I s jezikom je stvorena veza između ljudske duše i stvari izvan čovjeka.

Čovjek je u sebi stvorio fonetsku riječ; i ta fonetska riječ pripadala je predmetima vanjskog svijeta. I kroz komunikaciju putem jezika, također nastaje i nova veza između čovjeka i čovjeka. Sve je to još bilo u povojima među Rmoahalima, ali to ih je ipak duboko razlikovalo od njihovih lemurskih predaka.

Sada, sile u dušama ovih prvih Atlantiđana još su uvijek imale neku vrstu prirodnih moći. Ti su ljudi, u određenom smislu, još bili bliže povezani s bićima prirode oko sebe nego njihovi nasljednici. Njihove duševne moći, još su više bila prirodna sila od onih od suvremenih ljudi. Stoga je i fonetska riječ koju su proizvodili također bila nešto moćno po prirodi. Nisu samo imenovali stvari, već su njihove riječi sadržavale moć nad stvarima, a i nad njihovim bližnjima. Riječ Rmoahal nije imala samo značenje, već i moć. Kada se govori o magičnoj moći riječi, nagovještava se nešto što je za te ljude bilo daleko stvarnije nego je za sadašnje. Kada bi Rmoahal izgovorio riječ, ta bi riječ razvila moć koja nalikuje predmetu koji je označavala. Zato su riječi u to vrijeme imale iscjeliteljske moći, mogle su poticati rast biljaka, krotiti bijes životinja, i imati druge slične učinke. Sve je to postupno gubilo na snazi, među kasnijim podrasama Atlantiđana. Moglo bi se reći, da je prirodno obilje moći postupno nestajalo. Rmoahali su to obilje moći doživljavali kao dar moćne prirode; a njihov odnos prema prirodi imao je religijski karakter. Posebno je jezik, za njih imao nešto sveto. A zlouporaba određenih zvukova, koji su posjedovali značajnu moć, bila je nešto nemoguće. Svi su smatrali da bi im takva zlouporaba donijela ogromnu štetu. Magija takvih riječi pretvorila bi se u svoju suprotnost; ono što bi, ako se ispravno koristilo, donijelo blagoslov, ako bi se to nepravilno koristilo, naštetilo bi onome od koga je poteklo. S određenom nevinošću osjećaja, Rmoahali su svoju moć, manje pripisivali sebi, nego božanskoj prirodi koja je djelovala u njima.

S drugom podrasom (takozvani narodi Tlavatli) stvari su bile drugačije. Ljudi ove rase počeli su osjećati svoju osobnu vrijednost. Ambicija, osobina nepoznata Rmoahalima, u njima se počela nametati. Sjećanje se, u određenom smislu, prenijelo u njihov koncept zajedničkog života. Oni koji su se mogli osvrnuti na određena djela, zahtijevali su priznanje od svojih bližnjih. Zahtijevali su da se njihova djela pamte. I na temelju te memorije o djelima, kohezivna skupina ljudi izabrala bi jednu osobu za svog vođu. Razvila se vrsta kraljevskog dostojanstva. Doista, to bi se priznanje sačuvalo čak i nakon smrti. Razvila se memorija, pamćenje predaka ili onih koji su za života stekli zasluge. I iz toga se u pojedinim plemenima pojavila vrsta religijskog štovanja pokojnika, kult predaka. To se nastavilo i mnogo kasnije i poprimilo razne oblike. Čak i među Rmoahalima, ljudi su bili istinski cijenjeni samo u onoj mjeri u kojoj su se u to vrijeme mogli nametnuti svojom moći. Ako je netko želio priznanje za ono što je učinio u ranijim danima, morao je pokazati - kroz nova djela - da još uvijek posjeduje staru snagu. Morao je, u određenom smislu, prisjetiti se starih, kroz nova djela.

Djela sama po sebi još nisu vrijedila ništa. Tek je druga podrasa uzimala u obzir osobni karakter osobe do te mjere, da su uzimali u obzir i njen dotadašnji život prilikom procjene tog karaktera.

Daljnja posljedica moći memorije za ljudski suživot, bila je činjenica da su se formirale skupine ljudi, koje je držalo na okupu sjećanje na zajednička djela. Prije je takvo formiranje grupa bilo u potpunosti određeno prirodnim silama, zajedničkim podrijetlom. Čovjek, svojim vlastitim duhom, nije ništa dodao onome što je priroda od njega napravila. Sada je snažna osobnost privukla nekoliko ljudi za zajednički pothvat, a sjećanje na taj zajednički rad formiralo je društvenu grupu.

Ova vrsta društvenog suživota istinski se razvila tek među trećom podrasom (Toltecima). Ljudi ove rase su stoga bili prvi koji su uspostavili ono što se može nazvati zajednicom, prvim oblikom formiranja države. A vodstvo, upravljanje tim zajednicama, prenosilo se s predaka na potomke. Ono što je prije živjelo samo u sjećanju drugih ljudi, sada se prenosilo s oca na sina. Djela predaka nisu smjela biti zaboravljena od strane cijele generacije. Potomci su i dalje cijenili ono što je učinio predak. Samo nam mora biti jasno da su u tim vremenima ljudi zaista imali moć prenijeti svoje darove na svoje potomstvo. Obrazovanje je bilo osmišljeno kako bi se život prikazao u živopisnim slikama. A učinkovitost tog obrazovanja temeljila se na osobnoj moći koja je proizlazila iz odgajatelja. On nije izoštravao moć razuma, već darove više instinktivne prirode. Kroz takav sustav obrazovanja, očeva sposobnost se, u većini slučajeva, prenosila na sina.

U takvim uvjetima, osobno iskustvo postajalo je sve važnije za treću podrasu. Kada se jedna skupina ljudi odvojila od druge, sa sobom je, kako bi uspostavila svoju novu zajednicu, donijela živo sjećanje na ono što je doživjela u starom okruženju. Ali u isto vrijeme, to sjećanje je sadržavalo nešto što za sebe nisu smatrali prikladnim, nešto s čime su se osjećali neugodno. U vezi s tim, pokušali bi nešto novo. I tako, sa svakim takvim novim temeljem, uvjeti su se poboljšavali. I bilo je sasvim prirodno da se ono bolje i oponaša. To su bile činjenice koje su dovele do procvata zajednica opisanih u teozofskoj literaturi, tijekom vremena treće podrase. A stečena osobna iskustva, podržali su oni koji su bili inicirani u vječne zakone duhovnog razvoja. Moćni vladari su i sami primili inicijaciju, kako bi osobne sposobnosti dobile punu podršku. Kroz svoje osobne sposobnosti, čovjek postupno sebe čini sposobnim za inicijaciju. Prvo svoje moći mora razviti odozdo prema gore, kako bi mu se prosvjetljenje moglo darovati odozgo. Tako je došlo do iniciranih kraljeva i vođa Atlantiđana. U svojim su rukama imali golemu moć; a i štovanje koje im se iskazivalo bilo je golemo.

Ali ta činjenica također polaže i osnovu propadanja i raspadanja. Razvoj memorije doveo je do isticanja moći osobnosti. Ljudi su željeli biti prepoznati kroz to obilje moći. I što je njihova moć postajala veća, to su je više željeli

iskoristiti za sebe. Ambicija koja se razvila, pretvorila se u otvorenu sebičnost. A s njom se pojavila i zlouporaba moći. Ako se uzme u obzir ono što su Atlantiđani bili sposobni postići svojim ovladavanjem životnom silom, shvatiti će se da je ta zlouporaba morala imati ogromne posljedice. Ogromna moć nad prirodom, mogla se staviti u službu ljubavi prema samom sebi.

To je u punoj mjeri postigla četvrta podrasa (prvobitni Turanci). Pripadnici ove rase, koji su naučeni ovladati tim silama, često su ih koristili kako bi zadovoljili svoje tvrdoglave želje i žudnje. Međutim, korištene na taj način, te sile međusobno poništavaju svoj učinak. Kao da se nečija stopala tvrdoglavo kreću naprijed dok se gornji dio tijela želi pomaknuti unatrag.

Takvi destruktivni učinci mogli su se zaustaviti samo razvojem viših moći unutar ljudi. I to je bila moć misli. Logičko mišljenje obuzdava osobne sebične želje. Podrijetlo ovog logičkog mišljenja moramo tražiti u petoj podrasi (drevni Semiti). Ljudi su počeli ići dalje od pukih sjećanja na prošlost i uspoređivati različita iskustva. Razvila se moć rasuđivanja. I prema toj moći rasuđivanja, regulirale su se njihove želje i čežnje. Ljudi su počeli kalkulirati i kombinirati. Čovjek je naučio, raditi sa svojim mislima. Dok su se prije predavali svakoj želji, tek su se sada pitali mogu li njihove misli zapravo odobriti tu želju. Dok su ljudi četvrte podrase divlje jurili prema zadovoljenju svojih želja, oni pete počeli su slušati unutarnji glas. I taj unutarnji glas ima ograničavajući učinak na želje, čak i ako ne može uništiti zahtjeve sebične osobnosti.

Dakle, peta podrasa preusmjerila je impulse za djelovanje na čovjekovu nutrinu. Čovjek sam želi odlučiti što treba ili ne treba učiniti. Ali ono što je u nutрини stečeno s moći mišljenja, izgubljeno je u ovladavanju vanjskim silama prirode. S ovim kombiniranjem misli, može se ovladati samo silama mineralnog svijeta, a ne i životnom silom. Peta podrasa tako je razvila mišljenje, na štetu ovladavanja životnom silom. Ali upravo time je stvoreno sjeme za daljnji razvoj čovječanstva. Bez obzira koliko velika osobnost, samoljublje, čak i sebičnost mogu postati, puka misao, koja u potpunosti djeluje iznutra, i više ne može izravno zapovijedati prirodom, ne može uzrokovati tako razorne učinke kao ranije zlouporabljene moći. Iz ove pete podrase odabran je najdarovitiji dio, koji je preživio propadanje četvrte korijenske rase i formirao sjeme pete, arijske rase, čiji je zadatak potpuni razvoj moći mišljenja sa svim što ona podrazumijeva.

Ljudi šeste podrase (Akadijci) razvili su svoje misaone sposobnosti čak i dalje od pete. Razlikovali su se od takozvanih drevnih Semita, po tome što su tu sposobnost primjenjivali u sveobuhvatnijem smislu od potonjih. - Rečeno je da, iako razvoj moći mišljenja nije dopustio da zahtjevi sebične osobnosti dosegnu razorne učinke koji su kod ranijih rasa bili mogućí, ali ti zahtjevi kroz to nisu uništeni. Izvorni Semiti su u početku svoje osobne odnose regulirali onako kako im je nalogala moć mišljenja. Pamet je zamijenila puke

želje i apetite. Pojavili su se drugi životni uvjeti. Dok su prethodno, kao vođe, rase bile sklone prepoznati one čija su djela duboko urezana u njihovu memoriju, ili koji su se mogli osvrnuti na život bogat sjećanjima, ta je uloga sada dodijeljena pametnima. I dok je prije ono što je živjelo u dobrom sjećanju bilo odlučujuće, sada se ono što je najviše imalo smisla, smatralo najboljim. Pod utjecajem memorije, ljudi su se držali nečega sve dok to ne bi smatrali neadekvatnim, a onda je, u potonjem slučaju, slijedilo da će osoba koja je bila u stanju otkloniti nedostatak, u toj inovaciji i uspjeti. Međutim, pod utjecajem moći misli, razvila se želja za inovacijama i promjenama. Svi su htjeli provesti ono što im je pamet sugerirala. Stoga su među petom podrasom nastali turbulentni uvjeti, a u šestoj su doveli do osjećaja potrebe da se tvrdoglavo mišljenje pojedinca podvrgne općim zakonima. Sjaj u državama treće podrase temeljio se na činjenici da su zajednička sjećanja donosila red i sklad. U šestoj se taj red morao postići smišljenim zakonima. Dakle, podrijetlo prava i pravnih sustava mora se tražiti u ovoj šestoj podrasi. - A tijekom treće podrase, odvajanje skupine ljudi događalo se samo kada su, takoreći, bili protjerani iz svoje zajednice jer se više nisu osjećali ugodno unutar uvjeta koji su postojali kroz sjećanje. U šestoj podrasi stvari su bile fundamentalno drugačije. Kalkulirajuća moć misli tražila je novo kao takvo, potičući pothvate i nove temelje. Dakle, Akadijci su bili poduzetan narod, sklon kolonizaciji. Posebno je trgovina, trebala hraniti mlado procvjetalo mišljenje i prosudbu.

Sedma podrasa (Mongoli) također je razvila moć misli. Međutim, zadržali su karakteristike ranijih podrasa, posebno četvrte, u mnogo većoj mjeri nego peta i šesta. Ostali su vjerni svom smislu za sjećanje. I tako su došli do uvjerenja da je najstariji ujedno i najpametniji, onaj koji se najbolje može obraniti od moći misli. I oni su izgubili vlast nad životnim silama; ali moć misli koja se u njima razvila, sama po sebi je imala nešto od prirodne moći te životne sile. Doista su izgubili moć nad životom, ali nikada svoju neposrednu, naivnu vjeru u njega. Ta je sila postala njihov bog, u čije ime su činili sve što su smatrali ispravnim. Stoga su se susjednim narodima činili kao da ih je opsjedala ta tajna sila, a sami su joj se predavali sa slijepim povjerenjem. Njihovi potomci u Aziji i nekim europskim regijama, još uvijek su pokazivali i pokazuju mnogo toga od te karakteristike.

Moć misli usađena u čovječanstvo svoju punu vrijednost u evoluciji je mogla postići tek kada je dobila novi poticaj u petoj korijenskoj rasi. Četvrta je tu moć mogla staviti u službu samo onoga što joj je usađeno kroz dar memorije. Samo je peta postigla one oblike života za koje je sposobnost mišljenja pravi alat.

PRIJELAZ IZ ČETVRTE U PETU KORIJENSKU RASU

Sljedeće informacije odnose se na prijelaz iz četvrte (atlantske) korijenske rase u petu (arijevsku), kojoj pripada današnje civilizirano čovječanstvo. Samo oni koji misli o evoluciji mogu shvatiti u njihovoj cjelovitosti i značaju, ispravno će je razumjeti. Sve što ljudi percipiraju oko sebe, u razvoju je. A karakteristična osobina ljudi naše pete korijenske rase, koja leži u korištenju mišljenja, tek se počela razvijati. Doista, upravo je ta korijenska rasa ta koja polako i postupno, moć mišljenja dovodi do zrelosti. Suvremeni čovjek odlučuje (misleći) o nečemu, a zatim to provodi kao rezultat vlastitog mišljenja. Ta se sposobnost tek počela razvijati među Atlantiđanima. Nisu njihove vlastite misli, već one koje su im dolazile od viših bića, utjecale na njihovu volju. Ta je volja stoga, u određenom smislu, bila vođena izvana. - Svatko tko se upozna s ovim mislima o evoluciji i nauči prepoznati da su u pretpovijesno doba ljudi bili sasvim drugačija bića - od zemaljskih ljudi - moći se shvatiti i predodžbu o potpuno drugačijim bićima o kojima se govori u izvještajima. Ovdje opisani razvoj, trajao je u velikim vremenskim razdobljima.

*

Ono što je gore rečeno o četvrtoj korijenskoj rasi, Atlantiđanima, odnosi se na veliku većinu čovječanstva. Ali oni su bili pod vođama koji su ih svojim sposobnostima daleko nadmašivali. Mudrost, koju su ti vođe posjedovali, i moći koje su kontrolirali, nisu se mogle postići nikakvim zemaljskim obrazovanjem. To su im prenijeli viša bića, koja nisu izravno pripadala Zemlji. Stoga je bilo sasvim prirodno da velika većina čovječanstva, te vođe doživljava kao bića višeg reda, kao 'glasnike' bogova. Jer ono što su ti vođe znali i bili sposobni postići, bilo bi nemoguće postići ljudskim osjetilnim organima i ljudskim razumom. Štovali su ih kao 'božje glasnike' i primali njihove naredbe, zapovijedi, pa čak i njihova učenja. Preko bića te vrste, čovječanstvo je bilo upućeno u znanost, umjetnost i izradu alata. I takvi 'glasnici bogova', ili su vodili same zajednice, ili su podučavali umijeću upravljanja one koji su dovoljno napredovali. Za te se vođe govorilo da su 'komunicirali s bogovima' i da su od njih inicirani u zakone prema kojima se čovječanstvo mora razvijati. I to je odgovaralo stvarnosti. Ta se inicijacija, ovo zajedništvo s bogovima, odvijalo na mjestima masama nepoznatim. Ta su se mjesta inicijacije zvala hramovima misterija. Dakle, iz njih se odvijalo upravljanje ljudskim rodom.

Sukladno tome, ono što se događalo u hramovima misterija, također je bilo i ljudima nerazumljivo. I jednako malo su razumjeli namjere svojih velikih vođa. Svojim osjetilima, ljudi su mogli razumjeti samo ono što se događa izravno na Zemlji, a ne ono što je otkriveno iz viših svjetova za njenu

dobrobit. Stoga su učenja morala biti zapisana u obliku koji nije nalikovao izvještajima o zemaljskim događajima. Jezik kojim su bogovi govorili svojim glasnicima u misterijima nije bio zemaljski, a ni oblici u kojima su se ti bogovi otkrivali nisu bili zemaljski. Viši duhovi ukazivali su se svojim glasnicima u 'vatrenim oblacima' kako bi ih uputili kako bi trebali voditi ljude. Samo se čovjek može pojaviti u ljudskom obliku; bića čije sposobnosti nadilaze ljudske, moraju se otkriti u oblicima koji se ne mogu naći među zemaljskima.

Činjenica da su 'božji glasnici' mogli primiti te objave, proizlazi iz činjenice da su oni sami bili najsavršeniji među svojom ljudskom braćom. Već su u ranijim fazama iskusili ono kroz to većina ljudi još mora proći. Samo su u određenom pogledu pripadali ovom čovječanstvu. Mogli su poprimiti ljudski oblik. Ali njihove duševno-duhovne osobine bile su nadljudske. Stoga su bili božansko-ljudska dvostruka bića. Stoga bi se mogli opisati i kao viši duhovi, koji su preuzeli ljudska tijela kako bi čovječanstvu pomogli na njegovom zemaljskom putu. Njihov pravi dom nije bio na Zemlji. - Ta su bića vodila čovječanstvo bez mogućnosti da prenesu principe kojima su ga vodila. Jer do pete podrase Atlantiđana, drevnih Semita, ljudi uopće nisu imali sposobnost razumjeti te principe. Tek misaona moć koja se razvila u ovoj podrasi, bila je takva sposobnost. Ali se ta sposobnost razvijala polako i postupno. Čak su i posljednje podrase Atlantiđana još uvijek mogle razumjeti vrlo malo o načelima svojih božanskih vođa. Počeli su, isprva vrlo nesavršeno, pojmiti nešto od takvih načela. Stoga su se njihove misli, a i zakoni o kojima se govorilo u njihovim državnim institucijama, više nagađali nego što su se jasno promišljali.

Glavni vođa pete atlantske podrase postupno je to pripremao, kako bi u kasnijim vremenima, nakon propasti atlantskog načina života, mogao započeti novi, onaj kojim u potpunosti upravlja moć misli.

Sada se mora shvatiti da na kraju atlantskog razdoblja imamo posla s tri skupine čovjekolikih bića. 1. S prethodno spomenutim 'glasnicima bogova', koji su bili daleko ispred masa u razvoju, koji su podučavali božanskoj mudrosti i činili božanska djela. 2. Same mase, čije su misaone moći bile u slabom stanju, iako su posjedovale prirodne sposobnosti koje su za moderno čovječanstvo izgubljene. 3. Manja skupina onih koji su razvili svoju misaonu moć. Dakle, ovi su postupno gubili prirodne sposobnosti Atlantiđana; ali su se izgrađivali da shvate principe 'glasnika bogova' putem misli. - Druga skupina ljudi bila je osuđena na postupno izumiranje. Treću su, međutim, bića prve vrste mogla obučiti da preuzmu vodstvo u svoje ruke.

Iz ove treće skupine, nazvan glavnim vođom, kojeg okultna literatura naziva Manu, odabrao je najспособnije pojedince za stvaranje novog čovječanstva. Te najспособniji pojedinci bili su prisutni u petoj podrasi. Misaone moći šeste i sedme podrase već su na određeni način zalutale i više nisu bile

prikladne za daljnji razvoj. - Najbolje osobine najboljih, trebalo je razviti. To se učinio vođa izolirajući odabrane na posebnom mjestu na Zemlji - u unutarnjoj Aziji - i oslobađajući ih od bilo kakvog utjecaja onih koji su zaostajali ili skrenuli s puta. - Zadatak vođe bio je dovesti svoju skupinu do točke u kojoj njezini članovi mogu shvatiti, u vlastitim dušama i vlastitom snagom mišljenja, principe kojima su se prije vodili, na način koji su slutili, ali nisu jasno prepoznavali. Ljudi su trebali prepoznati božanske moći koje su nesvjesno slijedili. Do ove točke, bogovi su vodili čovječanstvo preko svojih glasnika; ali sada je trebalo znati za ta božanska bića. Trebali su naučiti sebe vidjeti kao izvršne organe božanske providnosti.

Odvojena skupina suočila se s važnom odlukom. Božanski vođa bio je među njima, u ljudskom obliku. Od takvih božanskih glasnika, čovječanstvo je prije primalo upute i zapovijedi o tome što treba ili ne treba činiti. Podučavano je znanostima koje su se odnosile na ono što se moglo percipirati osjetilima. Ljudi su osjećali božansku vladu svijeta, osjećali su je u vlastitim postupcima; ali o tome nisu ništa jasno znali. - Sada im je njihov vođa govorio na potpuno novi način. Poučio ih je da nevidljive sile upravljaju onim što je vidljivo pred njima; i da su oni sami sluge tih nevidljivih sila, da svojim mislima moraju provoditi zakone tih nevidljivih sila. Ljudi su čuli za nadzemaljsko-božansko. I da je nevidljivi duh stvoritelj i održavatelj vidljivog, tjelesnog. Prije su se oslanjali na svoje vidljive glasnike, nadljudske inicijate, i od njih im je rečeno što trebaju, a što ne trebaju činiti. Ali sada su se osjećali dostojni jer im je glasnik bogova govorio o samim bogovima. Moćne su bile riječi koje je više puta utisnuo svojoj skupini. "Do sada ste vidjeli one koji su vas vodili; ali postoje viši vođe koje ne vidite. I tim ste vođama podložni. Izvršavat ćete zapovijedi boga kojeg ne vidite; i pokoravat ćete se onome čiju sliku ne možete sebi stvoriti." Tako je zvučala nova najviša zapovijed iz usta velikog vođe, koja je propisivala štovanje Boga kojem nijedna vidljiva slika nije mogla nalikovati i od kojeg se stoga nijedna ne bi smjela stvoriti. Odjek ove velike prvobitne zapovijedi pete ljudske rase je dobro poznata: "Ne pravi sebi idola niti ikakvu sliku onoga što je gore na nebu, ili dolje na Zemlji, ili u vodi ispod Zemlje....".[Druga knjiga Mojsijeva, poglavlje 20:4]

Glavnom vođi (Manu) pomagali su drugi glasnici bogova, koji su provodili njegove namjere za pojedine grane života i radili na razvoju nove rase. Jer radilo se o organiziranju cjelokupnog života u skladu s novim pogledom božanske vladavine svijetom. Misli ljudi, posvuda su trebale biti usmjerene, od vidljivog prema nevidljivom. Život je određen silama prirode. Tijek ovog ljudskog života ovisi o danu i noći, zimi i ljetu, sunčevoj svjetlosti i kiši. Kako su utjecaji tih vidljivih činjenica povezani s nevidljivim (božanskim) silama, i kako se čovjek treba ponašati kako bi svoj život organizirao prema tim nevidljivim moćima: to mu je bilo pokazano. Svo znanje i sav rad treba provoditi imajući to na umu. U kretanju zvijezda i vremenskim uvjetima,

čovjek bi trebao vidjeti božanske uredbe, emanaciju božanske mudrosti. Astronomija i meteorologija podučavale su se u tom duhu. I čovjek bi trebao organizirati svoj rad, svoj moralni život, na način da bude u skladu s mudrim božanskim zakonima. Život je bio uređen prema božanskim odredbama, baš kao što su se božanske misli istraživale u kretanju zvijezda, u vremenskim uvjetima i tako dalje. Žrtvenim djelima čovjek je trebao uskladiti svoje postupke s providnošću bogova. - Namjera Manua je bila sve u ljudskom životu usmjeriti prema višim svjetovima. Sve ljudske aktivnosti, sve institucije, trebale su imati religijski karakter. Na taj je način Manu želio započeti ono što je pravi zadatak pete korijenske rase. Ova rasa trebala je naučiti voditi sebe kroz svoje misli. Ali takvo određenje može voditi do spasenja samo ako se čovječanstvo stavi u službu viših sila. Čovječanstvo bi trebalo koristiti svoju moć misli; ali ta moć misli trebala bi biti posvećena pogledom na božansko.

Čovjek u potpunosti može razumjeti što se u to vrijeme dogodilo samo ako zna da je razvoj moći mišljenja, počevši od pete podrase Atlantidana, podrazumijevao još nešto sasvim drugo. Jer iz određene perspektive, čovječanstvo je došlo u posjed znanja i umjetnosti koje nije bilo izravno povezano s onim što je spomenuti Manu morao smatrati svojim pravim zadatkom. To znanje i umjetnost u početku nisu imali religiozni karakter. Bili su toliko dostupni čovjeku da nije mogao razmišljati ni o čemu drugom nego da ih stavi u službu vlastitih interesa, svojih osobnih potreba.... [Javno otkrivanje podrijetla ovog znanja i umjetnosti trenutno je zabranjeno. Stoga se ovdje mora izostaviti odlomak iz Akaša kronike.] Takvo znanje uključuje, naprimjer, primjenu vatre u ljudskim aktivnostima. U ranim atlantskim vremenima čovječanstvu nije bila potreba vatra, jer mu je životna sila bila na usluzi. No, kako je vrijeme prolazilo, što je manje mogao koristiti tu silu, to je više morao učiti izrađivati alate i oruđa od takozvanih neživih predmeta. U tu svrhu upotrebljavao je vatru. Slično je bilo i s drugim silama prirode. Čovjek je tako naučio koristiti takve prirodne sile, a da nije bio svjestan njihovog božanskog podrijetla. I tako je trebalo biti. Čovjek ničim ne bi trebao biti prisiljen povezati te stvari, u službi njegovih misaonih moći, s božanskim poretom svijeta. Radije, to bi trebao učiniti svojevóljno u svojim mislima. Namjera Manua bila je voditi ljude da samostalno, iz unutarnje potrebe, takve stvari povežu s višim poretom svijeta. Ljudi su, takoreći, mogli birati žele li znanje koje su stekli primijeniti isključivo za osobni interes, ili u religioznoj službi višem svijetu. - Dakle, dok je čovjek prije bio prisiljen smatrati se članom božanskog sustava koji upravlja svijetom, iz kojeg je, naprimjer, do njega dolazilo ovladavanje životnom silom bez potrebe za korištenjem moći mišljenja, sada je i sile prirode mogao koristiti bez usmjeravanja misli prema božanskom. - Nisu svi ljudi koje je Manu okupio oko sebe bili sposobni za ovu odluku, već samo mali broj njih. I samo od ovog potonjeg broja Manu je istinski mogao oblikovati klicu nove rase. Zatim se s njima povukao kako bi ih dalje razvijao, dok su se ostali miješali s

ostatkom čovječanstva. - Od spomenutog malog broja ljudi koji su se konačno okupili oko Manua, poteklo je sve što i danas čini pravo sjeme napretka pete korijenske rase. To također objašnjava zašto se dvije karakteristike provlače kroz cijeli razvoj ove pete korijenske rase. Jedna osobina je karakteristična za ljude koji su nadahnuti višim idejama, koji sebe smatraju djecom božanske moći svijeta; druga pripada onima koji sve stavljaju isključivo u službu osobnih interesa, vlastitih interesa.

Mala skupina ostala je oko Manua sve dok nije dovoljno ojačala da radi u novom duhu, i dok njezini članovi nisu mogli krenuti naprijed kako bi ostatku čovječanstva donijeli taj novi duh, koji je ostao od prethodnih rasa. Prirodno je da je taj novi duh poprimio drugačiji karakter među različitim narodima, ovisno o njihovom razvoju u različitim regijama. Stare, zaostale karakteristike miješale su se s onim što su izaslanici Manua donijeli u različite dijelove svijeta. To je dovelo do različitih novih kultura i civilizacija.

Najsposobniji pojedinci iz kruga Manua bili su odabrani da postupno bubu inicirani izravno u njegovu božansku mudrost, kako bi mogli postati učitelji drugih. Tako se dogodilo da se nova vrsta iniciranih sada pridružila drevnim glasnicima bogova. To su oni koji su, poput svojih bližnjih, svoje misao razvili na zemaljski način. Prethodni glasnici bogova - uključujući Manua - nisu to imali. Njihov razvoj pripadao je višim svjetovima. Svoju višu mudrost unijeli su u zemaljske uvjete. Ono što su dali čovječanstvu bio je 'dar odozgo'. Prije sredine atlantskog razdoblja, čovječanstvo još nije bilo dovoljno napredno da bi samostalno shvatilo božanske naredbe. Sada - u naznačenom vremenu - trebali su to postići. Zemaljska misao trebala se uzdići do koncepta božanskog. Ljudski inicijati pridružili su se nadljudima. To je označilo važnu prekretnicu u razvoju ljudske rase. Čak ni prvi Atlantiđani nisu imali izbora hoće li svoje vođe smatrati božanskim glasnicima ili ne. Jer ono što su oni postigli, bilo je očito kao čin viših svjetova. Nosilo je pečat božanskog podrijetla. Dakle, glasnici atlantskog razdoblja bili su posvećeni svojom moći, okruženi sjajem koji im je ta moć darovala. Ljudski inicirani ljudi kasnijih vremena, izvana su gledano, ljudi među ljudima. Međutim, ostali su povezani s višim svjetovima, a objave i ukazanja glasnika bogova, dopirale su do njih. Samo iznimno, kada se ukazala viša potreba, koristili su određene moći koje su im odande darovane. Tada su činili djela koja, prema njima poznatim zakonima, ljudi nisu mogli razumjeti, i stoga su ih s pravom smatrali čudima. - Ali viša namjera u svemu tome je, postaviti čovječanstvo na vlastite noge, da u potpunosti razvije svoju moć mišljenja. -Danas su ljudski inicijati posrednici između ljudi i viših moći; i samo inicijacija omogućuje komunikaciju s glasnicima bogova.

Na početku pete korijenske rase, ljudski inicijati, sveti učitelji, postali su vođe ostatka čovječanstva. Veliki svećenici kraljevi iz davnih vremena, o

kojima svjedoči povijest, ali i legenda, pripadaju skupini tih inicijata. Viši glasnici bogova sve su se više povlačili sa Zemlje i vodstvo prepuštali tim ljudskim inicijatima, kojima su ipak pomagali savjetima i djelovanjem. Da to nije slučaj, čovječanstvo nikada ne bi postiglo slobodnu uporabu svojih misaonih moći. Svijet je pod božanskim vodstvom; ali čovjeka ne treba prisiljavati da to prizna; radije, trebao bi to razumjeti i shvatiti kroz slobodno promišljanje. Kad jednom dođe do te točke, inicijati će mu postupno otkrivati svoje tajne. Ali to se ne može dogoditi iznenada. Naprotiv, cijeli razvoj pete korijenske rase spor je put do tog cilja. Sam Manu je, svoju družinu prvo vodio poput djece. Zatim je, vrlo postupno, vodstvo prešlo na ljudske posvećenike. I danas, napredak se još uvijek sastoji od mješavine svjesnog i nesvjesnog ljudskog djelovanja i mišljenja. Tek na kraju pete korijenske rase, kada dovoljno veliki broj ljudi bude sposoban za znanje kroz šestu i sedmu podrasu, najveći posvećenik će im se moći javno otkriti. I taj ljudski posvećenik tada će moći preuzeti glavno vodstvo, baš kao što je to Manu učinio na kraju četvrte korijenske rase. Dakle, obrazovanje pete korijenske rase je takvo, da će veći dio čovječanstva slobodno slijediti ljudskog Manua, baš kao što je rasa zametka ove pete rase učinila s božanskim.

LEMURIJSKA RASA

Ovdje je predstavljen odlomak iz Akaša kronike koji se odnosi na vrlo udaljeno, iskonsko vrijeme u ljudskom razvoju. Ovo vrijeme prethodi onome opisanom u prethodnim prezentacijama. Ovo se odnosi na treću ljudsku korijensku rasu, za koju teozofske knjige kažu da je naseljavala lemurijски kontinent. Ovaj kontinent - u smislu tih knjiga - ležao je u južnoj Aziji, ali se protezao otprilike od Cejlona do Madagaskara. Današnja južna Azija i dijelovi Afrike, također su pripadali njemu. - Iako je poduzeta sva moguća pažnja u dešifriranju 'Akaša kronike', mora se naglasiti da se za ova izvješća ne namjerava koristiti dogmatski karakter. Ako čitanje stvari i događaja tako udaljenih od sadašnjeg doba nije lako, prevođenje onoga što je viđeno i dešifrirano na suvremeni jezik, predstavlja gotovo nepremostive prepreke. - Podaci o vremenu bit će dati kasnije. Bit će bolje shvaćeni kada se prouči cijelo lemurijско razdoblje, a također i razdoblje naše (pete) korijenske rase do danas. - Stvari ovdje priopćene iznenađuju čak i okultista koji ih prvi put čita - iako izraz nije baš pogođen. Stoga se mogu priopćiti tek nakon najpažljivijeg ispitivanja.

*

Četvrtoj (atlantskoj) korijenskoj rasi prethodila je takozvana Lemurija. Unutar njezinog razvoja, sa Zemljom i čovječanstvom su se dogodili događaji od najvećeg značaja. Međutim, prvo ćemo reći nešto o karakteru ove korijenske rase nakon tih događaja, a tek ćemo onda raspravljati o potonjim. Uglavnom, memorija kod ove rase još nije bila razvijena. Ljudi su mogli formirati predodžbe o stvarima i događajima, ali te predodžbe nisu ostajale u njihovom sjećanju. Stoga još nisu imali jezik u pravom smislu. Ono što su u tom pogledu mogli proizvesti, bili su više prirodni zvukovi, koji su izražavali njihove osjećaje, zadovoljstvo, radost, bol i tako dalje, ali koji nisu označavali vanjske stvari. - Ali njihove su predodžbe imale sasvim drugačiju moć od onih od kasnijih ljudi. Kroz tu moć utjecali su na svoju okolinu. Drugi ljudi, životinje, biljke, pa čak i neživi predmeti, mogli su osjetiti taj učinak i biti pod utjecajem puke predodžbe. Stoga je Lemurijanac sa svojim bližnjima mogao komunicirati bez potrebe za jezikom. Ta se komunikacija sastojala od svojevrsnog 'čitanja misli'. Lemurijanac je snagu svojih predodžbi crpio izravno iz stvari koje su ga okruživale. Pritjecala mu je od sila rasta biljaka, od životnih sila životinja. Na taj je način razumio biljke i životinje u njihovom unutarnjem tkanju i životu. Da, razumio je i fizičke i kemijske sile neživih predmeta. Kad bi nešto gradio, nije prvo trebao izračunati nosivost trupca ili težinu građevinskog bloka; vidio je koliko trupac može podnijeti, a građevni blok, gdje će pasati a gdje ne. Dakle, Lemurijac je gradio bez inženjerskih vještina, koristeći moć svoje predodžbe, koja je djelovala sa sigurnošću svojevrsnog instinkta. I pritom je imao veliku kontrolu nad svojim tijelom.

Rudolf Steiner - Iz Akaša kronike

Mogao je očelčiti ruku, kada je to bilo potrebno, pukim naporom volje. Naprimjer, mogao je podizati ogromne težine, jednostavno razvijajući volju. Dok je Atlantiđanin kasnije zapovijedao životnom silom, Lemurijanac je bio u stanju ovladati voljom. On je bio - ovaj izraz ne treba krivo shvatiti - rođeni čarobnjak u svim područjima niže ljudske djelatnosti.

Lemurijanci su se usredotočili na razvoj volje i moći predodžbi. Odgoj djece u potpunosti je bio usmjeren na to. Dječaci bi bili otvrdnuti na moćan način. Morali su naučiti suočavati se s opasnostima, nadvladati bol i izvoditi smjela djela. Oni koji nisu mogli podnijeti mučenje ili suočiti se s opasnošću, smatrani su neupotrebljivima članovima čovječanstva. Puštani su da propadnu pod poteškoćama. Ono što Akaša kronika otkriva o ovom odgoju djece, nadilazi sve što moderni čovjek može zamisliti u najluđoj fantaziji. Podnošenje vrućine do žara, probijanje tijela oštrim predmetima, bili su prilično uobičajeni postupci. - Disciplina djevojčica bila je drugačija. Istina, i žensko dijete je bilo otvrdnuto; ali sve je bilo usmjereno na razvoj snažne fantazije. Naprimjer, bila je izložena olujama kako bi mogla mirno doživjeti njihovu jezivu ljepotu; morala je gledati borbe muškaraca, neustrašivo, ispunjena samo osjećajem snage i moći koju je vidjela pred sobom. Kao rezultat toga, razvila se sklonost sanjarenju i fantaziranju djevojke; ali to je bilo posebno cijenjeno. A budući da joj je nedostajala memorija, te predispozicije nisu mogle degenerirati. Te predodžbe snova ili fantazije o kojima je riječ, trajale su samo dok je postojao odgovarajući vanjski uzrok. Imale su, dakle, dobru osnovu u vanjskim stvarima. Nisu bile izgubljene kao u ponoru bez dna. Bila je to, takoreći, fantazija i sanjarenje same prirode, usađena u ženski um.

Lemurijanci nisu imali prebivališta u našem smislu, osim u svom posljednjem razdoblju. Živjeli su tamo gdje im je sama priroda pružila priliku. Naprimjer, jednostavno su preuređivali i opremali zemljane špilje potrebnim elementima. Kasnije su i gradili takve špilje od zemlje; i zatim su razvili veliku vještinu s tim građevinama. Ali ne treba zamišljati da nisu podizali i umjetne građevine. Samo, one nisu služile za stanovanje. U ranim danima, nastale su iz potrebe da se stvarima prirode dade oblik koji je stvorio čovjek. Humci su preoblikovani, kako bi iz tog oblika izvukli radost, zadovoljstvo. Kamenje je spajano iz istog razloga ili također da bi služilo nekoj svrsi. Mjesta gdje su se djeca čeličila bila su okružena ovakvim zidovima. - Međutim, pred kraj ovog doba, građevine koje su služile za njegovanje 'božanske mudrosti i božanske umjetnosti' postajale su sve raskošnije i veličanstvenije. Te su se institucije u svakom pogledu razlikovale od onoga što su hramovi bili kasnijem čovječanstvu, jer su bile i obrazovne institucije i centri učenja. Oni koji su smatrani prikladnima mogli su biti inicirani u znanost kozmičkih zakona i primjenu tih zakona. Ako je Lemurijanac bio rođeni čarobnjak, ta se sposobnost ovdje razvijala u umjetnost i uvid. Samo oni koji su kroz svakakvo čeličenje stekli najviši

stupanj prevladavanja toga, mogli su biti primljeni. Za sve ostale, ono što se događalo u tim institucijama, bila je najdublja tajna. Tu su ljudi učili razumjeti i kontrolirati sile prirode izravnim promatranjem. Ali proces učenja je bio takav, da su se kod ljudi sile prirode transformirale u snagu volje. Tako su bili u stanju samo provesti ono što priroda postiže. Ono što je kasnije čovječanstvo postizalo promišljanjem i kombiniranjem, u to je vrijeme imalo karakter instinktivne aktivnosti. Međutim, riječ 'instinkt', ovdje se ne bi trebala koristiti u istom smislu kako se obično primjenjuje na životinjski svijet. Jer su postignuća lemurijskog čovječanstva daleko nadmašivala sve što životinjski svijet može proizvesti putem instinkta. Čak su daleko nadmašivala ono što je čovječanstvo od tada steklo u umjetnosti i znanosti putem memorije, razuma i fantazije. Kada bi se za ove institucije htio upotrijebiti izraz koji bi olakšao razumijevanje, mogle bi se nazvati 'visoka učilišta snage volje i vidovitih predodžbi'. - Iz njih su proizašli ljudi koji su postali vladari drugih u svakom pogledu. Teško je danas riječima dati pravu predodžbu o svim tim odnosima. Jer se od tada sve na Zemlji promijenilo. Sama priroda i sav ljudski život bili su drugačiji; stoga su se ljudski rad i međuljudski odnosi prilično razlikovali od onoga što danas poznajemo.

Zrak je bio mnogo gušći nego što je bio kasnije u atlantsko doba, a voda mnogo rjeđa. Pa čak ni ono što danas tvori našu čvrstu zemljinu koru još nije bilo tako otvrdnuto kao što će kasnije biti. Biljni i životinjski svijet napredovali su samo do razine vodozemaca, ptica i nižih sisavaca, i dalje do biljaka koje nalikuju našim palmama i sličnim stablima. Pa ipak, svi su oblici bili drugačiji nego što su danas. Ono što se sada pojavljuje samo u manjim oblicima, tada je bilo enormno razvijeno. Naše male paprati tada su bile drveće, i formirale su moćne šume. Današnji viši sisavci nisu postojali. Nasuprot tome, veliki dio čovječanstva bio je na tako niskoj razini razvoja da se mora opisati kao životinjski. Općenito, ono što je ovdje opisano odnosi se samo na mali dio čovječanstva. Drugi dio živio je životinjskim životom. Doista, ovi životinjski ljudi bili su prilično drugačiji po svojoj vanjskoj građi i načinu života od tog malog dijela. Nisu se posebno razlikovali od nižih sisavaca, koji su im u određenim aspektima također bili slični po obliku.

Treba reći još nekoliko riječi o značaju spomenutih hramskih mjesta. Tamo se zapravo nije njegovala religija. Bila je to 'božanska mudrost i umjetnost'. Ljudi su ono što im je izravno dano doživljavali kao dar duhovnih sila svijeta. A kada su sudjelovali u tom daru, vidjeli su sebe kao 'sluge' tih svjetskih sila. Osjećao se 'posvećenim' od svega što je neduhovno. Ako bi se u ovoj fazi ljudskog razvoja govorilo o religiji, to bi se moglo nazvati 'religijom volje'. Religiozno raspoloženje i posvećenje ležalo je u činjenici da je čovjek čuvao moći koje su mu dane kao strogu, božansku 'tajnu', da je vodio život kroz koji je posvećivao svoju moć. Strahopoštovanje i poštovanje s kojima su se drugi susretali s osobama koje su posjedovale takve moći, bili su veliki. I te

moći nisu bile zbog nekakvih zakona ili slično, već izravne moći kojom su upravljali. Oni koji nisu bili inicirani, sasvim prirodno su bili pod magičnim utjecajem iniciranih. I bilo je također prirodno da su se inicirani smatrali svetim osobama. Jer su u svojim hramovima mogli u cijelosti iskusiti aktivne sile prirode. Zavirivali su u kreativnu radionicu prirode. Ono što bi doživjeli, bilo je zajedništvo s bićima koja grade sam svijet. To zajedništvo možemo nazvati zajedništvom s bogovima. A ono što se kasnije razvilo kao 'inicijacija', kao 'misterij', proizašlo je iz ovog izvornog oblika ljudskog općenja s bogovima. U kasnijim vremenima, ovaj odnos morao je poprimiti drugačiji oblik, jer su ljudske predodžbe i ljudski duh poprimili različite oblike.

Od posebne je važnosti nešto što se dogodilo s napredovanjem lemurijske civilizacije, iz razloga što su žene živjele na opisani način. Tako su razvile posebne ljudske moći. Njihova slikovita moć, u zajedništvu s prirodom, postala je osnova za viši razvoj života predodžbi. U sebe su apsorbirali sile prirode, i pustili ih da nastave djelovati u njihovim dušama. Tako su se formirale klice memorije. A s memorijom došla je i sposobnost formiranja najjednostavnijih moralnih koncepata. - Razvoj volje muškog elementa u početku nije poznao ništa slično. Muškarci su instinktivno slijedili ili impulse prirode ili utjecaje koji su proizašli od posvećenika. - Prve predodžbe 'dobra i zla' proizašle su iz ženske prirode. Ljudi su počeli cijeniti neke stvari koje su ostavile poseban dojam na njihove predodžbe, a prezirati druge. Dok je dominacija koju je vršio muški element bila usmjerena više prema vanjskom učinku volje, prema manipulaciji silama prirode, paralelni utjecaj nastao je u ženskom elementu kroz um, kroz unutarne, osobne moći čovjeka. Razvoj čovječanstva može istinski razumjeti samo onaj tko smatra da su pravi napredak u životu predodžbi postigle žene. Razvoj navika, povezanih s životom osjetila i razvoj memorije, koji su oblikovali klicu života po zakonima, svojevrsnih običaja, došao je s ove strane. Dok je muškarac promatrao i utjecao na sile prirode, žena je postala njihova prva tumačica. Ovdje se pojavio poseban novi način življenja kroz promišljanje. Taj način je imao nešto mnogo osobnije od muškog. Sada treba sebi predočiti, da je i taj način žena bio vrsta vidovitosti, čak i ako se razlikovao od magijske volje muškarca. U njihovim dušama, žene su bile podložne drugačijoj vrsti duhovnih moći. One su više govorile o emocionalnom elementu duše, a manje duhovnom elementu kojem su muškarci bili podložni. Dakle, muškarci su vršili utjecaj koji je bio prirodno-božanski, dok su žene vršile utjecaj koji je bio duševno-božanski.

Razvoj koji je žena prošla tijekom lemurijskog razdoblja značio je da je odigrala važnu ulogu u nastanku sljedeće - atlantske - korijenske rase na Zemlji. Ovaj se nastanak dogodio pod utjecajem visoko razvijenih bića koja su bila upoznata sa zakonima formiranja rasa i koja su bila sposobna usmjeriti postojeće sile ljudske prirode u takve puteve da bi se mogla pojaviti nova rasa. O tim ćemo bićima posebno govoriti. Zasad je možda dovoljno reći

da su posjedovala nadljudsku mudrost i moć. Zatim su odvojili malu skupinu od lemurijskog čovječanstva i odredili ih kao pretke buduće atlantske rase. Mjesto gdje su to učinili bilo je u žarkoj zoni. Muškarci iz ove male skupine, pod njihovim vodstvom, obučili su se u ovladavanju prirodnim silama. Bili su moćni i razumjeli su kako iz Zemlje izvući najrazličitija blaga. Mogli su obrađivati polja i njihove plodove učiniti korisnima za svoje živote. Kroz obuku koju su primili, postali su snažne volje. U manjoj mjeri, razvile su im se duše i umovi. Međutim, oni su se razvili kod žena. Memorija i fantazija, i sve što je s tim povezano, naći će se kod njih.

Spomenuti vođe naveli su malu grupu da se organizira u manje grupe. I prenijeli su organizaciju i organiziranje tih grupa na žene. Kroz svoju memoriju, žene su stekle sposobnost da iskustva i avanture koje su nekada imale, iskoriste za budućnost. Ono što se pokazalo korisnim jučer, koristile su danas, i bilo im je jasno da će biti korisno i sutra. Tako je od njih nastalo uređenje društvenog života. Pod njezinim utjecajem razvili su se pojmovi 'dobra i zla'. Kroz svoj kontemplativni život stekla je razumijevanje prirode. Iz promatranja prirode izrasle su predodžbe, koje su vodile ljudsku aktivnost. Vođe su uredile stvari tako, da se kroz dušu žena rafinirala i pročistila, svojeglava priroda i snažna priroda muškaraca. Naravno, sve se to treba zamisliti u povojima. Riječi našeg jezika, prelako evociraju predodžbe preuzete iz suvremenog života.

Putem probuđenog duševnog života žena, vođe su tek razvile onaj od muškarca. U gore opisanoj koloniji, utjecaj žena bio je stoga vrlo velik. Muškarac je morao tražiti njihov savjet, ako je želio protumačiti znakove prirode. Međutim, cijelom prirodom njihovog duševnog života, i dalje su dominirale 'tajne' duševne sile ljudi. Ne može se sasvim uhvatiti bit, ali blizu je govoriti o somnabulističkom promatranju tih žena. U određenom višem stanju sna, otkrivale su im se tajne prirode, a impulsi za njihova djela proizašli bi iz njih. Za njih je sve bilo oživljeno, i otkrivalo im se u duševnim silama i pojavama. Predavale su se tajanstvenom tkanju svojih duševnih moći. Na njihova djela pokretali su ih 'unutarnji glasovi', odnosno ono što su im govorile biljke, životinje, kamenje, vjetar, oblaci, šuštanje drveća i slično.

Iz takvog stanja duše proizašlo je ono što se može nazvati ljudskom religijom. Duševno u prirodi i u ljudskom životu, postupno se štovalo i obožavalo. Određene žene postigle su posebnu dominaciju, jer su znale interpretirati, iz posebnih, tajanstvenih dubina, ono što je sadržano u svijetu.

Dakle, moglo se dogoditi da se ono što je živjelo u takvim ženama preobrazi u neku vrstu prirodnog jezika. Jer početak jezika leži u nečemu sličnom pjesmi. Moć misli preobrazila se u čujnu moć zvuka. Unutarnji ritam prirode odjekivao je s usana 'mudrih' žena. Ljudi su se okupljali oko takvih žena, i u njihovim rečenicama nalik pjesmama, percipirali izraze viših sila. Ljudsko štovanje započelo je s takvim stvarima. - U to vrijeme, ne može se govoriti ni

o kakvom 'značenju' u onome što se govorilo. Ljudi su percipirali zvuk, ton i ritam. Nisu ništa više sebi predočavali, već su snagu onoga što su čuli upijali u svoje duše. Cijeli proces je bio pod vodstvom viših vođa. Na način o kojem se sada ne može dalje raspravljati, usadili su zvukove i ritmove u 'mudre' svećenice. Tako su mogli imati pročišćavajući učinak na duše ljudi. Može se reći da se na taj način prvi put probudio pravi život duše.

U ovoj oblasti Akaša kronika prikazuje prekrasne prizore. Opišimo jedan takav prizor. Nalazimo se u šumi, blizu moćnog drveta. Sunce je upravo izašlo na istoku. Stablo nalik palmi, oko kojeg su ostala stabla uklonjena, baca moćne sjene. Licem okrenutim prema istoku, zanesena, svećenica sjedi na sjedalu izrađenom od rijetkih prirodnih predmeta i biljaka. Polako, u ritmičkom slijedu, s njezinih usana teče nekoliko čudesnih zvukova, koji se ponavljaju stalno iznova. Brojni muškarci i žene sjede u krugovima oko nje, lica izgubljenih u snovima, crpeći unutarnji život iz onoga što čuju. - Mogu se vidjeti i drugi prizori. Na slično uređenom mjestu, svećenica 'pjeva' na sličan način, ali njeni tonovi su nešto snažniji, energičniji. A ljudi oko nje kreću se u ritmičkom plesu. Jer je to bio drugi način na koji je 'duša' ušla u čovječanstvo. Tajanstveni ritmovi koje su ljudi čuli iz prirode, oponašani su pokretima vlastitih udova. To ih je činilo jednim s prirodom i moćima koje u njoj vladaju.

Mjesto na Zemlji gdje je formirano ovo pleme buduće ljudske rase, za to je bilo posebno pogodno. Bilo je to mjesto gdje se Zemlja, tada još uvijek turbulentna od oluja, donekle smirila. Jer Lemurija je bila turbulentna od oluja. Zemlja tada još nije imala svoju kasniju gustoću. Svugdje je tanko tlo bilo potkopano vulkanskim silama, eruptirajući u većim ili manjim bujicama. Snažni vulkani bili su prisutni gotovo svugdje i neprestano su razvijali destruktivnu aktivnost. Ljudi su u svojim djelatnostima bili navikli računati s ovom vatrenom aktivnošću. Tu vatru su također koristili u svom radu i u svojim institucijama. U mnogim slučajevima, te su aktivnosti bile takve, da je prirodna vatra služila kao osnova, baš kao što umjetna vatra danas služi, u ljudskom radu.

Aktivnost ove vulkanske vatre također je dovela do propasti Lemurije. Dio Lemurije iz kojeg se trebala razviti atlantska rasa imao je vruću klimu, ali je uglavnom bio izuzet od vulkanske aktivnosti. Ljudska priroda se ovdje mogla razvijati tiše i mirnije nego u drugim regijama Zemlje. Lutajući život ranijih vremena bio je napušten, a trajna naselja postajala su sve brojnija.

Treba sebi predočiti, da je u to vrijeme ljudsko tijelo još uvijek imalo nešto vrlo savitljivo i gipko u sebi. Još se uvijek neprestano transformiralo kako se mijenjao unutarnji život. Nedugo prije toga, ljudi su još uvijek bili prilično raznoliki u pogledu svoje vanjske strukture. Vanjski utjecaj regije i klime, još je uvijek igrao odlučujuću ulogu u toj strukturi. Samo u koloniji koja je upravo opisana, ljudsko tijelo je sve više postajalo izraz njihovog unutarnjeg

duševnog života. Ova kolonija je također predstavljala napredniju, izvana plemenitije oblikovanu ljudsku vrstu. Mora se reći da su vođe, kroz ono što su napravili, zapravo stvorili ono što je pravi ljudski oblik. To je događalo vrlo sporo i postupno, naravno. Ali događalo se na takav način da se duševni život prvo razvio unutar čovjeka, a još uvijek meko i podatno tijelo se tome prilagodilo. Zakon je ljudskog razvoja da s napretkom čovjek ima sve manji i manji transformativni utjecaj na svoje fizičko tijelo. Ovo fizičko ljudsko tijelo, zapravo je tek s razvojem intelektualne moći i skrućivanjem zemljinih stijena, mineralnih i metalnih formacija, poprimilo prilično čvrst oblik. Jer u lemurskom, pa čak i u atlantskom razdoblju, kamenje i metali bili su mnogo mekši nego kasnije. - (Tome ne proturječi činjenica da još uvijek postoje potomci posljednjih Lemurijanaca i Atlantiđana, koji danas pokazuju oblike jednako čvrste kao i oni kasnijih ljudskih rasa. Ti su se ostaci morali prilagoditi promijenjenim uvjetima okoline na Zemlji i tako postati krući. Upravo je to razlog zašto su u opadanju. Nisu se transformirali iznutra, već je njihovo manje razvijeno unutarnje biće bilo prisiljeno na krutost izvana, prisiljavajući ih tako na stagnaciju. I ta stagnacija je uistinu opadanje, jer je i unutarnji život degenerirao, jer se nije mogao izraziti u očvrstoj vanjskoj fizičkoj formi.)

Životinjski svijet bio je podložan još većoj transformaciji. Životinjske vrste koje su postojale u vrijeme nastanka čovječanstva i njihovo podrijetlo, kao i pojava novih životinjskih oblika nakon što su ljudi već stigli, bit će razmatrani kasnije. Ovdje će se reći samo da su se postojeće životinjske vrste neprestano transformirale, a nove su se pojavljivale. Ta transformacija je, naravno, bila postupna. Razlozi za ovu transformaciju djelomično su ležali u promjenama staništa i načina života. Životinje su imali izvanredno brzu sposobnost prilagodbe novim uvjetima. Njihova savitljiva tijela relativno su brzo mijenjala organe, tako da su nakon relativno kratkog vremena potomci određene životinjske vrste imali malo sličnosti sa svojim precima. Isto je, čak i u većoj mjeri, vrijedilo za biljke. Sami ljudi, imali su najveći utjecaj na transformaciju ljudi i životinja. Bilo da su instinktivno živa bića smještali u okruženje koje je uzrokovalo da poprime određene oblike, ili su to postigli pokusima u uzgoju. Transformativni utjecaj ljudi na prirodu, bio je, u usporedbi s današnjim uvjetima, u to vrijeme neizmjereno velik. To je posebno bio slučaj u opisanoj koloniji. Jer su tamo vođe usmjeravali ovu transformaciju na način kojeg ljudi nisu bili svjesni. To je bio slučaj u toj mjeri da su, kada se krenulo u uspostavljanje raznih atlantskih rasa, sa sobom mogli donijeti visoko razvijeno znanje o uzgoju životinja i biljaka. Kulturni rad u Atlantidi bio je u biti rezultat tog znanja koje su donijeli sa sobom. Međutim, ovdje se također mora naglasiti da je to znanje bilo instinktivne prirode. Tako je u biti ostalo i kod prvih atlantskih rasa.

Izražena prevlast ženske duše, posebno je jaka u posljednjem razdoblju Lemurije i traje do atlantskih vremena, kada se pripremala četvrta podrasa.

Ali ne treba zamišljati da je to bio slučaj za cijelo čovječanstvo. Naprotiv, to vrijedi za onaj dio Zemljine populacije iz kojeg su kasnije nastale istinski napredne rase. I taj je utjecaj bio najjači na sve u, i oko, čovječanstva, što je 'nesvjesno'. Formiranje određenih stalnih gesti, suptilnost osjetilne percepcije, percepcija ljepote i dobar dio osjetilnog i emocionalnog života zajedničkog čovječanstvu, izvorno je proizašlo iz duševnog utjecaja žena. Nije pretjerano izvještaje Akaša kronike tumačiti tako da se tvrdi: "Civilizirani narodi imaju fizičku strukturu i fizički izraz, kao i određene temelje tjelesnog i duševnog života, koje su im utisnule žene".

U nastavku ćemo se vratiti ranijim razdobljima ljudskog razvoja, kada je stanovništvo Zemlje još uvijek bilo jednospolno. Zatim će biti predstavljena pojava dvostrukog spola.

RAZDVAJANJE NA SPOLOVE

Koliko god se ljudski oblik u davnim vremenima opisan u prethodnim ulomcima iz 'Akaša kronike', razlikovao od svog sadašnjeg oblika, ako se ide još dalje unatrag u povijest ljudi, dolazi se do još više različitih stanja. Jer su se i oblici muškarca i žene pojavili tek tijekom vremena, iz starijeg osnovnog oblika u kojem čovjek nije bio ni jedno ni drugo, već oboje u isto vrijeme. Svatko tko želi steći razumijevanje ovih davnih prošlih vremena mora se, naravno, potpuno osloboditi uobičajenih predodžbi izvedenih iz onoga što čovjek vidi oko sebe. - Vremena na koja se sada osvrćemo nalaze se nešto prije sredine epohe koja se u prethodnim poglavljima naziva lemurijska. Ljudsko tijelo tada se još uvijek sastojalo od mekih, savitljivih materijala. Formacije Zemlje također su još uvijek bile mekane i savitljive. U usporedbi s kasnijim, očvrstnutim stanjem, Zemlja je još uvijek bila u bujajućem, fluidnijem stanju. Budući da se ljudska duša u to vrijeme utjelovila u materiji, toj materiji se mogla prilagoditi u mnogo većoj mjeri nego kasnije. To da duša animira muško ili žensko tijelo proizlazi iz činjenice, da joj razvoj vanjske zemaljske prirode nameće jedno ili drugo. Sve dok se materija još nije stvrdnula, duša je mogla prisiliti tu materiju da se uskladi s vlastitim zakonima. Tijelo je učinila otiskom vlastitog bića. Ali kada je materija postala gusta, duša se morala podvrgnuti zakonima koje je toj materiji nametnula vanjska zemaljska priroda. Dokle god je duša mogla vladati materijom, nije svoje tijelo oblikovala ni muškim ni ženskim, već mu je dala osobine koje su bile oboje istovremeno. Jer duša je istovremeno i muška i ženska. Ona u sebi nosi obje prirode. Njezin muški element povezan je s onim što se naziva voljom, a ženski element s onim što se naziva predodžba. - Vanjsko formiranje Zemlje, dovelo je do toga da tijelo poprima jednostranu formaciju. Muško tijelo poprimilo je oblik određen elementom volje, dok žensko tijelo nosi više otisak predodžbe. Tako dolazi do toga da biseksualna, muško-ženska duša prebiva u jednospolnom, muškom ili ženskom tijelu. Dakle, tijekom razvoja, tijelo je poprimilo oblik određen vanjskim zemaljskim silama, tako da u ovo tijelo, duša više nije mogla uliti svu svoju unutarnju snagu. Morala je u sebi zadržati dio svoje snage, i mogla pustiti da samo dio nje teče u tijelo.

Ako slijedimo Akaša kroniku, postaje jasno sljedeće. U davna vremena, pred nama se pojavljuju ljudski oblici, mekani, podatni i sasvim različiti od onih koji su došli kasnije. Oni u sebi još uvijek podjednako nose mušku i žensku prirodu. Kako vrijeme prolazi, materija se zgušnjava; ljudsko tijelo se pojavljuje u dva oblika, od kojih jedan nalikuje kasnijem muškom razvoju, a drugi kasnijem ženskom razvoju. Dok se ta razlika još nije pojavila, Svako ljudsko biće moglo je stvoriti drugo. Oplodnja nije bila vanjski proces, već nešto što se događalo unutar samog ljudskog tijela. Postavši muškarac ili

žena, tijelo je gubilo tu mogućnost samooplodnje. Kako bi stvorilo novo ljudsko biće, moralo je surađivati s drugim tijelom.

Razdvajanje na spolove događa se kada Zemlja dosegne određeno stanje kondenzacije. Gustoća materije inhibira dio reproduktivne sile. I onaj dio te sile koji je još aktivan zahtijeva vanjsku nadopunu, suprotnom silom drugog ljudskog bića. Ali duša, i u muškarcu i u ženi, mora zadržati dio svoje prijašnje snage u sebi. Taj dio ne može koristiti u vanjskom tjelesnom svijetu. - Taj dio moći sada se usmjerava prema unutarnjem biću čovjeka. Ne može izaći prema vani; stoga je oslobođena za unutarnje organe. - I ovdje se događa važna točka u ljudskom razvoju. Prije ono što se naziva duhom, sposobnošću mišljenja, nije u čovjeku moglo pronaći mjesto. Jer ta sposobnost ne bi imala organ za funkcioniranje. Duša je svu svoju moć koristila izvana, za izgradnju tijela. Ali sada se snaga duše, koja nema vanjsku upotrebu, može povezati s duhovnom snagom; i kroz tu vezu, u tijelu se razvijaju organi koji kasnije ljude pretvaraju u misleća bića. Dakle, dio sile koju su prije koristili za stvaranje vlastite vrste, ljudi bi mogli koristiti kako bi usavršili vlastito biće. Snaga kojom čovječanstvo formira misleći mozak, ista je snaga koju su ljudi u davna vremena koristili za oplodnju. Cijena mišljenja je istospolnost. Time što više ne oplođuju sebe, već jedni druge, ljudi mogu dio svoje moći oplodnje usmjeriti prema unutra, i postati misleća bića. Dakle, muško i žensko tijelo predstavljaju nesavršen vanjski oblik duše; ali time iznutra postaju savršenija stvorenja.

Ova transformacija se unutar ljudi odvija vrlo sporo i postupno. Postupno se mlađi, jednogospolni oblici pojavljuju uz starije, biseksualne ljudske oblike.

To je opet vrsta oplodnje, koja se događa u čovjeku kada postane duhovno biće. Unutarnji organi, koji se mogu izgraditi viškom duševne moći, oplođuju se duhom. Duša je u sebi dvostruka: muška i ženska. U davna vremena oblikovala je i svoje tijelo. Kasnije može oblikovati svoje tijelo samo tako da ono izvana djeluje u interakciji s drugim tijelom; time sama dobiva sposobnost suradnje s duhom. Za izvana, ljudsko biće je od sada oplođeno izvana, za iznutra, od iznutra, kroz duh. Sada se može reći da muško tijelo ima žensku dušu, a žensko tijelo mušku dušu. Unutarnja jednostranost kod ljudi sada je uravnotežena oplodnjom duhom. Jednostranost je ukinuta. Muška duša u ženskom tijelu i ženska duša u muškom tijelu, oplodnjom duhom ponovno postaju biseksualne. Dakle, muškarac i žena su različiti u svom vanjskom obliku; iznutra se duševna jednostranost kod oboje stapa u skladnu cjelinu. Unutra se duh i duša stapaju u jedno. Na mušku dušu u ženi djelovanje duha je žensko, čineći je tako muško-ženskom; na žensku dušu u muškarcu duh djeluje muški, čineći je tako muško-ženskom. Dvospolnost čovjeka povukla se iz vanjskog svijeta, gdje je postojala u pred lemurijско vrijeme, u unutarnji svijet čovjeka.

Vidi se da više unutarnje biće čovjeka nema nikakve veze s muškarcem i ženom. Pa ipak, unutarnja jednakost dolazi od muške duše u ženi, a shodno tome i od ženske duše u muškarcu. Sjedinjenje s duhom u konačnici donosi jednakost; ali činjenica da prije nego što dođe do te jednakosti, postoji razlika: to je tajna ljudske prirode. Poznavanje ove tajne od velike je važnosti za svu tajnu znanost. Jer je to ključ važnih zagonetki života. *Za sada nije dopušteno podići veo koji je raširen nad ovom misterijom...*

Dakle, fizički čovjek se razvio od dvospolnosti do jednospolnosti, do razdvajanja na muško i žensko. I kroz to je čovjek postao duhovno biće kakvo je danas. Ali ne smije se vjerovati, da u kontaktu sa Zemljom ranije nisu bila kognitivna bića. Ako se prati Akaša kronika, postaje jasno da je u ranom lemurijskom razdoblju, kasnije fizičko ljudsko biće, zbog svoj dvojnog spola, bilo potpuno drugačije biće od onoga što danas nazivamo čovjekom. Ono nije moglo osjetilne percepcije povezati s mislima: nije mislilo. Njegov život je bio vođen instinktom. Njegova se duša izražavala isključivo u instinktima, željama, životinjskim željama, i tako dalje. Njegova je svijest bila poput sna; živio je u tuposti. - Ali među ovim čovječanstvom postojala su i druga bića. Ona su, naravno, također bila dvospolna. Jer u tadašnjem stanju razvoja Zemlje, nije se moglo proizvesti muško ili žensko tijelo. Vanjski uvjeti za to još su nedostajali. Ali postojala su i druga bića koja su, unatoč svojoj dvospolnosti, mogla steći znanje i mudrost. To je bilo moguće jer su, u još daljoj prošlosti, prošla kroz potpuno drugačiji razvoj. Postalo je moguće da se njihove duše oplode duhom, bez prethodnog čekanja da se razviju unutarnji organi čovječanstva. Duša današnjeg ljudskog bića može razmišljati samo uz pomoć fizičkog mozga, onog što prima izvana putem fizičkih osjetila. Tako je došlo do razvoja duše kod ljudi. Ljudska duša morala je čekati dok ne bude prisutan mozak, koji je posrednik duha. Bez ovog zaobilaznog puta, duša bi ostala lišena duha. Ostala bi na razini svijesti slične snu. Drugačije je bilo sa spomenutim nadljudskim bićima. Njihove su duše u ranijim fazama razvile duševne organe koji nisu zahtijevali ništa fizičko za povezivanje s duhom. Njihovo znanje i mudrost stečeni su nadosjetilno. Takvo znanje naziva se intuitivnim. Suvremeni čovjek tek u kasnijoj fazi svog razvoja postiže intuiciju koja mu omogućuje da dođe u kontakt s duhom bez osjetilnog posredovanja. Mora ići zaobilaznim putem kroz osjetilnu materijalnost. Ovaj obilazni put naziva se silazak ljudske duše u materiju ili, popularno, 'pad čovjeka'. - Zbog drugačijeg ranijeg razvoja, nadljudske prirode nisu trebale proći kroz ovaj silazak. Budući da su njihove duše već postigle višu razinu, njihova svijest nije bila snolika, već iznutra sjajna. Njihovo stjecanje znanja i mudrosti bila je vidovitost, koja nije zahtijevala ni osjetila ni bilo koji drugi organ mišljenja. Mudrost na kojoj je svijet izgrađen, zračila je izravno u njihove duše. To im je omogućilo da budu vođe mladog čovječanstva, još uvijek zaglibljenog u tuposti. Bili su nositelji 'drevne mudrosti', za koju se čovječanstvo tek počelo boriti naznačenim

zaobilaznim putem. Razlikovali su se od onoga što se naziva 'čovjekom' po tome što im je ta mudrost zračila poput sunčeve svjetlosti nama, kao besplatni dar 'odozgo'. 'Čovjek' je bio u drugačijoj situaciji. Mudrost je morao steći radom svojih osjetila i organa za mišljenje. Nije mu došla kao besplatan dar. Morao ju je *željeti*. Tek kada je u čovjeku postojala *želja* za mudrošću, on ju je stekao putem svojih osjetila i organa za mišljenje. Dakle, u duši se morao probuditi novi poriv: *želja*, *čežnja* za znanjem. Ljudska duša u svojim ranijim fazama nije mogla imati tu želju. Njezini nagoni bili su usmjereni samo prema formiranju onoga što je poprimilo vanjski oblik, prema onome što se u njoj odvijalo kao život nalik snu; ali ne prema spoznavanju vanjskog svijeta, ne prema znanju. S odvajanjem spolova, tek se pojavio nagon za znanjem.

Mudrost je nadljudskim bićima otkrivena kroz vidovitost upravo zato što nisu imali tu želju za njom. Čekali su dok u njima ne zasja mudrost, kao što mi čekamo sunčevu svjetlost, koju ne možemo stvoriti noću, već nam mora doći ujutro sama od sebe. - Želja za znanjem nastaje upravo time što duša razvija unutarne organe (mozak itd.) putem kojih ona stječe znanje. To je posljedica činjenice da dio moći duše više ne djeluje prema van, već prema unutra. Nadljudska bića, međutim, koja nisu ostvarila ovo odvajanje moći duše, energiju cijele duše usmjeravaju prema van. Stoga im je za oplodnju duhom, dostupna i sama sila koju 'ljudska bića' usmjeravaju prema unutra kako bi izgradila kognitivne organe. - Sada, sila kojom se ljudska bića okreću prema van, kako bi surađivala s drugima, je ljubav. Nadljudska bića usmjerila su svu svoju ljubav prema van, kako bi omogućila mudrosti svijeta da teče u njihove duše. Ali 'ljudska bića' prema van mogu usmjeriti samo dio. 'Čovjek' je postao osjetilan; i tako je njegova ljubav postala osjetilna. On povlači onaj dio svog bića iz vanjskog svijeta, koji posvećuje unutarnjem razvoju. I s tim nastaje ono što se naziva sebičnošću. Kada je 'čovjek' postao muško ili žensko u fizičkom tijelu, mogao se posvetiti samo jednom dijelu svog bića; drugim se odvojio od okoline. Postao je sebičan. I njegovo vanjsko djelovanje postalo je sebično, njegova težnja za unutarnjim razvojem sebična. Volio je, jer je želio, i mislio je, jer je također želio, naime znanje. - Kao nesebične, sveljubive prirode, vođe, nadljudska bića, stajali su u suprotnosti s još uvijek djetinjasto sebičnim ljudskim bićem. - Duša, koja u njihovom slučaju ne prebiva u muškom ili ženskom tijelu, sama je muško-ženska. Tako je nevina ljudska duša voljela prije razdvajanja spolova; međutim, u to vrijeme, budući da je još uvijek bila na podređenoj razini - u svijesti sna - nije mogla spoznati. Tako voli i duša nadljudskih bića, ali ipak, zbog svog naprednog razvoja, može spoznavati. 'Čovjek' mora proći kroz sebičnost, kako bi se na višoj razini vratio nesebičnosti, ali tada s potpuno jasnom svijesću.

Zadatak nadljudskih priroda, velikih vođa, bio je utisnuti vlastiti karakter, karakter ljubavi, u mlađahnog čovjeka. To su mogli učiniti samo onim

dijelom duševne sile koji je bio usmjeren prema van. To je dovelo do osjetilne ljubavi. To je stoga popratna pojava djelovanja duše u muškom ili ženskom tijelu. Osjetilna ljubav postala je sila fizičkog ljudskog razvoja. Ta ljubav zbližava muškarca i ženu, utoliko što su fizička bića. Na toj ljubavi, temelji se napredak fizičkog čovječanstva. - Spomenute nadljudske prirode imale su moć samo nad tom ljubavlju. Dio ljudske duševne sile koji ide prema unutra, i trebao bi donijeti spoznaju zaobilaznim putem kroz senzualnost, izmiče moći tih nadljudskih bića. Oni sami nikada se nisu spustili do točke razvoja odgovarajućih unutarnjih organa. Nagon prema vanjskom su mogli odjenuti u ljubav, jer su posjedovali ljubav koja djeluje prema van kao svoju vlastitu bit. To je stvorilo jaz između njih i mladog čovječanstva. U ljude su mogli usaditi ljubav, isprva u osjetilnom obliku; nisu mogli prenijeti znanje, jer njihovo vlastito znanje nikada nije išlo zaobilaznim putem kroz unutarnje organe koje su ljudi sada razvijali. Nisu mogli govoriti jezikom koji bi biće mozga moglo razumjeti.

Sada, spomenuti unutarnji organi čovjeka postali su zreli za kontakt s duhom tek u fazi zemaljske egzistencije, koja leži u sredini lemurijskog razdoblja; međutim, oni su već bili razvijeni u nesavršenom stanju u mnogo ranijoj fazi razvoja. Jer u prethodnim vremenima, duša je već prošla kroz fizičke inkarnacije. Živjela je, ne na Zemlji, već na drugim nebeskim tijelima u kondenziranoj materiji. Detalji ovoga mogu se objasniti kasnije. Za sada će se reći samo da su zemaljska bića prethodno živjela na drugom planetu i, prema tamošnjim uvjetima, razvila se do stupnja koji su dosegla kada su stigla na Zemlju. Odbacili su stvari ovog prethodnog planeta poput odjeće, i na tako postignutoj razini razvoja, postali su čiste duševne klice, sa sposobnošću emocija, osjećanja i tako dalje - ukratko, vođenja života nalik snu koji je ostao njihov čak i tijekom prvih faza njihove zemaljske egzistencije. - Spomenuta nadljudska bića, vođe na polju ljubavi, već su na prethodnom planetu bila toliko savršena, da se više nisu trebala spuštati do razvoja rudimenata tih unutarnjih organa. - Ali postojala su i druga bića koja nisu bila toliko napredna kao ovi vođe ljubavi, koji su na prethodnom planetu još uvijek bili ubrajani među 'ljude', ali su u to vrijeme bili ispred ljudi. Dakle, na početku formiranja Zemlje, oni su doista bili napredniji od ljudi, ali još uvijek u fazi u kojoj se znanje mora stjecati putem unutarnjih organa. Ta su se bića nalazila u posebnoj situaciji. Bila su previše napredna da bi prošla kroz fizičko ljudsko tijelo, muško ili žensko, ali još ne dovoljno napredna, da bi funkcionirala kroz punu vidovitost poput vođa ljubavi. Još nisu mogli biti bića ljubavi; 'ljudi' više nisu mogla biti. Stoga su vlastiti razvoj mogli nastaviti samo kao polu nadljudi, ali uz pomoć ljudi. S bićima mozga, mogli su razgovarati na jeziku koji su razumjeli. To je stimuliralo snagu ljudske duše usmjerenu prema unutra, a ona se mogla povezati sa znanjem i mudrošću. Tako je ljudska vrsta mudrosti prvi put došla na Zemlju. Takozvani 'polu nadljudi' mogli su se osloniti na ovu ljudsku

mudrost kako bi postigli ono što im je samima još uvijek nedostajalo u savršenstvu. Tako su postali začetnici ljudske mudrosti. Stoga se nazivaju donositeljima svjetla (Lucifer). Dakle, djetinjasto čovječanstvo imalo je dvije vrste vođa: bića ljubavi i bića mudrosti. Ljudska priroda bila je rastegnuta između ljubavi i mudrosti, kada je poprimila svoj sadašnji oblik na ovoj Zemlji. Bića ljubavi potaknula su je na fizički razvoj, a bića mudrosti na usavršavanje njezina unutarnjeg bića. Kao rezultat fizičkog razvoja, čovječanstvo napreduje iz generacije u generaciju, formirajući nova plemena i rase; kroz unutarnji razvoj, pojedinci rastu do unutarnjeg savršenstva, postajući znalci, mudraci, umjetnici, tehničari i tako dalje. Fizičko čovječanstvo napreduje iz rase u rasu; svaka rasa prenosi svoje osjetilno perceptivne karakteristike na sljedeće generacije kroz fizički razvoj. Tu prevladava zakon nasljeđivanja. Djeca u sebi nose karakteristike svojih očeva. Izvan toga leži duhovno duševno savršenstvo koje se može dogoditi samo kroz razvoj same duše. - I tako se suočavamo sa zakonom razvoja duše unutar zemaljske egzistencije. Povezan je sa zakonom i misterijom *rođenja i smrti*.

POSLJEDNJA VREMENA PRIJE RAZDVAJANJA NA SPOLOVE

Sada ćemo opisati prirodu čovjeka prije njegove podjele na muško i žensko. U to vrijeme, tijelo se sastojalo od meke, savitljive mase. Volja je imala mnogo veću moć nad tim, nego je to bio slučaj s kasnijim ljudima. Kada se čovjek odvojio od svog roditeljskog bića, već se pojavio kao strukturiran organizam, ali nesavršen. Daljnji razvoj organa odvijao se izvan roditeljskog bića. Mnogo toga što je kasnije dovedeno do zrelosti unutar bića majke, zatim je usavršeno izvan njega, silom povezanom s našom snagom volje. Da bi se postiglo takvo vanjsko sazrijevanje, bila je potrebna njega od strane bića pretka. Ljudi su na svijet donijeli određene organe, koje su kasnije odbacili. Drugi, još uvijek prilično nesavršeni u svom prvom pojavljivanju, razvili su se. Cijeli proces imao je nešto što se može usporediti s izlaženjem iz forme jajeta i izbacivanjem ljuske jajeta; ali ne treba misliti o čvrstoj ljuski jajeta.

Ljudsko tijelo bilo je toplokrvno. To se mora izričito navesti, jer su stvari bile drugačije u još ranijim vremenima, kao što će kasnije biti pokazano. Sazrijevanje, koje se odvijalo izvan majčinog tijela, događalo se pod utjecajem povećane topline, koja je također dolazila izvana. Međutim, ne treba smatrati jajčanog čovjeka - kako ćemo ga zbog kratkoće nazvati - inkubiranim. Uvjeti topline i vatre na Zemlji u to vrijeme bili su drugačiji nego što će biti kasnije. Zahvaljujući svojim moćima, ljudi su mogli ograničiti vatru, ili bolje rečeno, toplinu, na određeni prostor. Čovjek je mogao - takoreći - koncentrirati toplinu. To mu je omogućilo da mlado biće opskrbi toplinom koja mu je bila potrebna za sazrijevanje.

U to vrijeme, najrazvijeniji ljudski organi bili su organi za kretanje. Današnji osjetilni organi bili su još uvijek prilično nerazvijeni. Najnapredniji su bili organi sluha i osjet hladnoće i topline (osjet dodira), dok je percepcija svjetlosti još uvijek znatno zaostajala. Ljudi su rođeni sa sluhom i dodirom; percepcija svjetlosti razvila se nešto kasnije.

Sve ovdje rečeno odgovara posljednjim vremenima prije razdvajanja spolova. To se događalo polako i postupno. Mnogo prije stvarne pojave, ljudi su se već razvijali na takav način da su se neke osobe rađale s više muških karakteristika, a druge s više ženskih. Međutim, i karakteristike suprotnog spola bile su prisutne kod svakog ljudskog bića, tako da je samooplodnja bila moguća. To, međutim, nije uvijek bilo moguće, već je ovisilo o vanjskim utjecajima tijekom određenih godišnjih doba. Ljudi su, općenito, u mnogim stvarima ovisili o takvim uvjetima. Stoga su sve svoje institucije morali regulirati prema takvim vanjskim uvjetima, na primjer, kretanju Sunca i Mjeseca. Ova regulacija, međutim, nije se događala svjesno u modernom

smislu, već se provodila na način koji se mora opisati kao instinktivan. A to već ukazuje na duševni život ljudi tog vremena.

Ovaj duševni život ne može se opisati kao pravi unutarnji život. Tjelesne i duševne aktivnosti i osobine, još nisu bile strogo odvojene. Duša je još uvijek doživljavala vanjski život prirode. Iznad svega, to je bio osjet sluha, na koji je svaka pojedinačna vibracija u okolini imala snažan učinak. Svako podrhtavanje u zraku, svaki pokret u okolini, 'čuo se'. Pokreti vjetra i vode, ljudima su govorili 'rječito'. Bila je to percepcija tajanstvenog tkanja i aktivnosti u prirodi, koja je na taj način prodirala u ljude. I to tkanje i impulsi također bi odjeknuli u njihovoj duši. A njihova aktivnost bila je odjek tih utjecaja. Percepcije zvuka su pretvarali u svoju aktivnost. Čovjek je živio u takvim pokretima zvuka i izražavao ih svojom voljom. Tako je bio vođen u svim svojim svakodnevnim djelima. - U nešto manjoj mjeri, bio je pod utjecajem učinaka koji su se prenosili na njegove osjećaje. Ali i oni su igrali značajnu ulogu. Svoju okolinu je 'osjećao' u svom tijelu, i ponašao se u skladu s tim. Iz utjecaja takvih osjećaja, znao je kada i kako raditi. Iz njih je znao gdje se smjestiti. Iz njih je prepoznavao opasnosti za svoj život i izbjegavao ih. U skladu s tim regulirao je unos hrane.

Ostatak života duše odvijao se sasvim drugačije nego kasnije. U duši su živjele slike, a ne predodžbe vanjskih stvari. Naprimjer, kada bi čovjek izašao iz hladnijeg prostora u topliji, u duši bi se pojavila određena slika u boji. Ali ta slika u boji nije imala nikakve veze ni s jednim vanjskim objektom. Nastala je iz unutarnje sile povezane s voljom. Takve su slike neprestano ispunjavale dušu. Cijelu stvar možemo usporediti samo s uzdižućim i padajućim predodžbama snova čovjeka. Samo, u to vrijeme slike nisu bile slučajne, već pravilne. Stoga se ne bi trebalo govoriti o svijesti snova, već o slikovitoj svijesti u ovoj fazi čovječanstva. Tu su svijest u prvom redu ispunjavale slike u boji. Ali one nisu bile jedine. Tako je čovjek lutao svijetom i procese ovog svijeta doživljavao kroz svoj sluh i osjet, ali kroz njegov duševni život, ovaj svijet se u njemu odražavao u slikama koje su bile vrlo različite od onoga što je postojalo u vanjskom svijetu. Užitek i bol bili su povezani s tim slikama duše u mnogo manjoj mjeri, nego što je to danas slučaj s predodžbama koje odražavaju percepcije vanjskog svijeta. Istina, jedna slika izazivala bi radost, druga nezadovoljstvo, jedna mržnju, treća ljubav; ali ti su osjećaji bili mnogo bljeđeg karaktera. - Nasuprot tome, snažne osjećaje izazivalo je nešto drugo. Čovjek je tada bio mnogo aktivniji nego kasnije. Sve u njegovoj okolini, a i slike u njegovoj duši, poticale su ga na aktivnost, na kretanje. Sada, kada se njegova aktivnost mogla nesmetano izraziti, imao je osjećaj blagostanja; ali kada je ta aktivnost bila na bilo koji način sputana, obuzimalo ga je nezadovoljstvo i nelagoda. Odsutnost ili prisutnost ometanja njegove volje, određivala je sadržaj njegova emocionalnog života, njegovo zadovoljstvo i njegovu bol. I to zadovoljstvo, ili ta bol, praznila se u njegovoj duši u svijetu živopisnih slika. Osvijetljene,

svijetle, lijepe slike živjele su u njemu kada se volja mogla potpuno slobodno odvijati; tamne, deformirane slike, nastajale su u njegovoj duši kada mu je pokretljivost bila sputana.

Do sada je opisivano prosječno čovječanstvo. Život duše onih koji su se razvili u neku vrstu nadljudi bio je drugačiji (vidi stranicu 37). Za njih taj život duše nije imao instinktivni karakter. Ono što su percipirali svojim osjetilom sluha i dodira bile su dublje tajne prirode, koje su mogli svjesno interpretirati. U huku vjetra, u šuštanju drveća, otkrivali su im se zakoni, mudrost prirode. A u slikama njihove duše nisu bili samo odrazi vanjskog svijeta, već slike duhovnih sila u svijetu. Nisu percipirali osjetilne predmete, već duhovna bića. Prosječno ljudsko biće, naprimjer, osjećalo je strah, a u njegovoj duši nastajala je ružna, mračna slika. Kroz takve slike, nadljudsko biće primalo je komunikaciju, objavu, od duhovnih bića svijeta. Njemu se procesi prirode nisu činili ovisnima o mrtvim zakonima prirode, kao što se čine modernim znanstvenicima, već su mu se činili kao djela duhovnih bića. Vanjska stvarnost još nije postojala, jer nije bilo vanjskih osjetila. Ali duhovna stvarnost otkrivala se višim bićima. U njih je zračio duh, kao što Sunce zrači u fizičko oko današnjeg čovjeka. U tim bićima, znanje u najobuhvatnijem smislu, bilo je ono što se naziva intuitivnim znanjem. Među njima nije bilo kombiniranja ili nagađanja, već izravnog pogleda na stvaranje duhovnih bića. Ti nadljudi stoga su mogli izravno uključiti poruke iz duhovnog svijeta u svoju volju. Svjesno su vodili druge ljude. Primili bi svoju misiju od duhovnog svijeta i djelovali u skladu s njom.

Kada je došlo vrijeme da se spolovi razdvoje, ta su bića morala smatrati svojim zadatkom utjecati na novi život u skladu sa svojom misijom. Regulacija spolnog života proizašla je od njih. Sve institucije vezane uz ljudsku reprodukciju proizašle su od njih. Pritom su djelovali sasvim svjesno; ali drugi ljudi mogli su taj utjecaj percipirati samo kao instinkt usađen u njih. Spolna ljubav usađena je u ljude izravnim prijenosom misli. I svi njezini izrazi u početku su bili najplemenitije vrste. Sve što je poprimilo ružan karakter na ovom području potječe iz kasnijih vremena, u kojima su ljudi postali neovisniji i iskvarili izvorni, čisti nagon. U tim ranijim vremenima nije bilo zadovoljenja spolnog nagona radi njega samog. Sve je ovdje bila žrtvena služba za nastavak ljudskog postojanja. Razmnožavanje se smatralo svetom stvari, službom koju ljudi moraju pružiti svijetu. A žrtveni svećenici bili su vođe i regulatori na ovom području.

Utjecaji polu nadljudskih bića bili su drugačije prirode (vidi stranice 37/38). Oni nisu bili razvijeni do razine na kojoj bi objave duhovnog svijeta mogli primiti u potpuno čistom obliku. U slikama njihovih duša, uz te dojmove duhovnog svijeta, nastajali su i učinci osjetilne Zemlje. Ta bića, nadljudska u punom smislu, nisu osjećala nikakav užitak ili bol od vanjskog svijeta. Bila su potpuno posvećena objavama duhovnih moći. Mudrost im je tekla poput

svjetlosti osjetilnim bićima; njihova volja nije bila usmjerena ni na što drugo nego na djelovanje u skladu s tom mudrošću. I u tom djelovanju ležala je njihova najveća želja. Mudrost, volja i aktivnost bili su njihova suština. Drugačije je bilo s polu nadljudskim bićima. Osjećali su poriv za primanjem dojmova izvana, i zadovoljstvo su povezivali s željom tog poriva, a nezadovoljstvo s nevoljkošću. To ih je razlikovalo od nadljudskih bića. Za njih vanjski dojmovi nisu bili ništa više od potvrde duhovnih otkrivenja. Mogli su gledati u svijet, i primati ne više od odraza onoga što su već primili od duha. Polu nadljudska bića iskusiła su nešto njima novo, i stoga su mogla postati vođe čovječanstva, kada su se njihove puke slike u duši, pretvorile u slike, predodžbe vanjskih objekata. To se dogodilo kada se dio prijašnje reproduktivne moći čovječanstva okrenuo prema unutra, kada su se razvila bića mozga. S mozgom, ljudi su također razvili sposobnost pretvaranja vanjskih osjetilnih dojmova u predodžbe.

Stoga se mora reći da su čovjeka, polu nadljudska bića, vodila da svoje unutarnje biće usmjeri prema vanjskom osjetilnom svijetu. Uskratila mu se prilika da svoje duševne slike izloži izravno čisto duhovnim utjecajima. Dobio je sposobnost da ovjekovječi svoje postojanje, usađeno u njega od strane nadljudskih bića. Duhovno bi u početku morao nastaviti neku vrstu snene egzistencije, da polu nadljudska bića nisu intervenirala. Njihovim utjecajem, njegove duševne slike bile su usmjerene prema vanjskom osjetilnom svijetu. Postao je biće svjesno sebe u osjetilnom svijetu. I tako je čovjek mogao svjesno voditi svoje postupke prema percepcijama osjetilnog svijeta. Prije je djelovao iz svojevrsnog instinkta; bio je pod utjecajem svoje vanjske okoline i sila viših individualnosti koje su na njega utjecale. Sada je počeo slijediti impulse i iskušenja svojih predodžbi. I tako je u svijet ušao ljudski hir. To je bio početak 'dobra i zla'.

Prije nego što nastavimo dalje u ovom smjeru, prvo treba reći nekoliko riječi o čovjekovom okolišu na Zemlji. Uz ljude, postojale su životinje čija je vrsta bila u istoj fazi razvoja kao i ljudi. Prema modernim konceptima, one bi se svrstale u gmazove. Osim njih, postojali su i niži oblici životinjskog svijeta. Sada, postojala je bitna razlika između ljudi i životinja. Zbog svojih još uvijek savitljivih tijela, ljudi su mogli živjeti samo u onim područjima Zemlje koja se još nisu transformirala u najgrublji materijalni oblik. I u tim regijama, životinjska bića su živjela s njima, posjedujući slično plastično tijelo. U drugim regijama, međutim, živjele su životinje koje su već imale gusta tijela, i također su već razvile jedan spol i osjetila. Kasnija izvješća otkrit će odakle su došle. Više se nisu mogle razvijati jer su njihova tijela prerano preuzela gušću materijalnost. Neke od njih su tada propale; neke su se razvile na svoj način do sadašnjih oblika. Ljudi su mogli postići više oblike, ostajući u područjima koja su odgovarala njihovoj prijašnjoj prirodi. Kao rezultat toga, njihova tijela su ostala toliko podatna i mekana da su mogla od sebe odvojiti organe koje je duh mogao oploditi. Tada su im se vanjska tijela dovoljno

razvila da prijeđu u gušću materijalnost i postanu zaštitni omotač za finije duhovne organe. - Ali nisu sva ljudska tijela bila toliko napredna. Postojala su manje napredna. Njih je u prvom redu na životu držao duh. Druga nisu bila oživljena. Da ih je duh prožeo, mogla bi se razviti samo nedovoljno zbog još uvijek nesavršenih unutarnjih organa. Dakle, ta su se ljudska bića prvo morala dalje razvijati na način bez duha. Treća vrsta napredovala je do te mjere da su se u njima mogli osjetiti slabi duhovni utjecaji. Stajali su između druge dvije vrste. Njihova duhovna aktivnost ostala je tupa. Morali su biti vođeni višim duhovnim silama. Između ove tri vrste, postojale su sve vrste prijelaza. Daljnji razvoj sada je bio moguć samo ako bi se neka ljudska bića razvila na višu razinu na štetu drugih. Prvo, potpuno lišeni duha, morali su biti napušteni. Miješanje s njima radi razmnožavanja bi čak i one razvijenije spustilo na njihovu razinu. Sve što je primilo duha stoga je od njih bilo odvojeno. Kao rezultat toga, sve su više padali na razinu animalnosti. Tako su se životinje slične ljudima razvijale uz ljude. Ljudi su, takoreći, na svom putu neke od svoje braće ostavili iza sebe, kako bi se sami uzdigli više. Taj proces nipošto nije bio dovršen. Čak i među onima s tupim duhovnim životom, oni koji su bili nešto viši mogli su napredovati samo privlačenjem u zajedništvo s višim bićima i odvajanjem od onih manje ispunjenih duhom. Samo na taj način mogli su razviti tijela sposobna apsorbirati cijeli ljudski duh. Tek nakon određenog vremena fizički razvoj napredovao je do točke gdje je u tom smjeru došlo do svojevrsnog zastoja, pri čemu je sve iznad određene granice ostalo unutar ljudske domene. Životni uvjeti na Zemlji u međuvremenu su se toliko promijenili da daljnje pomicanje prema dolje ne bi stvorilo bića slična životinjama, već više uopće ne bi bila održiva. Međutim, ono što je potisnuto u životinjski svijet, ili je izumrlo, ili je nastavilo živjeti u raznim višim životinjama. U tim životinjama se dakle mogu vidjeti bića, koja su morala ostati u ranijoj fazi ljudske evolucije. Samo što nisu zadržali isti oblik koji su imali kada su bili odvojeni, već su nazadovali iz viših u niže stupnjeve. Dakle, majmuni su nazadovali ljudi iz prošlih vremena. Kao što su ljudi nekada bili nesavršeniji nego što su danas, tako su oni bili savršeniji nego što su danas. - Ali ono što je ostalo u ljudskom carstvu prošlo je sličan proces, samo unutar ljudskih granica. I u mnogim divljim plemenima vidimo degradirane potomke nekada visoko razvijenih ljudskih oblika. Nisu se spustili na razinu animalnosti, već samo na divljaštvo.

Ono besmrtno u čovjeku je duh. To se pokazalo, kada je duh ušao u tijelo. Prije toga, duh je pripadao drugim područjima. S tijelom se mogao ujediniti tek kad je ono dostiglo određeni stupanj razvoja. Tek kada netko u potpunosti shvati kako je došlo do te veze, može se prosvijetliti o značenju rođenja i smrti, kao i prepoznati prirodu vječnog duha.

HIPERBOREJSKA I POLARNA EPOHA

Sljedeći ulomci iz Akaša kronike vode nas natrag u vremena koja prethode onome što je opisano u posljednjim poglavljima. Rizik koji se preuzima s ovim izjavama možda je čak i veći, s obzirom na materijalistički način razmišljanja našeg vremena, od onog povezanog s onim što je već opisano u prethodnim izlaganjima. Optužiti za fantaziju i neutemeljene špekulacije danas je tako lako kod ovakvih stvari. Ako se zna u kojoj mjeri netko tko je obrazovan u prirodnim znanostima u suvremenom smislu, može uopće shvatiti ove stvari ozbiljno, tada do ove komunikacije, može dovesti samo svijest da se izvještava vjerno u duhu duhovnog iskustva. Ovdje nije rečeno ništa što nije pažljivo provjereno sredstvima znanosti duha. Prirodoslovac bi trebao biti tolerantan prema znanosti duha, kao što je potonja prema prirodoznanstvenom načinu razmišljanja. (Usporedite moj 'Svijet i pogledi na život u devetnaestom stoljeću', gdje vjerujem da sam pokazao da cijenim materijalističko prirodoznanstveni pogled. [Godine 1914. objavljeno je novo izdanje djela, dopunjeno 'pretpoviješću zapadne filozofije i njen nastavak do danas', pod nazivom 'Zagonetke filozofije u njenoj povijesti predstavljeno kao skica', cjelovito izdanje 1968.]) Ali za one sklone ovim duhovno znanstvenim stvarima, želio bih dati posebnu napomenu u vezi s ovom prezentacijom. U nastavku će biti raspravljane posebno važne teme. I sve to pripada davno prošlim vremenima. Dešifriranje Akaša kronike u ovom području nije baš jednostavno. Autor ovoga ne tvrdi i ne traži vjeru u nikakav autoritet. On jednostavno želi podijeliti ono što je istraženo najbolje što može. Pozdravio bi sve ispravke temeljene na stručnosti. Osjeća se obveznim prenijeti te procese u ljudskom razvoju jer znakovi vremena na to potiču. Nadalje, ovaj put je trebalo ukratko opisati veliko vremensko razdoblje kako bi se dobio pregled. Više detalja o mnogočemu što je samo nagoviješteno slijedit će kasnije. - Zapise u 'Akaša kronici' teško je prevesti na naš svakodnevni jezik. Lakše ih je prenijeti jezikom znakova uobičajenom u tajnim školama, ali komunikacija o tome još nije dopuštena. Stoga bi čitatelj trebao uzeti neke od nejasnih i teško razumljivih stvari te se probiti do razumijevanja, baš kao što se pisac pokušao probiti do općenito razumljivog oblika prezentacije. Neke od teškoća čitanja bit će nagrađene kada se uzmu u obzir duboke tajne, značajne zagonetke na koje se nagovještava. Istinska samospoznaja čovjeka doista proizlazi iz ovih 'Akaša zapisa', koji su za okultnog istraživača sigurne stvarnosti, kao što su planine i rijeke za fizičko oko. Pogreška percepcije je, naravno, moguća u oba slučaja. - Treba samo istaknuti da je u ovom odjeljku, u prvom redu raspravljano samo o razvoju čovjeka. Uz ovo, naravno, ide i razvoj drugih prirodnih carstava: mineralnog, biljnog i životinjskog. Sljedeći odjeljci će se baviti njima. Zatim će se dosta govoriti kako bi se rasprave o čovjeku prikazale u razumljivijem svjetlu. Nasuprot

tome, u duhovno znanstvenom smislu, razvoj drugih zemaljskih carstava ne može se raspravljati dok se ne predstavi postupno napredovanje čovjeka.

*

Ako se u evoluciji Zemlje vratimo još dalje nego što smo to učinili u prethodnim esejima, dolazimo do sve finijih materijalnih stanja našeg nebeskog tijela. Tvari koje su kasnije postale čvrste, prethodno su bile u tekućem stanju, još ranije u stanju pare i maglovitom stanju, i dalje u najfinijem (eterskom) stanju. Samo je smanjenje topline uzrokovalo skrućivanje tvari. Ovdje ćemo se vratiti na najfinije etersko stanje tvari našeg zemaljskog staništa. Kada je Zemlja bila u takvoj epohi razvoja, ušao je čovjek. Prije toga, čovjek je pripadao drugim svjetovima, o kojima će biti riječi kasnije. - Bit će riječi samo o onom neposredno prethodnom. Bio je to takozvani astralni ili svijet duše. Bića ovog svijeta nisu vodila vanjsko (fizičko), tjelesno postojanje. Niti ga je vodio čovjek. On je već razvio slikovnu svijest spomenutu u prethodnom eseju. Imao je osjećaje i želje. Ali sve je to bilo sadržano u duševnom tijelu. Takav čovjek bi bio vidljiv samo vidovitom pogledu. - I doista, sva visoko razvijena ljudska bića tog vremena posjedovala su takvu vidovitost, iako je bila prilično prigušena i snolika. Nije to bila samosvjesna vidovitost. - Ta astralna bića su, u određenom smislu, preci ljudi. Ono što danas nazivamo 'čovjekom' već u sebi nosi samosvjestan duh. Taj se duh ujedinio s bićem koje je proizašlo iz tog pretka usred lemurijskog razdoblja. (Na ovo sjedinjenje već se aludiralo u prethodnim esejima. Kada se ovdje predstavi tijek razvoja ljudskih predaka do ovog vremena, o tome će se detaljnije raspravljati.) - Duševni ili astralni preci čovjeka bili su smješteni u finiju ili etersku Zemlju. Apsorbirali su finiju materiju - poput spužve, grubo rečeno. Prožimajući se tako materijom, formirali su eterska tijela. Ta su tijela imala izdužen, eliptičan oblik, ali nježne nijanse tvari već su pružale osnovu za udove i druge organe koji će se kasnije formirati. Međutim, cijeli proces u toj masi bio je isključivo fizičko kemijski; regulirala ga je i kontrolirala samo duša. - Nakon što je takva masa materije dosegla određenu veličinu, podijelila se na dvoje, od kojih je svaki nalikovao entitetu iz kojeg je nastao, i u kojem su se odvijali slični učinci. - Svaki takav nosi entitet bio je obdaren dušom poput majčinskog entiteta. To je proizašlo iz činjenice, da na zemaljsku scenu nije ušao samo određeni broj ljudskih duša, već stablo duša, da tako kažemo, koje je moglo proizvesti bezbroj pojedinačnih duša iz zajedničkog korijena. Kao što biljka neprestano iznova niče iz bezbrojnih sjemenki, tako i duševni život niče iz bezbrojnih izdanaka koji su proizašli iz stalnih diobi. (Međutim, od samog početka postojao je usko definiran broj tipova duša, o čemu će biti riječi kasnije. Ali unutar tih tipova, razvoj se odvijao na opisani način. Svaki tip duše proizveo je bezbrojne izdanke.)

Međutim, njihovim ulaskom u zemaljsku materijalnost dogodila se značajna promjena unutar samih duša. Sve dok same duše nisu imale materijalnu

supstancu u sebi, nijedan vanjski materijalni proces nije mogao utjecati na njih. Svi učinci na njih bili su čisto duhovni, vidoviti. Tako su doživljavale duhovno u svojoj okolini. Sve što je tada postojalo doživljavalo se na taj način. Učinci kamenja, biljaka i životinja, koji su u to vrijeme također postojali samo kao astralna (duševna) bića, osjećali su se kao unutarnja duševna iskustva. - Osim toga, nešto sasvim novo dogodilo se pri ulasku na Zemlju. Vanjski materijalni procesi utjecali su na dušu, koja se i sama pojavila u materijalnom ruhu. U početku su samo procesi kretanja ovog materijalnog vanjskog svijeta, uzrokovali kretanje unutar samog eterskog tijela. Kao što danas drhtanje zraka doživljavamo kao zvuk, tako su i ova eterska bića doživljavala vibracije eterske tvari koja ih okružuje. Takvo biće u biti je bilo organ sluha. To se osjetilo razvilo prvo. Ali iz ovoga se može vidjeti da se zasebni organ sluha razvio tek kasnije.

S progresivnom kondenzacijom zemaljske materije, duša je postupno gubila sposobnost da je oblikuje. Samo su već formirana tijela još uvijek mogla proizvoditi vlastitu vrstu. Pojavljuje se novi oblik reprodukcije. Biće kćer pojavljuje se kao znatno manji entitet od bića roditelja, i tek postupno raste do njegove veličine. Dok prije nisu postojali reproduktivni organi sada se pojavljuju. - Ali sada se unutar strukture odvija više od samo fizičko kemijskog procesa. Takav kemijsko fizički proces sada ne bi mogao uzrokovati reprodukciju. Upravo zbog svoje gustoće, vanjska tvar više nije takva da joj duša može izravno udahnuti život. Stoga se unutar strukture poseban dio odvaja. Odvaja se od izravnog utjecaja vanjske materije. Samo tijelo izvan tog odvojenog dijela ostaje izloženo tim utjecajima. Još uvijek je u istom stanju kao što je prije bilo cijelo tijelo. Duša sada nastavlja funkcionirati u odvojenom dijelu. Ovdje duša postaje nositelj životnog principa (u teozofskoj literaturi nazvanog Prana). Dakle, tjelesni predak čovjeka sada se čini opremljenim s dva člana. Jedan je fizičko tijelo (fizička ljuska). Podložno je kemijskim i fizičkim zakonima okolnog svijeta. Drugi je zbroj organa koji su podložni posebnom životnom principu. - Ali sada je, međutim, dio aktivnosti duše oslobođen. On više nema moć nad fizičkim dijelom tijela. Taj dio aktivnosti duše sada se okreće prema unutra i dio tijela razvija u posebne organe. I tako počinje unutarnji život tijela. Tijelo više ne doživljava samo vibracije vanjskog svijeta, već ih počinje doživljavati iznutra kao posebna iskustva. Tu leži početna točka osjeta. U početku se taj osjet pojavljuje kao vrsta dodira. Biće osjeća pokrete vanjskog svijeta, pritisak materije i tako dalje. Pojavljuju se i počeci osjeta topline i hladnoće.

Ovo označava dosezanje važne faze u ljudskom razvoju. Fizičko tijelo je lišeno izravnog utjecaja duše. Potpuno je prepušteno fizičkom i kemijskom svijetu materije. Raspada se u trenutku kada ga duša, u svojoj aktivnosti iz drugih dijelova, više ne može kontrolirati. I tek tada se događa ono što se naziva 'smrt'. Što se tiče prethodnih stanja, ne može se govoriti o smrti. Tijekom diobe, matična struktura nastavlja potpuno živjeti u strukturama

kćeri. Jer u njima, cijela transformirana snaga duše djeluje kao i prije u matičnoj strukturi. Nakon diobe, ne ostaje ništa što ne sadrži dušu. Sada se stvari mijenjaju. Čim duša više nema moć nad fizičkim tijelom, ono je podložno kemijskim i fizičkim zakonima vanjskog svijeta, što znači da umire. Jedina preostala aktivnost duše je ona koja je aktivna u reprodukciji i u razvijenom unutarnjem životu. To znači da se potomstvo stvara reproduktivnom silom, a istovremeno je to potomstvo obdareno viškom moći stvaranja organa. U tom višku, neprestano se oživljava duševno biće. Kao što je cijelo tijelo prije bilo ispunjeno aktivnošću duše tijekom diobe, tako su sada i reproduktivni i osjetilni organi. Dakle, imamo posla s reinkarnacijom života duše u novonastalom organizmu kćeri.

U teozofskoj literaturi, ove dvije faze ljudskog razvoja opisane su kao prve dvije korijenske rase naše Zemlje. Prva se naziva polarnom rasom, druga hiperborejskom rasom.

Moramo sebi predočiti, da je svijet osjetila ovih ljudski predaka još uvijek bio prilično općenit i neodređen. Samo su dvije naše današnje vrste osjeta već bile odvojene: osjet sluha i osjet dodira. Međutim, zbog promjena, i u tijelu i u fizičkom okruženju, cijela ljudska struktura više nije bila sposobna biti 'uho', da tako kažem. Od tada je poseban dio tijela ostao sposoban iskusiti suptilne vibracije. On je pružio materijal iz kojeg se postupno razvio naš organ sluha. Ali gotovo cijeli ostatak tijela ostao je organ dodira.

Očito je da je cijeli proces ljudskog razvoja, do danas povezan s promjenom toplinskog stanja Zemlje. Čovječanstvo do opisanog stupnja, doista je dovela toplina u njegovom okruženju. Ali sada je vanjska toplina dosegla točku u kojoj daljnji napredak ljudske strukture više ne bi bio moguć. Protudjelovanje daljnjem hlađenju Zemlje, sada se događa u unutarnjoj strukturi. Sada ona stvara vlastiti izvor topline. Prije su ljudi imali toplinu svoje okoline. Sada se u njima pojavljuju organi koji im omogućuju stvaranje topline koja im je potrebna za život. Prije je njihova unutrašnjost bila prožeta tvarima u cirkulaciji koje su u tu svrhu ovisile o okolini. Sada su za te stvari mogli razviti vlastitu toplinu. Tjelesne tekućine postale su topla krv. Tako je čovjek, kao fizičko biće, postigao daleko veći stupanj neovisnosti nego što je prije uživao. Cijeli njegov unutarnji život bio je poboljšán. Osjet je i dalje u potpunosti ovisio o učincima vanjskog svijeta. Ispunjavanje tijela vlastitom toplinom, tijelu je dalo neovisan fizički unutarnji život. Sada je duša imala mjesto unutar tijela gdje je mogla razviti život koji nije više bio samo suživot s vanjskim svijetom.

Kroz ovaj proces, život duše bio je uvučen u zemaljsko, materijalno područje. Prije su želje, htijenja, strasti, užitak i bol duše, mogli nastati samo kroz nešto što je i samo duševno. Ono što je proizlazilo iz drugog duševnog bića pobuđivalo je sklonosti, odbojnosti, pobuđivalo strasti i tako dalje, u određenoj duši. Nijedan vanjski fizički objekt nije mogao imati takav učinak.

Tek se sada pojavila mogućnost da takvi vanjski objekti za dušu mogu imati značenje. Jer je sada podražaj unutarnjeg života, probuđen vlastitom toplinom, doživljavala kao osjećaj blagostanja, a poremećaj tog unutarnjeg života kao nelagodu. Vanjski objekt sposoban doprinijeti održavanju fizičkog blagostanja, mogao se htjeti, željeti. Ono što se u teozofskoj literaturi naziva 'kama' - tijelo želje - bilo je povezano sa zemaljskim čovjekom. Objekti osjetila sada su mogli postati objekti želje. Čovjek je za zemaljsku egzistenciju bio vezan svojim tijelom želje.

Sada se ova činjenica podudara s velikim svjetskim događajem s kojim je uzročno povezana. Do sada nije bilo materijalne odvojenosti između Sunca, Zemlje i Mjeseca. To troje u svom utjecaju na čovjeka, bilo je jedno tijelo. Sada se dogodilo odvajanje; finija materijalnost, koja je obuhvaćala sve što je duši prije davalo mogućnost izravnog učinka oživljavanja, odvojila se kao Sunce; grublji dio pojavio se kao Mjesec; a Zemlja je, sa svojom materijalnošću, držala sredinu između njih dvoje. Naravno, ovo odvajanje nije bilo naglo; cijeli se proces odvijao postupno, kako je čovjek napredovao od stanja razmnožavanja kroz diobu, do stanja koje je upravo opisano. Doista, ovaj daljnji razvoj čovječanstva uzrokovan je upravo spomenutim kozmičkim procesima. Prvo, Sunce je povuklo svoju materijalnost iz zajedničkog nebeskog tijela. To je dušu lišilo mogućnosti izravnog oživljavanja preostale zemaljske materije. Zatim se počeo razvijati Mjesec. Tako je Zemlja dosegla stanje koje je omogućilo karakteriziranu sposobnost osjeta. - I u vezi s tim napredovanjem, razvio se i novi osjet. Zemljini toplinski uvjeti postali su takvi da su tijela postupno preuzimala čvrste granice koje su odvajale prozirno od neprozirnog. Sunce, izranjajući iz Zemljine mase, preuzelo je ulogu izvora svjetlosti. U ljudskom tijelu se pojavilo osjetilo vida. U početku, ovaj vid nije bio onakav kakav danas poznajemo. Svjetlost i tama utjecali su na ljude kao nejasni osjećaji. Naprimjer, svjetlost su pod određenim uvjetima doživljavali kao ugodnu, kao da obogaćuje fizički život, te su je tražili, težeći prema njoj. Istodobno, stvarni duševni život i dalje se odvijao u slikama sličnim snovima. U tom životu nastajale su i nestajale slike u boji koje se nisu izravno odnosile na vanjske stvari. Čovjek je te slike u boji još uvijek povezivao s duševnim utjecajima. Svijetle slike u boji pojavljivale su mu se kada je bio pod utjecajem ugodnih duševnih učinaka, tamne slike kada su ga dirnuli neugodni duševni utjecaji. - U prethodnim odjeljcima, ono što je uzrokovano pojavom unutarnje topline nazivalo se 'unutarnjim životom'. Međutim, vidi se da to još nije unutarnji život u smislu kasnijeg ljudskog razvoja. Sve se odvija postupno, uključujući i razvoj unutarnjeg života. U smislu prethodnog eseja, ovaj pravi unutarnji život nastaje tek kada dođe do oplodnje duhom, kada ljudsko biće počne misliti o onome što na njega utječe izvana. - Ali sve ovdje opisano pokazuje kako ljudsko biće raste prema stanju predstavljenom u prethodnom odjeljku. - I zapravo, već se krećemo u razdoblju koje je tamo

okarakterizirano, kada se opisuje sljedeće: duša sve više uči, na vanjsku fizičku egzistenciju, primjenjivati ono što je prije doživljavala u sebi, i odnosilo se samo na stvari vezane uz dušu. To se sada događa sa slikama u boji. Kao što je prije dojam simpatije duše bio povezan sa svjetlom slikom u boji unutar duše, tako je sada bio povezan svijetli svjetlosni dojam izvana. Duša je predmete oko sebe počela vidjeti u boji. To je bilo povezano s razvojem novih organa vida. Za nejasan osjećaj svijetla i tame u ranijim stanjima, tijelo je imalo oko koje danas više ne postoji. (Podsjetnik na ta stanja je legenda o Kiklopu s jednim okom.) Dva oka su se razvila kada je duša počela intimnije povezivati vanjske svjetlosne dojmove sa svojim vlastitim životom. Tako se izgubila sposobnost percipiranja duhovnog u okolini. Duša je sve više postajala ogledalo vanjskog svijeta. Taj vanjski svijet se unutar duše ponavlja kao predodžba. - Uz to je išlo i razdvajanje spolova. S jedne strane, ljudsko tijelo postalo je prijemčivo samo za oplodnju od strane drugog ljudskog bića; s druge strane, razvili su se fizički 'duševni organi' (živčani sustav), kroz koje su se dojmovi vanjskog svijeta odražavali u duši. - I tako je bio pripremljen ulazak mislećeg duha u ljudsko tijelo.

POČETAK SADAŠNJE ZEMLJE. IZLAZAK SUNCA

Akaša kronika sada će se pratiti do vrlo daleke prošlosti, u kojoj je sadašnja Zemlja imala svoj početak. Pod 'Zemljom' ćemo razumjeti ono stanje našeg planeta kroz koje je on nositelj minerala, biljaka, životinja i ljudi u njihovom sadašnjem obliku. Jer ovom stanju prethodila su druga u kojima su spomenuta carstva postojala u bitno različitim oblicima. Ono što danas nazivamo Zemljom, prošlo je mnoge transformacije prije nego što je moglo postati nositelj našeg sadašnjeg mineralnog, biljnog, životinjskog i ljudskog svijeta. Čak i tijekom takvih ranijih stanja, minerali su, naprimjer, bili prisutni, ali su izgledali sasvim drukčije od naših sadašnjih. O tim prošlim stanjima bit će riječi kasnije. Ovaj put ćemo samo skrenuti pozornost, na to kako se neposredno prethodno stanje transformiralo u sadašnje. - Može se dobiti predodžba o takvoj transformaciji, usporedbom bića biljke kroz stanje sjemena. Zamislite biljku s korijenjem, stabljikama, lišćem, cvjetovima i plodovima. Ona apsorbira stvari iz svoje okoline i ponovno ih izlučuje. Međutim, sve što je u njoj materijalno, oblik i proces, nestaje, osim malog sjemena. Kroz to se razvija život, samo da bi se u novoj godini pojavio u novom obliku. Dakle, sve što je postojalo u prethodnom stanju na našoj Zemlji nestalo je, samo da bi uskrsnulo u sadašnjosti. Ono što bi se moglo nazvati mineralom, biljkom ili životinjom u prethodnom stanju, otišlo je, baš kao što su kod biljke otišlo korijenje, stabljika i tako dalje. I tamo, kao i ovdje, ostaje stanje klice, iz kojeg se stari oblik iznova formira. U klici su skrivene sile koje omogućuju da se pojavi novi oblik.

Dakle, u vrijeme o kojem ovdje raspravljamo, imamo posla s nekom vrstom klice Zemlje. Ta je klica u sebi sadržavala sile koje su dovele do sadašnje Zemlje. Te su sile stečene kroz ranije uvjete. Međutim, ovu zemaljsku klicu ne treba sebi predložiti kao gusti materijal poput biljke. Naprotiv, bila je duševne prirode. Sastojala se od one fine, plastične, pokretne tvari koja se u okultnoj literaturi naziva 'astral'. - U ovoj astralnoj klici Zemlje, u početku postoje samo ljudske osobine. To su osobine budućih ljudskih duša. Sve što je već bilo prisutno u ranijim stanjima mineralne, biljne i životinjske prirode, apsorbirano je u te ljudske osobine i stopljeno s njima. Dakle, prije nego što ljudsko biće uđe u fizičku Zemlju, ono je duša, astralno biće. Kao takvo, nalazi se na fizičkoj Zemlji. Ono postoji u izuzetno finoj materijalnosti, koja se u okultnoj literaturi naziva najfinijim eterom. - Podrijetlo ove eterske Zemlje, bit će objašnjeno u sljedećim esejima. Astralna ljudska bića sjedinjuju se s ovim eterom. Ona utiskuju svoju bit u ovaj eter, da tako kažem, tako da on postaje slika astralnog ljudskog bića. Dakle, u ovom početnom stanju, imamo posla s eterskom Zemljom koja se zapravo sastoji samo od ovih eterskih bića, odnosno tek je njihov konglomerat. Astralno tijelo ili duša ljudskog bića, zapravo je još uvijek uglavnom izvan eterskog

tijela i organizira ga izvana. Okultnom istraživaču ova Zemlja izgleda otprilike ovako: to je sfera sastavljena od bezbroj malih eterskih sfera - eterskih bića - i okružena je astralnom ovojnicom, baš kao što je sadašnja Zemlja okružena atmosferom. U ovoj astralnoj ovojnici (atmosferi) žive astralna bića i odatle utječu na svoje eterske slike. Astralne ljudske duše stvaraju organe u eterskim slikama i u njih donose ljudski eterski život. Unutar cijele Zemlje postoji samo jedno supstancijalno stanje: fini živi eter. U teozofskim krugovima ovo prvo čovječanstvo naziva se prvom (polarnom) korijenskom rasom.

Daljnji razvoj Zemlje sada se događa na način da se iz jednog formiraju dva stanja materije. Gušće stanje se, takoreći, odvaja, ostavljajući za sobom rjeđe stanje materije. Gušće stanje materije slično je našem današnjem zraku; rjeđe stanje je poput onoga koje uzrokuje razvoj kemijskih elemenata iz prethodnog, nepodijeljenog stanja materije. Ostatak prethodnog stanja materije, živi eter, ostaje. Samo je dio podijeljen u dva prethodno spomenuta stanja materije. Dakle, sada imamo posla s tri tvari unutar fizičke Zemlje. Dok su prije astralna ljudska bića u zemljinoj ljusci radila samo na jednoj materijalnosti, sada moraju raditi na tri. I rade na njima na sljedeći način. Ono što je postalo nalik zraku u početku se opire radu astralnih bića. Ne apsorbira sav potencijal svojstven savršenom astralnom ljudskom biću. Posljedica toga je da se astralno čovječanstvo mora podijeliti u dvije skupine. Jedna skupina je ona koja radi sa zračnom materijalnošću i stvara sliku sebe unutar nje. Druga skupina je sposobnija. Može raditi s obje druge materijalnosti; može stvoriti sliku sebe koja se sastoji od živog etera i druge vrste etera koji proizvodi elementarne kemijske tvari. Ova vrsta etera ovdje će se nazivati kemijskim eterom. Međutim, ova druga skupina astralnog čovječanstva stekla je ovu višu sposobnost samo isključivanjem dijela svog astralnog bića - prva skupina - i osuđujući je na nižu vrstu rada. Da je zadržalo sile koje su proizvele taj niži rad, samo se ne bi moglo uzdići više. Dakle, imamo posla s procesom koji se sastoji u razvoju nečeg višeg na štetu drugog koje izbacuje iz sebe.

Sljedeća slika sada se predstavlja unutar fizičke Zemlje. Pojavile su se dvije vrste bića. Prvo, ona bića koja imaju zračno tijelo, na koje izvana djeluje astralno biće koje im pripada. Ta su bića slična životinjama. Ona čine prvo životinjsko carstvo na Zemlji. Ove životinje imaju oblike koji bi se modernim ljudima činili prilično bizarnima kada bi se ovdje opisivali. Njihov oblik - treba napomenuti da se ovaj oblik sastoji samo od zračne materije - ne nalikuje nijednom od trenutno postojećih životinjskih oblika. Najviše imaju daleku sličnost s određenim školjkama puževa ili dagnji koje danas postoje. Uz ove životinjske oblike napreduje i fizički razvoj ljudi. Sada ono više uzdignuto astralno ljudsko biće stvara fizičku sliku sebe, koja se sastoji od dvije vrste tvari: životnog etera i kemijskog etera. Dakle, imamo posla s ljudskim bićem koje se sastoji od astralnog tijela i koje djeluje unutar

eterskog tijela, koje se pak sastoji od dvije vrste etera: životnog etera i kemijskog etera. Kroz životni eter, ova fizička ljudska slika ima sposobnost reprodukcije i stvaranja bića svoje vrste. Kroz kemijski eter razvija određene sile slične današnjim kemijskim silama privlačenja i odbijanja. To ovoj ljudskoj slici omogućuje da privlači određene tvari iz okoline i ujedinjuje ih sa sobom, samo da bi ih kasnije ponovno izbacila kroz odbojne sile. Naravno, te tvari mogu doći samo iz gore opisanog životinjskog carstva i iz carstva samih ljudi. Radi se o počecima jednog oblika prehrane. Ove prve ljudske slike su stoga bila jedači životinja i ljudi. - Uz sva ta bića, ostaju i potomci ranijih, čisto eterskih oblika života; ali oni atrofiraju jer se moraju prilagoditi novim zemaljskim uvjetima. Iz njih, nakon mnogih transformacija, nastaju jednostanični životinjski oblici, a također i stanice koje kasnije čine složenija živa bića.

Daljnji proces je sljedeći. Zračni materijal se dijeli na dvoje, od kojih jedan postaje gušći i vodenasti, a drugi ostaje zračni. Kemijski eter se također dijeli na dva agregatna stanja materije; jedno postaje gušće i formira ono što ćemo nazvati svjetlosnim eterom. To donosi dar svjetline u bićima koja ga sadrže. Dio kemijskog etera, međutim, ostaje kakav jest. - Sada imamo posla s fizičkom Zemljom sastavljenom od sljedećih vrsta materije: voda, zrak, svjetlosni eter, kemijski eter i životni eter. Kako bi astralna bića ponovno mogla utjecati na te vrste materije, odvija se proces kroz koji se ono više razvija na štetu onog nižeg, koje se izlučuje. To stvara fizička bića sljedeće vrste. Prvo, ona čija se fizička tijela sastoje od vode i zraka. Na njih zatim djeluju gruba, izlučena astralna bića. To stvara novu skupinu životinja s grubljom materijalnošću od prethodnih. - Druga nova skupina fizičkih bića ima tijelo koje se može sastojati od zraka i svjetlosnog etera pomiješanog s vodom. To su bića slična biljkama, ali njihov oblik je vrlo različit od oblika današnjih biljaka. Treća nova skupina predstavlja ljudsko biće tog vremena. Njegovo fizičko tijelo sastoji se od tri vrste etera: svjetlosnog etera, kemijskog etera i životnog etera. S obzirom na to da potomci starih skupina također nastavljaju postojati, može se vidjeti raznolikost živih bića koja su postojala u toj fazi zemaljske egzistencije.

Sada slijedi važan kozmički događaj. Sunce se odvaja. S njim određene sile jednostavno napuštaju Zemlju. Te sile sastoje se od dijela onoga što je prije postojalo na Zemlji u životnom eteru, kemijskom eteru i svjetlosnom eteru. Radikalna promjena dogodila se u svim skupinama zemaljskih bića koja su prije sadržavala te sile. Ona su prošla kroz transformaciju. Ono što se gore nazivalo biljnim bićima, prvo je prošlo kroz takvu transformaciju. Dio njihovih snaga svjetlosnog etera povučen im je. Tada su se mogli razviti kao živa bića, samo kada je povučena snaga svjetlosti na njih djelovala izvana. Tako su biljke došle pod utjecaj sunčeve svjetlosti. - Sličan proces dogodio se i za ljudska tijela. Njihov svjetlosni eter također je morao stupiti u interakciju sa sunčevim eterom kako bi bio održiv. - Međutim, nisu

pogođena bića koja su izravno izgubila svjetlosni eter, već i druga. Jer u svijetu sve funkcionira zajedno. Čak su i životinjski oblici koji sami nisu sadržavali svjetlosni eter, prije bili ozračeni od strane svojih bližnjih na Zemlji i razvijali su se pod tim zračenjem. I oni su sada došli izravno pod utjecaj vanjskog Sunca. - Ljudsko tijelo, posebno, razvilo je organe koji su bili prijemčivi za sunčevu svjetlost: prvi počeci ljudskog oka.

Za Zemlju je pojava odlaska Sunca bila daljnja kondenzacija materije. Čvrsta materija formirala se iz tekuće materije; slično tome, svjetlosni eter se odvojio u dugu vrstu svjetlosnog etera, i u eter koji tijelima daje sposobnost zagrijavanja. Tako je Zemlja postala biće, koje je u sebi razvilo toplinu. Sva njezina bića došla su pod utjecaj topline. Ponovno se u astralnom području morao odvijati sličan proces kao i prije; neka su se bića razvila više na štetu drugih. Odvojio se dio bića koji je bio prikladan za rad s grubim, čvrstim materijalom. I tako je za Zemlju nastala čvrsta koštana struktura mineralnog carstva. U početku, sva viša carstva prirode, još nisu imala utjecaja na ovu čvrstu mineralnu koštanu masu. Stoga na Zemlji imamo mineralno carstvo koje je tvrdo, i biljno carstvo, koje ima vodu i zrak kao svoj najgušći materijal. U ovom carstvu, kroz opisane procese, i samo zračno tijelo se kondenziralo u vodeno tijelo. Osim toga, životinje su postojale u najrazličitijim oblicima, neke s vodenim, a neke sa zračnim tijelima. I samo ljudsko tijelo prošlo je proces kondenzacije. Koncentriralo je svoju najgušću tjelesnost u vodeno stanje. To njegovo vodeno tijelo bilo je prožeto rezultirajućim toplinskim eterom. To je njegovom tijelu dalo materijalnost, koja bi se mogla opisati kao plinovita. Ovo materijalno stanje ljudskog tijela u djelima okultne znanosti, naziva se stanjem vatrene magle.

Dakle, s proučavanjem Akaša kronike napredovali smo do neposredno prije kozmičke katastrofe uzrokovane odlaskom Mjeseca od Zemlje.

IZLAZAK MJESECA

Mora biti apsolutno jasno da je čovjek tek kasnije preuzeo gustu materijalnost, koju sada naziva svojom, i to vrlo postupno. Ako netko želi stvoriti predodžbu o svojoj tjelesnosti u fazi razvoja o kojoj se sada raspravlja, to najbolje može učiniti ako o njoj misli kao o sličnoj vodenoj pari ili oblaku koji lebdi u zraku. Samo što je ova predodžba, naravno, ona koje se stvarnosti približava u potpunosti izvana. Jer 'čovjek' vatreni oblak, iznutra je animiran i organiziran. Međutim, u odnosu na ono što je čovjek kasnije postao, u ovoj fazi ga moramo sebi predočiti kao usnulog, još uvijek slabo svjesnog. Sve što se može nazvati inteligencijom, razumijevanjem ili razumom, ovom biću još uvijek nedostaje. Kreće se, više kao da lebdi nego korača, naprijed, bočno natrag i u svim smjerovima, pomoću četiri organa nalik udovima. Okvirno je već dosta rečeno o duši ovih bića.

Ali ne smije se misliti, da su pokreti ili drugi životni izrazi tih bića bili iracionalni ili nepravilni. Naprotiv, bili su potpuno pravilni. Sve što se događalo imalo je smisao i značenje. Samo snaga vodilja, intelekt, nije bila unutar samih bića. Njima je upravljao intelekt, koji je bio izvan njih samih. Viša, zrelija bića od njih samih, lebdjela su oko njih, takoreći, i vodila ih. Jer ovo je važno temeljno svojstvo vatrene magle, da se na karakteriziranoj razini svoje egzistencije ljudska bića mogu u njoj utjeloviti, ali da su istovremeno viša bića mogla preuzeti tijela unutar nje i tako biti u potpunoj interakciji s ljudima. Ljudi su razvili svoje nagone, instinkte i strasti, do stupnja u kojem su se mogli oblikovati u vatrenoj magli. Druga spomenuta bića, međutim, mogla su stvarati unutar ove vatrene magle svojim razumom, svojim inteligentnim djelovanjem. Ovi potonji posjedovali su još veće sposobnosti, putem kojih su dosežali u više sfere. Iz tih sfera proizlazile su njihove odluke i impulsi; ali stvarni učinci tih odluka pojavljivali su se u vatrenoj magli. Sve što se na Zemlji događalo kroz ljude, proizašlo je iz reguliranog odnosa ljudskog tijela vatrene magle, s tijelom tih viših bića. - Stoga se može reći da su ljudi težili usponu. U vatrenoj magli trebali su razviti, u ljudskom smislu, više kvalitete nego što su ih prije posjedovali. Ostala bića, međutim, težila su prema dolje, prema materijalnom. Bili su na putu ostvarenja svojih kreativnih moći, u sve gušćim i gušćim materijalnim oblicima. Za njih to ni na koji način nije značilo degradaciju u širem smislu. Oko toga stvari moraju biti potpuno jasne. Potrebna je viša moć i sposobnost za usmjeravanje gušćih oblika materijalnosti, nego rjeđih. U ranijim razdobljima svoje evolucije ta viša bića su imala slično ograničenu moć, kao što ljudi imaju danas. Poput ljudi danas, nekada su imala moć samo nad onim što se događalo 'u njima'. A vanjska, čvrsta materija, nije im se pokoravala. Sada su težili stanju, u kojem bi magijski usmjeravali i vodili vanjske stvari. Tako su u opisanom razdoblju bili ispred ljudi. Ljudi su težili prema gore, kako bi

prvo utjelovili razumijevanje u finije materijale, da bi kasnije to moglo djelovati prema van; oni su već ranije utjelovili razumijevanje, i sada su primili magijsku moć da ga integriraju u svijet oko sebe. Čovječanstvo se tako kretalo prema gore kroz fazu vatrene magle, dok su oni kroz tu istu fazu prodirali prema dolje kako bi širili svoju moć.

U vatrenoj magli, one sile koje ljudi prepoznaju kao svoje niže strasti ili nagone, mogu posebno biti aktivne. I sami ljudi, i viša bića, koriste te sile na gore opisanoj razini vatrene magle. Te sile djeluju na gore opisani ljudski oblik - i doista unutar njega - na takav način da ljudsko biće može razviti organe koji mu zatim omogućuju mišljenje, a time i razvoj njegove osobnosti. Međutim, u višim bićima na relevantnoj razini te sile djeluju na takav način, da ih ta bića mogu koristiti na neosobno stvaranje zemaljskih sadržaja. Dakle, kroz ta bića, nastaju na Zemlji oblici koji su sami po sebi slika pravila razuma. Dakle, kod ljudi djelovanjem sila strasti nastaju organi razuma osobnosti; svuda oko njih, kroz iste sile nastaju sadržaji razumijevanja.

Sada mislite o ovom procesu malo dalje; ili bolje rečeno, zamislite što je zabilježeno u Akaša kronici, ako se uzme u vidu nešto kasnija vremenska točka. Mjesec se odvojio od Zemlje. To je dovelo do velikog preokreta. Velik dio topline nestao je iz stvari oko ljudi. Te su stvari tako prešle u grublju, gušću materijalnost. Ljudi moraju živjeti u ovom ohlađenom okruženju. To mogu učiniti samo ako promijene vlastitu materijalnost. Međutim, ova promjena materije istovremeno je povezana s promjenom oblika. Jer je stanje vatrene magle na Zemlji samo po sebi ustupilo mjesto nečemu sasvim drugom. Posljedica toga je da opisana viša bića više nemaju vatrenu maglu kao sredstvo svog djelovanja. Stoga više ne mogu vršiti svoj utjecaj na one duševne izraze ljudskog života koji su prije bili njihova primarna sfera djelovanja. Međutim, stekli su moć nad ljudskim oblicima koje su sami prethodno stvorili iz vatrene magle. - Ova promjena zapravo ide ruku pod ruku s transformacijom ljudskog oblika. To je jednu polovicu, s dva organa kretanja, transformiralo u donju polovicu tijela, koja je tako prvenstveno postala sredstvo za prehranu i reprodukciju. Druga polovica je, takoreći, okrenuta prema gore. Baze druga dva organa kretanja postale su ruke. A organi koji su prije služili za prehranu i reprodukciju transformirani su u organe govora i mišljenja. Ljudi su postali uspravni. To je izravna posljedica odlaska Mjeseca. A s nestankom Mjeseca, nestale su sve one sile iz tijela Zemlje putem kojih su se ljudi, tijekom vremena vatrene magle, još uvijek mogli oploditi i proizvoditi bića svoje vrste bez vanjskog utjecaja. Cijela njihova donja polovica - ono što se često naziva nižom prirodom - sada je došla pod intelektualno formativni utjecaj viših bića. Ono što su ta bića prije mogla regulirati u samom čovjeku, jer je masa sile sada odvojena u Mjesecu još uvijek bila ujedinjena sa Zemljom, sada moraju organizirati suradnjom oba spola. Iz toga je razumljivo da inicirani Mjesec smatraju simbolom moći reprodukcije. Te su sile, da tako kažemo, vezane za njega. A opisana viša

bića imaju srodstvo s Mjesecom; ona su, u određenom smislu, bogovi Mjeseca. Prije odvajanja Mjeseca, kroz njihovu moć su djelovali unutar ljudi; nakon toga, njihove moći utjecale su na reprodukciju ljudi izvana. Moglo bi se također reći da su te plemenite duhovne sile, koje su prethodno utjecale na još više instinkte ljudi kroz vatrenu maglu, sada spustile kako bi svoju moć razvile u području reprodukcije. - I to izražava važno načelo tajnog učenja, koje glasi: više, plemenite božanske moći povezane su - naizgled - s nižim moćima ljudske prirode. Riječ 'naizgled' ovdje treba u cijelosti shvatiti. Jer bilo bi potpuno nerazumijevanje okultnih istina, u reproduktivnim moćima vidjeti nešto inherentno nisko. Samo kada čovjek zloupotrijebi te sile, kada ih nasilu stavi u službu svojih strasti i nagona, u tim silama postoji nešto destruktivno, ali ne i kada ih oplemeni uvidom da u njima leži božanska duhovna moć. Tada će te sile staviti u službu razvoja Zemlje, i kroz svoje reproduktivne moći provoditi namjere viših bića opisanih gore. Profinjenje cijelog ovog područja i njegovo podređenje božanskim zakonima, ono je što uči tajna znanost, a ne njegovo uništenje. Potonje može biti rezultat okultnih principa samo shvaćenih izvana i nerazumijevanjem iskrivljenih u askezu.

Vidi se da je u drugom, gornjem dijelu, čovječanstvo razvilo nešto nad čime opisana viša bića nemaju utjecaja. Moć nad ovom polovicom sada stječu druga bića. To su oni koji su u ranijim fazama doista napredovali dalje od ljudi, ali ne onoliko koliko su to bogovi Mjeseca. U vatrenoj magli još nisu mogla razviti moć. Ali sada, kada je nastalo kasnije stanje, kada se u ljudskim organima razumijevanja nešto formiralo kroz vatrenu maglu, s čime su se oni sami suočili u ranijem vremenu, sada je došlo njihovo vrijeme. Bogovi Mjeseca su već ranije razvili razum koji djeluje prema van i uređuje stvari. Taj razum je u njima bio prisutan kada je započela epoha vatrene magle. Mogli su prema van utjecati na stvari na Zemlji. Bića o kojima se upravo raspravljalo u ranijim vremenima nisu dosegla stupanj razvoja takvog razuma koji djeluje prema van. Stoga ih je razdoblje vatrene magle zateklo nespremne. Ali sada razum postoji. Prisutan je u ljudskim bićima. I sada su oni zgrabili ovaj ljudski razum kako bi kroz njega utjecali na stvari na Zemlji. Baš kao što su mjesečevi bogovi prije utjecali na cijelo ljudsko biće, a sada utječu samo na donju polovicu ljudskog bića; utjecaj spomenutih nižih bića je na gornju polovicu. Dakle, čovjek dolazi pod dvostruko vodstvo. U svom nižem dijelu, on je pod vlašću mjesečevih bogova, ali u svojoj razvijenoj osobnosti dolazi pod vodstvo onih bića koja su sažeta pod imenom 'Lucifer' - kao svojim vladarom. Luciferski bogovi tako dovršavaju vlastiti razvoj koristeći probuđene moći razumijevanja. Prije nisu mogli dosegnuti ovu fazu. Čineći to, međutim, istovremeno ljude obdaruju potencijalom za slobodu, za razlikovanje 'dobra' i 'zla'. Pod isključivim vodstvom mjesečevih bogova, ljudski organ razumijevanja se doista formira, ali bi ti bogovi pustili da ta struktura miruje; nisu imali interesa koristiti je.

Imali su vlastite moći razumijevanja. Luciferska bića, radi sebe samih, bila su zainteresirana za razvoj ljudskog razumijevanja, usmjeravajući ga prema stvarima na Zemlji. Tako su postali učitelji svega što ljudsko razumijevanje može postići. Ali nisu mogli biti ništa više od onih koji daju poticaj. Nisu razumijevanje mogli razviti u sebi, već samo u ljudima. To je dovelo do dvostrukog smjera djelovanja na Zemlji. Jedan je proizašao izravno od mjesečevih bogova i od samog početka je bio zakonit, racionalan. Mjesečevi bogovi već su završili svoje naukovanje; sada su bili izvan mogućnosti pogreške. Luciferski bogovi, međutim, koji su se bavili ljudima, prvo su se morali probiti do takve jasnoće. Pod njihovim vodstvom, ljudi su morali naučiti otkrivati zakone svog bića. Pod vodstvom Lucifera, i sami su morali postati 'jedni od bogova'.

Pitanje je očito: ako luciferska u svom razvoju nisu napredovala do inteligentnog stvaranja u vatrenoj magli, gdje su stala? Do koje faze se protezala njihova sposobnost zajedničkog rada s bogovima Mjeseca? O tome informaciju pruža Akaša kronika. Mogli su sudjelovati u zemaljskom stvaranju sve do trenutka kada se Sunce odvojilo od Zemlje. Ispostavilo se da su do tada, iako su obavljali nešto manje posla od bogova Mjeseca, ipak pripadali mnoštvu božanskih stvoritelja. Nakon razdvajanja Zemlje i Sunca, na Zemlji je započela aktivnost - rad u vatrenoj magli - za koju su bili pripremljeni bogovi Mjeseca, ali ne i luciferski bogovi. Stoga je za njih uslijedilo razdoblje zastoja, čekanja. Kada su, nakon što se opća vatrena magla povukla, ljudska bića počela raditi na razvoju svojih organa razumijevanja, luciferski duhovi su se ponovno mogli probuditi iz svog mirovanja. Jer stvaranje razumijevanja povezano je s aktivnošću Sunca. Izlazak razumijevanja u ljudskoj prirodi, osvjetljenje je unutarnjeg Sunca. To nije rečeno samo figurativno, već i doslovno. Dakle, ovi duhovi su u čovjeku pronašli priliku da nastave svoju aktivnost povezanu sa Suncem, nakon što je era vatrene magle nestala sa Zemlje.

To također objašnjava podrijetlo imena Lucifer, što znači 'nositelj svjetlosti', i zašto se ta bića u tajnoj znanosti nazivaju 'bogovima Sunca'.

Sve ostalo može se razumjeti samo ako se osvrnemo na razdoblja koja su prethodila evoluciji Zemlje. To će biti učinjeno u sljedećim dijelovima 'Akaša kronike'. Ovi dijelovi otkrit će evolucijske procese koje su bića povezana sa Zemljom prošla na drugim planetima prije dolaska na Zemlju. I saznat ćemo više o prirodi bogova 'Mjeseca' i 'Sunca'. Istovremeno, evolucija životinjskog, biljnog i mineralnog carstva, postat će potpuno transparentna.

NEKOLIKO NUŽNIH NAPOMENA

Ova razmatranja započet će se informacijama o razvoju čovjeka i bića s njime povezanim, prije 'zemaljskog razdoblja'. Jer kada je čovjek svoju sudbinu počeo povezivati s planetom zvanim 'Zemlja', već je bio prošao niz faza razvoja kroz koje se, u određenom smislu, pripremio za zemaljsku egzistenciju. Moraju se razlikovati tri takve faze, koje se nazivaju tri planetarna stupnja razvoja. Imena koja se u tajnoj znanosti za ove faze koriste su, razdoblja Saturna, Sunca i Mjeseca. Postat će očito da te oznake nemaju nikakve veze s današnjim nebeskim tijelima, koja ta imena nose u fizičkoj astronomiji, iako u širem smislu postoji veza s njima, poznata naprednom mistiku. - Također se kaže i, da je čovjek naseljavao druge planete prije nego što je kročio na Zemlju. Međutim, te 'druge planete' treba shvatiti samo kao ranije faze razvoja same Zemlje i njezinih stanovnika. Zemlja, sa svim bićima koja joj pripadaju, iskusi je tri stanja egzistencije, Saturna, Sunca i Mjeseca, prije nego što je postala 'Zemlja'. Saturn, Sunce i Mjesec su, u određenom smislu, tri inkarnacije Zemlje u pretpovijesno doba. I ono što se u ovom kontekstu naziva Saturnom, Suncem i Mjesecom, danas ne postoji kao fizički planet, kao što ni prethodne inkarnacije čovjeka ne postoje uz njegovu sadašnju. - Priroda ovog 'planetarnog razvoja', ljudi i drugih bića koja pripadaju Zemlji, bit će tema sljedećih razmatranja 'Iz Akaša kronike'. To ne znači da trima spomenutim stanjima nisu prethodila druga. Međutim, sve što im je prethodilo, gubi se u tami, u koju istraživanje tajne znanosti za sada ne može baciti svjetlo. Jer ovo istraživanje nije utemeljeno na nagađanjima, na špekulaciji pukih koncepata, već na istinskom duhovnom iskustvu. I kao što naše fizičko oko može vidjeti samo do određene granice na otvorenom polju, i ne može vidjeti dalje od horizonta, tako i 'duhovno oko' može vidjeti samo do određene točke u vremenu. Tajna znanost temelji se na iskustvu i ograničena je na to iskustvo. Samo konceptualno cjepidlačenje nastoji istražiti što je bilo 'na samom početku svijeta' ili 'zašto je Bog zapravo stvorio svijet'. Za okultnog istraživala, to je više stvar razumijevanja da se na određenoj razini znanja, takva pitanja više ni ne postavljaju. Jer unutar duhovnog iskustva, čovjeku se otkriva sve što je potrebno za ispunjenje vlastite sudbine na našem planetu. Svatko tko strpljivo istražuje iskustva okultnih istraživača, vidjet će da čovjek može postići potpuno zadovoljenje za sva pitanja koja su mu potrebna unutar duhovnog iskustva. Naprimjer, u sljedećim esejima, vidjet će se kako je pitanje 'podrijetla zla' i mnoga druga pitanja za kojima čovjek mora čeznuti, potpuno riješena. - Ali se ovim ne misli niti da čovjek nikada ne može steći uvid u gore spomenuta pitanja o 'podrijetlu svijeta' i slična pitanja. Može. Ali da bi to učinio, prvo mora proći kroz uvide koji se otkrivaju unutar bližih duhovnih iskustava. Tada shvaća da ta pitanja mora postaviti na drugačiji način nego što je to činio do sada.

Što čovjek dublje zalazi u istinsku tajnu znanost, to postaje ponizniji. Tek tada shvaća kako se mora postupno učiniti zrelim i dostojnim određenih uvida. A ponos ili neskromnost na kraju postaju nazivi za ljudske karakteristike koje, na određenoj razini znanja, više nemaju smisla. Nakon što je čovjek malo shvatio, vidi koliko je neizmjereno golem put pred njim. Kroz znanje stječe uvid u to 'koliko malo zna'. I također se stječe osjećaj ogromne odgovornosti koju se preuzima kada se govori o nadosjetilnim uvidima. Pa ipak, bez tih nadosjetilnih uvida, čovječanstvo ne može živjeti. Međutim, tko širi takve uvide, treba poniznost i istinsku samokritiku, nepokolebljivu težnju za samospoznajom i izuzetan oprez.

Takve napomene su ovdje nužne, budući da sada treba poduzeti uspon prema još višem znanju, od onog koje se nalazi u prethodnim odjeljcima 'Akaša kronike'.

Uz uvide u prošlost čovječanstva koji će biti dani u sljedećim porukama, bit će i nekih u budućnost. Jer budućnost može biti otkrivena istinskom duhovnom znanju, čak i ako je to samo u mjeri u kojoj je čovjeku potrebno da bi ispunio svoju sudbinu. Oni koji se ne bave tajnom znanošću, i s visoka sudeći sa svojim predrasudama, jednostavno sve što dolazi s ove strane prepuštaju oblasti fantazije i sanjarenja, oni će najmanje razumjeti ovaj odnos prema budućnosti. Pa ipak, jednostavno logičko razmatranje, moglo bi ono o čemu se ovdje radi učiniti razumljivim. Ali takva logička razmatranja prihvaćaju se samo dok se slažu s predrasudama ljudi. Predrasude su moćni neprijatelji svake logike.

Razmotrite ovo: kada se sumpor, kisik i vodik spoje pod vrlo specifičnim uvjetima, prema nužnom zakonu, mora se formirati sumporna kiselina. I svatko tko je studirao kemiju, zna kako predvidjeti što se mora dogoditi kada pod odgovarajućim uvjetima, ove tri tvari djeluju jedna na drugu. Takav kemičar je stoga prorok u ograničenoj oblasti materijalnog svijeta. I njegovo proročanstvo moglo bi se pokazati lažnim, samo ako bi se zakoni prirode iznenada promijenili. Okultni znanstvenik istražuje duhovne zakone na isti način na koji fizičar ili kemičar istražuje materijalne zakone. On to čini na način i sa strogošću koja priliči duhovnoj oblasti. Međutim, razvoj čovječanstva, ovisi o tim velikim duhovnim zakonima. Kao što se kisik, vodik i sumpor, neće spojiti ni u jednoj budućnosti koja krši zakone prirode, tako ništa ni u duhovnom životu, neće biti suprotno duhovnim zakonima. I tko god poznaje ove potonje, time je u stanju zaviriti u poretke budućnosti.

Ova usporedba se ovdje s namjerom koristi za proročansko predodređenje buduće sudbine čovječanstva, jer se to predodređenje upravo u tom smislu u potpunosti shvaća u istinskoj tajnoj znanosti. Jer oni koji razumiju istinsko okultno pojašnjenje, također će moći odbaciti prigovor, da sama činjenica da se u određenom smislu stvari mogu unaprijed odrediti, čini svu ljudsku slobodu nemogućom. Ono što se može unaprijed odrediti jest ono što

odgovara zakonu. Ali volja nije određena zakonom. Kao što je određeno da će se u svakom slučaju kisik, vodik i sumpor kombinirati u sumpornu kiselinu, samo prema određenom zakonu, jednako je sigurno da od ljudske volje može ovisiti stvaranje uvjeta pod kojima će zakon djelovati. I tako će biti s velikim svjetskim događajima i ljudskim sudbinama u budućnosti. Kao okultni istraživač, čovjek ih predviđa, iako ih donosi samo ljudska volja. Okultni istraživač vidi ono što dolazi, ono što će doći samo slobodom ljudske volje. Sljedeće informacije trebale bi dati ideju o tome, koliko je moguće. - Ali jedna bitna razlika mora biti jasna, kod predviđanja činjenica putem fizičke znanosti, i onog putem duhovne spoznaje. Fizička znanost temelji se na uvidima razuma, te je stoga i njezino proročanstvo čisto razumsko, ovisno o sudovima, zaključcima, kombinacijama i tako dalje. Proročanstvo putem duhovne spoznaje, s druge strane, proizlazi iz istinski više vizije ili percepcije. Doista, okultni istraživač mora čak strogo izbjegavati predočavanje sebi bilo čega što se temelji na pukom promišljanju, kombiniranju, špekulaciji i tako dalje. Ovdje mora prakticirati najveće moguće odricanje i mora mu biti potpuno jasno da su sva špekuliranja, razumsko filozofiranje i tako dalje, štetni za istinsko viđenje. Te aktivnosti još uvijek u potpunosti pripadaju nižoj ljudskoj prirodi, a istinski više znanje počinje, tek kada se ta priroda uzdigne do višeg bića u čovjeku. To samo po sebi ne govori ništa protiv ovih aktivnosti, koje su ne samo potpuno opravdane u svom području, već i općenito opravdane. Samo po sebi, ništa nije više ili niže, već samo u odnosu na ono drugo. I ono što je u jednom pogledu visoko, u drugom može biti vrlo nisko. - Ali ono što se mora spoznati promatranjem ne može se spoznati pukim promišljanjem i najveličanstvenijim kombinacijama razuma. Bez obzira koliko osoba bila 'razumna' u običnom smislu riječi, taj 'razum' joj uopće ne pomaže u prepoznavanju nadosjetilnih istina. Čak ga se mora odreći, i u potpunosti se posvetiti višem pogledu. Tada stvari opaža bez svog 'razumskog' promišljanja, baš kao što cvijeće na polju opaža bez daljeg promišljanja. Nema smisla razmišljati o izgledu livade; svaki je um nemoćan u tom pogledu. Isto mora vrijediti i za pogled, u višim svjetovima.

Ono što se na ovaj način može proročki reći o budućnosti čovječanstva temelj je svih ideala koji imaju stvarno praktično značenje. Ideali, ako žele imati ikakvu vrijednost, moraju biti duboko ukorijenjeni u duhovnom svijetu, kao što su prirodni zakoni u čisto fizičkom svijetu. Zakoni razvoja moraju biti takvi istiniti ideali. Inače, proizlaze iz bezvrijednog entuzijazma i fantazije, i nikada se ne mogu ostvariti. Svi veliki ideali svjetske povijesti, u najširem smislu, proizašli su iz jasne spoznaje. Jer u konačnici, svi ti veliki ideali potječu od velikih okultnih istraživača ili posvećenika, a oni manji, koji doprinose razvoju čovječanstva, vođeni su ili svjesno, ili - najčešće - nesvjesno prema uputama koje su odredili okultni istraživači. Jer sve nesvjesno u konačnici ima svoje podrijetlo u svjesnom. Zidar koji radi na

kući 'nesvjesno', slijedi stvari koje su za druge svjesne, koji su odredili mjesto gdje će se kuća graditi, stil u kojem će se graditi i tako dalje. Ali čak i to određivanje mjesta i stila, temelji se na nečemu što ostaje nesvjesno onima koji to određuju, ali jest, ili je bilo, svjesno drugima. Umjetnik, naprimjer, zna zašto dotični stil na jednom mjestu zahtijeva ravnu liniju, vijugavu liniju na drugom i tako dalje. Osoba koja stil primjenjuje na svoj vlastiti stil, možda nije svjesna ovog 'zašto'. - Isto je i s velikim procesima u razvoju svijeta i ljudi. Iza onih koji rade na određenom području, stoje viši, svjesniji radnici, i tako se ljestve svijesti uspinju i spuštaju. Iza svakodnevnih ljudi stoje izumitelji, umjetnici, istraživači i tako dalje. Iza njih stoje okultni znanstveni inicijati - a iza njih stoje nadljudska bića. Jedino to čini razvoj svijeta i čovječanstva razumljivim, ako je jasno da je obična ljudska svijest samo jedan oblik svijesti, i da postoje viši i dublji oblici. Pa ipak, čak ni ovdje se izrazi 'viši i 'dublji' ne smiju krivo upotrebljavati. Oni imaju značenje samo za stajalište na kojem se osoba trenutno nalazi. Nije drugačije ni s 'desno' i 'lijevo'. Kada netko negdje stoji, određene stvari su 'desno ili lijevo'. Ako se netko pomakne malo 'desno', stvari koje su prije bile desno nalaze se s lijeve strane. To vrijedi i za razine svijesti koje su 'više ili niže' od obične ljudske razine. Kada se osoba razvije do više razine, mijenja se njezin odnos prema drugim razinama svijesti. Ali te su promjene povezane upravo s njenim razvojem. I zato je, naprimjer, ovdje važno ukazati na takve druge razine svijesti.

Primjeri su, prije svega, košnica ili veličanstveno zajedništvo koje postoji u mravinjaku. Interakcija pojedinih vrsta kukaca (ženke, mužjaci, radilice) događa se na potpuno legitiman način. A raspodjela funkcija među pojedinačnim kategorijama može se opisati samo kao izraz prave mudrosti. Ono što tamo nastaje jednako je rezultat svijesti kao što su institucije čovjeka u fizičkom svijetu (tehnologija, umjetnost, država i tako dalje) posljedica njegove svijesti. Samo što se svijest koja leži u osnovi košnice ili mravlje zajednice, ne nalazi u istom, fizičkom svijetu u kojem postoji obična ljudska svijest. Da bi se opisala situacija, može se reći sljedeće. Ljudi se nalaze u fizičkom svijetu. I njihovi fizički organi, cijela njihova struktura, takvi su da se u prvom redu njihova svijest može naći u ovom fizičkom svijetu. Drugačije je kod košnice ili mravinjaka. Potpuno bi krivo napravili kad bi, u istom smislu kao i kod čovjeka, ostali u fizičkom svijetu, što se tiče svijesti o kojoj se radi. Ne, ovdje se mora reći: da bismo pronašli biće koje organizira košnicu ili mravinjak, ne možemo ostati u svijetu u kojem pčele ili mravi žive sa svojim fizičkim tijelima. 'Svjesni duh' tu se odmah mora tražiti u drugom svijetu. Isti svjesni duh koji kod ljudi živi u fizičkom svijetu, za spomenute životinjske kolonije, mora se tražiti u nadosjetilnom svijetu. Kad bi ljudi svoju svijest mogli uzdići u ovaj nadosjetilni svijet, tamo bi pri punoj svijesti mogli pozdraviti 'duha mrava ili pčela' kao svoje sestrinsko biće. Vidovnjak to doista može učiniti. Dakle, u navedenim primjerima pred nama

imamo bića koja su svjesna u drugim svjetovima, i u fizički svijet prodiru samo kroz svoje fizičke organe - pojedinačne pčele i mrave. Sasvim je moguće da je svijest poput one košnice ili mravinjaka, već bila u fizičkom svijetu u ranijim epohama njegove evolucije, poput sadašnje ljudske svijesti, ali se potom uzdigla i ostavila za sobom u fizičkom svijetu samo izvršne organe, naime pojedinačne mrave i pčele. Takav tijek razvoja, kod ljudi će se doista dogoditi u budućnosti. Doista, u određenom smislu, to se već dogodilo među sadašnjim vidovnjacima. Činjenica da svijest modernih ljudi funkcionira u fizičkom svijetu, temelji se na činjenici da su njegove fizičke čestice - molekule mozga i živaca - međusobno povezane na vrlo specifičan način. Ovdje će biti naznačeno i ono što je detaljnije objašnjeno u drugom kontekstu - u mojoj knjizi 'Kako se stječe uvid u više svjetove?'. Kod višeg razvoja čovjeka, uobičajena veza između molekula mozga doista je prekinuta. One su tada 'labavije' povezane, tako da se mozak vidovnjaka u određenom pogledu može usporediti s mravinjakom, čak i ako fragmentacija nije anatomske uočljiva. Proces se odvija na vrlo različite načine u različitim oblastima svijeta. Pojedinačne molekule mravinjaka - sami mravi - bile su čvrsto povezane u davnoj prošlosti, poput molekula ljudskog mozga danas. U to vrijeme, odgovarajuća svijest u fizičkom svijetu bila je poput ljudske svijesti kakva je danas. A kada u budućnosti ljudska svijest migrira u 'više' svjetove, veza između osjetilnih dijelova u fizičkom svijetu bit će jednako labava kao i ona između pojedinačnih mrava danas. Ono što će se jednog dana fizički dogoditi za sva ljudska bića, već se danas događa s mozgom vidovnjaka, samo što nijedan instrument osjetilnog svijeta nije dovoljno suptilan da otkrije olabavljenje u ovom predviđenom razvoju. Doista, kao što se kod pčela javljaju tri kategorije: matica, trutovi i radnici, tako se i u 'mozgu vidovnjaka' javljaju tri kategorije molekula, zapravo pojedinačnih, živih bića, koje svijest vidovnjaka, transcendirana u viši svijet, dovodi u svjesnu interakciju.

Još jednu razinu svijesti nudi ono što se obično naziva duhom naroda ili rase, bez da se ima predodžba ičeg specifičnog. Za okultnog istraživača, svijest je također temelj zajedničkih, mudrih utjecaja koji se manifestiraju u suživotu pripadnika jednog naroda ili rase. Kroz okultno istraživanje, tu svijest čovjek pronalazi u drugom svijetu, baš kao što je slučaj sa sviješću košnice ili mravinjaka. Samo, u fizičkom svijetu ne postoje organi za ovu svijest 'naroda' ili 'rase'; ti se organi nalaze samo u takozvanom astralnom svijetu. Kao što svijest košnice obavlja svoj posao putem fizičkih pčela, tako i svijest naroda to čini uz pomoć astralnih tijela ljudi koji pripadaju narodu. U tim 'duhovima naroda ili rase', čovjek stoga pred sobom ima potpuno drugačija bića nego u ljudima ili u košnici. Moralo bi se navesti još mnogo primjera kako bi se u potpunosti razjasnilo kako postoje podređena i nadređena bića, u odnosu na ljude. Međutim, ono što je navedeno, može biti dovoljno za uvod u razvojne puteve ljudi opisane u nastavku. Jer vlastiti

razvoj ljudi može se razumjeti samo ako se uzme u obzir da se razvijaju zajedno s bićima čija se svijest nalazi u svjetovima koji nisu njihov vlastiti. Ono što se događa u njihovom svijetu, ovisi o takvim bićima koja su povezana s drugim razinama svijesti, i stoga se može razumjeti samo u vezi s njima.

O PODRIJETLU ZEMLJE

Kao što pojedinačno ljudsko biće mora proći kroz različite faze od rođenja, kao što se mora uzdići od dojenačke dobi kroz djetinjstvo i tako dalje, do dobi zrelog muškarca ili žene, tako je i s čovječanstvom u cjelini. Do svog sadašnjeg stanja, ono se razvijalo kroz druge faze. Načinom vidovnjaka mogu se pratiti tri glavne faze ovog ljudskog razvoja, koje su prošle prije nego što je došlo do formiranja Zemlje i ovo nebesko tijelo postalo poprištem tog razvoja. Dakle, trenutno se bavimo četvrtom fazom u velikom kozmičkom životu ljudi. Relevantne činjenice će se ovdje provizorno prepričati. Unutarnji temelj će se pojaviti tijekom izlaganja, onoliko koliko je takav temelj moguće dati riječima običnog jezika - bez pribjegavanja načinu izražavanja okultne znanosti.

Čovjek je postojao prije nego što je postojala Zemlja. Međutim, ne smije se zamišljati - kao što je već nagoviješteno - da je prethodno živio na drugim planetima i u određenom trenutku migrirao na Zemlju. Naprotiv, sama Zemlja se razvila s čovjekom. Baš kao i čovjek, prošla je kroz tri glavne faze razvoja prije nego što je postala ono što se danas naziva 'Zemlja'. Za sada - kao što je već naznačeno - moramo se potpuno osloboditi značenja koje suvremena znanost povezuje s imenima 'Saturn', 'Sunce' i 'Mjesec', ako na ovom području želimo pravilno razumjeti objašnjenja okultnih znanstvenika. Za sada se s tim imenima ne smije povezivati nikakvo drugo značenje osim onog koje im je u sljedećim informacijama izravno dano.

Prije nego što je 'nebesko tijelo' na kojem se odvija ljudski život postalo 'Zemlja', imalo je tri druga oblika, koji se nazivaju Saturn, Sunce i Mjesec. Stoga se može govoriti o četiri planeta na kojima se odvijaju četiri glavne faze ljudskog razvoja. Činjenica je da je Zemlja, prije nego što je postala 'Zemlja', bila Mjesec, još ranije Sunce, a čak i prije toga Saturn. Kao što će postati jasno iz sljedećih informacija, opravdano je pretpostaviti tri daljnje glavne faze kroz koje će Zemlja, odnosno nebesko tijelo koje se razvilo u sadašnju Zemlju, nastaviti prolaziti. U tajnoj znanosti njima su dana imena Jupiter, Venera i Vulkan. Sukladno tome, u prošlosti je nebesko tijelo s kojim je povezana ljudska sudbina, prošlo kroz tri faze, sada je na svojoj četvrtoj, i morat će proći kroz još tri, dok se u čovjeku ne razviju svi potencijali, dok ne dostigne vrhunac svog savršenstva.

Sada treba shvatiti da razvoj čovjeka i njegovog kozmičkog tijela ne teče tako kontinuirano kao, recimo, prolazak pojedinca kroz dojenačku dob, djetinjstvo i tako dalje, gdje jedno stanje više-manje neprimjetno prelazi u drugo. Umjesto toga, prisutni su određeni prekidi. Stanje Saturna ne prelazi odmah u stanje Sunca. Između razvoja Saturna i Sunca, a također i između oblika ljudskog tijela, postoje međustanja koja bi se mogla usporediti s noći

koja je između dva dana, ili sa stanjem sličnim snu u kojem se nalazi klica biljke prije nego što se ponovno razvije u punu biljku. - Slijedeći orijentalni prikaz toga, suvremena teozofija stanje razvoja u kojem se život odvija izvana naziva Manvantara, a međustanje mirovanja Pralaya. U smislu europske okultne znanosti, za prvo stanje može se koristiti izraz 'otvoreni ciklus', dok se za ovo drugo može 'skriveni ili zatvoreni ciklus'. Međutim, uobičajeni su i drugi termini. Saturn, Sunce, Mjesec, Zemlja i tako dalje, su 'otvoreni ciklusi', dok su razdoblja mirovanja između njih 'zatvoreni'.

Bilo bi sasvim netočno misliti da sav život umire, tijekom razdoblja odmora, iako se ta ideja danas nalazi kod mnogih u teozofskim krugovima. Kao što osoba tijekom sna ne prestaje živjeti, tako ni njezin život niti život njezina nebeskog tijela, ne umiru tijekom 'zatvorenog ciklusa' (Pralaya). Međutim, stanja života tijekom razdoblja mirovanja, ne mogu se percipirati osjetilima koja se razvijaju tijekom 'otvorenih ciklusa', baš kao što osoba ne percipira što se oko nje događa tijekom spavanja. Zašto se izraz 'ciklus' koristi za stanja razvoja, postat će jasno iz sljedećih objašnjenja. Ogromna vremenska razdoblja potrebna na ove 'cikluse' mogu se raspravljati tek kasnije.

Nit kroz napredovanje ciklusa, može se pronaći ako se prvom redu prati razvoj ljudske svijesti kroz njih. Sve ostalo, može se prikladno povezati s ovim razmatranjem svijesti. - Svijest koju čovjek razvija tijekom svog zemaljskog života trebala bi se nazvati - u skladu s europskom okultnom znanošću - 'svijetlom dnevnom sviješću'. Ona se sastoji u tome što čovjek opaža stvari i bića svijeta putem svojih sadašnjih osjetila, i formira svoje predodžbe i ideje o tim stvarima uz pomoć svog razumijevanja i razuma. Zatim u skladu s tim percepcijama, predodžbama i idejama, djeluje u osjetilnom svijetu. Čovjek je ovu svijest razvio tek u četvrtoj glavnoj fazi razvoja svog svijeta; ona još nije bila prisutna na Saturnu, Suncu i Mjesecu. Tada je živio u drugim stanjima svijesti. Sukladno tome, tri prethodne faze evolucije, mogu se opisati kao razvoj nižih stanja svijesti.

Najniže stanje svijesti doživljeno je tijekom evolucije Saturna; stanje Sunca je više, zatim Mjeseca i konačno svijest Zemlje.

Ova ranija stanja svijesti razlikuju se od zemaljske prvenstveno u dvije karakteristike: stupnju svjetline i rasponu preko kojeg se proteže percepcija čovjeka. - Svijest Saturna ima najniži stupanj svjetline. Potpuno je tupa. Teško je dati precizniju predodžbu o toj tuposti jer je čak i tupost sna za stupanj svjetlija od ove svijesti. U abnormalnim, takozvanim stanjima dubokog transa, današnji čovjek još uvijek može pasti u ovo stanje svijesti. Čak osoba koja je vidovita u smislu tajne znanosti, može o tome stvoriti točnu predodžbu. Međutim, on sam ne živi u ovom stanju svijesti. Naprotiv, uzdiže se u mnogo više stanje, koje je ipak slično ovom izvornom u nekim aspektima. Ali kod obične osobe sadašnjeg zemaljskog stadija, ovo stanje, koje je jednom iskusila, gasi se 'svijetlom dnevnom sviješću'. Međutim,

'medij', koji padne u duboki trans, prenosi se natrag u njega, tako da percipira kao sva ljudska bića koja su nekoć percipirala tijekom 'razdoblja Saturna'. Takav medij, tada može, bilo tijekom transa ili nakon buđenja, prepričati iskustva slična onima sa scene Saturna. Međutim, može se reći samo 'slično', a ne 'isto', jer su događaji koji su se dogodili na Saturnu jednom zauvijek završeni; u ljudskom okruženju, događaju se samo kod onih koji imaju određeni afinitet prema njima. I to može percipirati samo 'svijest Saturna'. - Vidovnjak u gore navedenom smislu, poput gore opisanog medija, postiže takvu svijest Saturna; ali također zadržava svoju 'sjajnu dnevnu svijest', koju čovjek na Saturnu još nije imao, a koju medij gubi tijekom stanja transa. Takav vidovnjak stoga nije u samoj svijesti Saturna; ali može imati predodžbu o njoj. - Iako je ova svijest Saturna nekoliko stupnjeva inferiorna trenutnoj ljudskoj svijesti, u smislu svjetline, superiorna je u opsegu onoga što može percipirati. U svojoj tuposti, ne samo da može percipirati sve, do najsitnijih detalja, što se događa na vlastitom nebeskom tijelu, već može i promatrati stvari i bića na drugim nebeskim tijelima koja su povezana s njegovim vlastitim - Saturnom. I također može izvršiti određeni utjecaj na te stvari i bića. (Teško da treba reći da je ovo promatranje drugih nebeskih tijela sasvim drugačije od onoga što suvremeni čovjek može poduzeti svojom astronomijom. To astronomsko promatranje temelji se na 'svijetloj dnevnoj svijesti' i stoga druga nebeska tijela opaža izvana. S druge strane, svijest Saturna je izravni osjet, suživot s onim što se događa na drugim nebeskim tijelima. Ne u potpunosti, ali ipak donekle točno, je kada se kaže da stanovnik Saturna, stvari i činjenice drugih nebeskih tijela - i svog vlastitog - doživljava baš kao što suvremeni čovjek doživljava svoje srce i otkucaje srca, ili nešto slično, u vlastitom tijelu.)

Ova svijest Saturna razvija se polako. Kao prva glavna faza ljudske evolucije, prolazi kroz niz podređenih faza, koje se u europskoj tajnoj znanosti nazivaju 'malim ciklusima'. U teozofskoj literaturi postalo je uobičajeno te 'male cikluse' nazivati 'rundama', a njihove daljnje podjele 'globusima'. O tim podređenim ciklusima raspravljat će se u nastavku. Radi jasnoće, ovdje će se prvo pratiti glave faze razvoja. Također, u početku ćemo govoriti samo o čovjeku, iako je njegov razvoj uspoređan s razvojem podređenih i nadređenih bića i stvari. Zatim će biti prikladno, ono što se odnosi na razvoj drugih bića, povezati s napredovanjem čovjeka.

Kada je razvoj svijesti Saturna bio završen, dogodio se jedan od gore spomenutih dugih razdoblja odmora (Pralaya). Nakon toga, ono što se u tajnoj znanosti naziva Sunce, razvilo se iz nebeskog tijela ljudi. A na Suncu su se i ljudska bića probudila iz sna. Prethodno razvijena svijest Saturna, u njima je bila prisutna kao predispozicija. U početku se iz predispozicije ponovno razvila. Može se reći da je čovjek na Suncu ponovio stanje Saturna prije nego što se uzdigao na više. Samo, ovdje se ne misli na jednostavno ponavljanje, već na ono u drugačijem obliku. Međutim, te transformacije bit

će raspravljane kasnije kada se budemo bavili manjim ciklusima. Tamo će postati također očite i razlike u pojedinačnim 'ponavljanjima'. Za sada će biti predstavljen samo razvoj svijesti. - Nakon ponavljanja stanja Saturna, pojavljuje se čovjekova 'svijest Sunca'. Ova je za jedan stupanj svjetlija od prethodne, ali je također izgubila dio svoje širine pogleda. U svom sadašnjem stanju života, tijekom dubokog spavanja bez snova, čovjek ima slično stanje svijesti onome koje je nekada imao na Suncu. Međutim, oni koji nisu ni vidovnjaci ni mediji, ne mogu percipirati stvari ni bića koja odgovaraju svijesti Sunca. Trans medija usklađenog s ovim stanjem, i viša svijest istinskog vidovnjaka, opet je isto kao i ono o čemu se raspravljalo u vezi sa sviješću Saturna. - Opseg svijesti Sunca proteže se samo na Sunce, i nebeska tijela koja su s njim najbliže povezana. Stanovnik Sunca može doživjeti samo ove i njihove doživljaje, baš kao što - da upotrijebimo gornju analogiju - moderni čovjek doživljava otkucaje svog srca. Stanovnik Saturna je tako iskusio i život nebeskih tijela koja nisu izravno pripadala oblasti Saturna.

Nakon što faza Sunca prođe kroz odgovarajuće podređene cikluse, i ona ulazi u razdoblje mirovanja. Iz toga se nebesko tijelo ljudi budi u svoju 'egzistenciju Mjeseca'. Opet, prije nego što se uzdigne više, čovjek prolazi kroz fazu Saturna i fazu Sunca u dva manja ciklusa. Zatim ulazi u svoju svijest Mjeseca. Sada je o ovome lakše imati predodžbu, jer postoji određena sličnost između ove faze svijesti i spavanja, prožetog snovima. Međutim, mora se izričito reći da se i ovdje može govoriti samo o sličnosti, a ne o identičnosti. Jer svijest Mjeseca doista se javlja u slikama poput onih koje predstavljaju snovi; ali te slike, na sličan način odgovaraju stvarima i procesima u čovjekovom okruženju kao i predodžbe sadašnje 'svijetle dnevne svijesti'. Samo što je sve u tom odgovaranju, još uvijek prigušeno, slikovito. Stvar se može vizualizirati na sljedeći način. Pretpostavimo da biće Mjeseca prilazi objektu, recimo soli. (Naravno, 'sol' u sadašnjem obliku tada nije postojala, ali da bi se razumjelo, mora se ostati u području slika i usporedbi.) Ovo biće Mjeseca - prethodnik modernih ljudi - ne opaža objekt raširen u prostoru određene boje i oblika izvan sebe. Umjesto toga, približavanje tom objektu uzrokuje da se unutar bića pojavi određena slika - slična slici iz sna. Ta slika ima određenu nijansu boje, koja ovisi o prirodi objekta. Ako je objekt biću simpatičan, koristan za njegov život, nijansa boje je svijetla, s nijansama žute ili čak zelene; ako objekt nije simpatičan ili je za biće štetan, pojavljuje se krvavo crvenkasta nijansa. Na ovaj način danas vidi vidovnjak, samo što je dok vidi potpuno svjestan, dok je stanovnik Mjeseca imao samo snolik, prigušenu svijest. Slike koje su bljeskale 'u nutrinu' tih stanovnika imale su precizno definiran odnos prema okolini. U njima nije bilo ničeg proizvoljnog. Stoga se čovjek prema njima mogao orijentirati; djelovao je pod dojmovima tih slika baš kao što se danas djeluje pod dojmovima osjetilnih percepcija. - Razvoj ove snolike svijesti - treće glavne

faze - bio je zadatak 'mjesečevog ciklusa'. Kada je 'Mjesec' prošao kroz odgovarajuće 'manje cikluse', ponovno je nastupilo razdoblje mirovanja (Pralaya). I nakon tog razdoblja, iz tame je osvanula 'Zemlja.

ZEMLJA I NJEZINA BUDUĆNOST

Četvrta glavna faza ljudskog razvoja proživljava se na Zemlji. To je stanje svijesti u kojem se čovječanstvo trenutno nalazi. Međutim, prije nego što je dostiglo ovu fazu, čovječanstvo, a s njim i cijela Zemlja, moralo je ponavljati niz stanja Saturna, Sunca i Mjeseca u tri manja ciklusa (takozvane 'runde' u teozofskoj literaturi). Čovječanstvo sada živi u četvrtom, zemaljskom ciklusu. Napredovalo je već nešto dalje od sredine ovog ciklusa. U ovoj fazi svijesti, čovjek više ne percipira samo slike nalik snu koje se pojavljuju u njegovoj duši kao učinak njegove okoline, već mu se predmeti pojavljuju 'vani u prostoru'. Na Mjesecu, pa čak i tijekom faza ponavljanja na Zemlji, u njegovoj duši nastajala je slika u boji, kada bi se odgovarajući predmet približio. Cijela svijest sastojala se od takvih slika, zvukova i tako dalje, mijena u duši. Tek s pojavom četvrtog stanja svijesti boja se više ne pojavljuje samo u duši, već u vanjskom, predmetu ograničenom prostorom; zvuk više nije samo unutarnja rezonancija duše; već rezonira predmet u prostoru. Stoga se u tajnoj znanosti ovo četvrto, zemaljsko, stanje svijesti naziva i 'objektna svijest'. Razvijala se polako i postupno tijekom evolucije, kako su se postupno pojavljivali fizički osjetilni organi, čineći različite osjetilne osobine opažajnim, u vanjskim objektima. I uz već razvijena osjetila, druga su još uvijek u embrionalnom obliku, koja će se razviti u nadolazećem zemaljskom razdoblju, i osjetilni svijet otkriti u mnogo većoj raznolikosti nego što je to danas slučaj. Postupni rast ove zemaljske svijesti opisan je gore, a u sljedećim pojašnjenjima ovaj opis će biti značajno proširen i dopunjen.

Sa svijetom boja, zvuka i tako dalje, koji su ranija ljudska bića percipirala u sebi, sada se suočavaju, tijekom zemaljskog života, vani u prostoru. Umjesto toga, u njima se pojavljuje novi svijet, svijet predodžbi ili misli. U slučaju svijesti Mjeseca, ne može se govoriti o predodžbama i mislima. Takvi svjetovi postoje samo u opisanim slikama. Otprilike oko sredine evolucije Zemlje - proces zapravo počinje nešto ranije - kod ljudi se pojavljuje sposobnost stvaranja predodžbi i misli o objektima. I ta sposobnost također čini osnovu za memoriju i samosvijest. Samo čovjek predodžbi može se sjećati onoga što je percipirano; i samo misleći čovjek postiže to da se razlikuje od svoje okoline kao neovisno, samosvjesno biće, da spozna sebe ka 'Ja'. Prvi tri opisane faze bile su stoga faze svijesti; četvrta nije samo svijest, već samosvijest.

Međutim, sada se unutar sadašnje samosvijesti, misaonog života, već formira potencijal za još viša stanja svijesti. Ljudi će ta stanja svijesti morati iskusiti na sljedećem planetu, u koji će se Zemlja transformirati iz svog sadašnjeg oblika. Nije apsurdno reći nešto o tim budućim stanjima svijesti, a time i o životu na sljedećim planetima. Jer, prvo, vidovnjak napreduje u

svom razvoju iznad svoje braće - iz određenih razloga koji će biti objašnjeni na drugom mjestu. Dakle, u njemu se već formiraju ta stanja svijesti koja cijelo čovječanstvo mora postići s napredovanjem planetarne evolucije. Dakle, u vidovitoj svijesti, već postoje slike budućih faza čovječanstva. I zatim, tri od sljedećih stanja svijesti, u svim ljudskim bićima su prisutne kao klice predispozicije; a vidovito istraživanje ima sredstva da ukaže na to što se može razviti iz tih klica predispozicije.

Međutim, kada se ovdje navodi da vidovnjak u sebi već razvija stanja svijesti do kojih će cijelo čovječanstvo napredovati u budućnosti, to se mora shvatiti s određenom rezervom. Naprimjer, vidovnjak danas razvija viziju unutar duševnog svijeta, onoga što će se u budućnosti kod čovjeka pojaviti fizički. Ali ovo buduće fizičko stanje čovjeka, bit će vjeran odraz sadašnjeg duševnog kod vidovnjaka. Sama Zemlja će se razvijati, i kao rezultat toga, njeni budući fizički stanovnici poprimit će potpuno drugačije oblike od onih koji postoje danas; ali ti fizički oblici pripremaju se u sadašnjem duševnom i duhovnom. Naprimjer, ono što vidovnjak danas vidi kao oblak svjetlosti i boje koji okružuje fizičko tijelo čovjeka, takozvana 'aura', kasnije će se transformirati u fizički oblik; a drugačiji osjetilni organi od današnjih, dat će čovjeku budućnosti sposobnost percipiranja drugih oblika. Vidovnjak, međutim, već danas svojim duhovnim osjetilima vidi duhovne modele budućih osjetilnih bića (naprimjer auru). Sposoban je zaviriti u budućnost, čija se osobitost, međutim, može prenijeti samo s velikim poteškoćama koristeći suvremeni jezik i sadašnje ljudske predodžbe.

Predodžbe sadašnjeg stanja svijesti su sjenovite, blijede u usporedbi s obojenim i zvučnim objektima vanjskog svijeta. Stoga ljudi o predodžbama također govore kao o nečemu što 'nije stvarno'. 'Puka misao' suprotstavljena je stvari ili biću koje je 'stvarno', jer se percipira osjetilima. Ali predodžbe i misli u sebi nose potencijal da ponovno postanu stvarne, slikovne. Ako netko danas govori o predodžbi 'crveno' bez da pred sobom ima crveni objekt, ta je predodžba, takoreći, samo sjenovita slika stvarnog 'crvenog'. Kasnije će čovjek moći, ne samo pustiti da se sjenovita ideja 'crvene' pojavi u njegovoj duši, već kada pomisli 'crveno', 'crveno' je zaista biti pred njim. Moći će stvarati slike, a ne samo predodžbe. Tko će postići nešto slično onome što je već bilo prisutno za svijest Mjeseca. Međutim, slike se neće u njemu izmjenjivati na snolik način; radije će ih prizvati u sebi, poput današnjih predodžbi, s punom samosviješću. Misao o boji bit će sama boja; predodžba o tonu bit će sam ton, i tako dalje. U budućnosti će svijet slika nadolaziti i opadati poput plime i oseke, i teći u čovjekovoj duši vlastitom moći, dok je tijekom egzistencije Mjeseca takav svijet ispunjavao njegovo unutarne biće bez njegove intervencije. I prostorni karakter objektnog vanjskog svijeta neće nestati. Boja koja nastaje istovremeno s predodžbom boje, neće biti samo slika u duši, već će se razviti vani u prostoru. A posljedica toga bit će da će čovjek biti sposoban percipirati bića i stvari višeg reda od onih u svom

sadašnjem okruženju. To su stvari i bića koja su suptilnije duhovne i duševne prirode, tako da se ne odijevaju u objektivne boje koje se mogu percipirati današnjim fizičkim osjetilima, već se otkrivaju kroz suptilnije duševne i duhovne boje i tonove koje će čovjek budućnosti moći probuditi iz svoje duše.

Ljudi se tako približavaju stanju u kojem će posjedovati samosvjesnu, slikovnu svijest prikladnu za takve percepcije. [Izraz 'samosvjesna slikovna svijest' može se činiti čudnim, ali vjerojatno najbolje opisuje situaciju. Moglo bi se reći i 'slikovna samosvijest'.] Predstojeća evolucije Zemlje će, s jedne strane, sadašnji život predodžbi i misli dovesti do sve višeg, finijeg i savršenijeg razvoja; s druge strane, međutim, tijekom tog vremena, samosvjesna slikovna svijest će se također postupno razvijati. Međutim, potpuno će zaživjeti u čovjeku tek na sljedećem planetu, u koji će se Zemlja transformirati, a koji se u tajnoj znanosti naziva 'Jupiter'. Tada će ljudi moći stupiti u kontakt s bićima koja su potpuno skrivena za njihovu trenutnu osjetilnu percepciju. Razumljivo je da ne samo da će njegov život percepcije postati potpuno drugačiji, već će se i njegovi postupci, osjećaji i svi odnosi s okolinom potpuno transformirati. Baš kao što danas ljudi svjesno mogu utjecati samo na osjetilna bića, tada će moći svjesno utjecati na potpuno drugačije sile i moći; i sami će primati utjecaje iz potpuno drugačijih oblasti od onih koja su im sada prepoznatljiva. U ovoj fazi, o rođenju i smrti u sadašnjem smislu više se ne može govoriti. Jer se 'smrt' događa samo zato što je svijest ovisna o vanjskom svijetu, s kojim komunicira putem fizičkih osjetilnih organa. Ako ti fizički organi zakažu, tada prestaje svaki odnos s okolinom. To znači da je osoba 'umrla'. Kada je duša dosegla točku u kojoj prima utjecaje iz vanjskog svijeta ne putem fizičkih instrumenata, već putem slika koje sama stvara, tada je također dosegla točku proizvoljnog reguliranja svoje interakcije s okolinom; to jest, njezin život nije prekinut bez njezine volje. Postala je gospodarica rođenja i smrti. Sve će se to dogoditi s postignutom samosvjesnom slikovnom sviješću na 'Jupiteru'. To stanje duše naziva se i 'psihička svijest'.

Sljedeće stanje svijesti, do kojeg ljudi dolaze na drugom planetu, 'Veneri', razlikuje se od prethodnog po tome što duša sada može stvarati ne samo slike, već i same predmete i bića. To se događa sa samosvjesnom objektnom sviješću ili superpsihičkom sviješću. Kroz slikovnu svijest, ljudi mogu percipirati nešto od nadosjetilnih bića i stvari te na njih mogu utjecati buđenjem njihovih slikovnih predodžbi. Ali da bi se ono što žele od takvog nadosjetilnog bića dogodilo, naprimjer, to biće mora, na njihov poticaj, pokrenuti vlastite moći. Dakle, ljudi su gospodari slika i kroz te slike mogu pokretati učinke. Ali još nisu gospodari samih sila. Kada se njihova samosvjesna objektivna svijest u potpunosti razvije, bit će gospodari i kreativnih sila drugih svjetova. Ne samo da će percipirati i utjecati na bića, već će ih i sami stvarati.

Proces razvijanja svijest je ovakav: prvo, počinje u prigušenom stanju; čovjek ne opaža ništa od drugih stvari i bića, već samo unutarnja iskustva (slike) vlastite duše; zatim se razvija percepcija. I konačno, svijest percepcije se transformira u kreativnu. Prije nego što zemaljsko stanje prijeđe u život Jupitera, nakon četvrtog zemaljskog ciklusa, moraju se dovršiti tri manja ciklusa. Oni služe daljnjem usavršavanju zemaljske svijesti na način koji će biti opisan u sljedećim esejima, kada će biti predstavljen razvoj manjih ciklusa i njihove podjele, za svih sedam planeta. Ako se, nakon razdoblja odmora (Pralaya), Zemlja transformirala u Jupiter, a čovjek stigao na ovaj planet, tada se četiri prethodna stanja - Saturn, Sunce, Mjesec i Zemlja - moraju ponoviti tijekom četiri manja ciklusa; i tek tijekom petog ciklusa Jupitera, čovjek doseže gore opisanu fazu kao istinsku svijest Jupitera. Na odgovarajući način, 'svijest Venere' pojavljuje se tijekom šestog ciklusa Venere.

Činjenica koja će igrati određenu ulogu u sljedećim esejima bit će ovdje samo ukratko spomenuta. Radi se o brzini kojom evolucija napreduje na pojedinim planetima. Ta brzina nije ista na svim planetima. Život u početku napreduje najvećom brzinom na Saturnu, zatim se na Suncu brzina smanjuje, na Mjesecu postaje još manja, u najsporije napreduje na Zemlji. Na samoj Zemlji postaje sve sporija do točke u kojoj se razvija samosvijest. Tada se brzina ponovno povećava. Danas je, dakle, čovjek već prošao točku najveće sporosti u svojoj evoluciji. Život je ponovno počeo ubrzavati. Na Jupiteru će se ponovno dosegnuti brzina Mjeseca, a na Veneri brzina Sunca.

Posljednji planet koji se još može ubrojiti u niz zemaljskih transformacija, dakle nakon Venere, tajna znanost naziva 'Vulkan'. Na ovom planetu postiže se privremeni cilj evolucije ljudi. Stanje svijesti u koje čovjek ulazi naziva se 'božanstvenost' ili duhovna svijest. Čovjek će to postići nakon što ponovi šest prethodnih faza, na sedmom ciklusu Vulkana. Ne može se mnogo javno reći o životu na ovom planetu. U tajnoj znanosti se o tome govori na sljedeći način: "O Vulkanu i njegovom životu, ne bi trebala razmišljati ni jedna duša čije su misli još uvijek vezane za fizičko tijelo". To znači da samo oni okultni učenici višeg reda, koji su napustili svoja fizička tijela i svoje nadosjetilno znanje mogu steći izvan njih, mogu učiti o Vulkanu.

Dakle, tijekom ljudske evolucije, sedam faza svijesti izražava se u sedam planetarnih razvoja. U svakoj fazi, svijest mora proći kroz sedam podređenih stanja. Ona nastaju u već spomenutim manjim ciklusima. (Teozofski spisi ovih sedam ciklusa nazivaju 'runde'). Zapadna tajna znanost ova podređena stanja naziva 'stanjima života', za razliku od nadređenih 'stanja svijesti'. Ili se također kaže da svako stanje svijesti prolazi kroz sedam 'oblasti'. Ovako računajući, potrebno je razlikovati sedam puta sedam, ili četrdeset devet, malih ciklusa ili 'oblasti' (u uobičajenoj teozofskoj terminologiji, 'rundi') kroz cijelu evoluciju čovječanstva. I nadalje, svaki mali ciklus mora proći kroz

sedam još manjih, koji se nazivaju 'stanja forme' (teozofskim jezikom, 'kugle'). To daje sedam puta četrdeset devet različitih 'stanja forme' za cijeli ciklus razvoja čovjeka, ili tristo četrdeset i tri.

Sljedeće napomene, koje će se baviti ovim razvojem, pokazat će se da pregled cjeline nije tako kompliciran kao što se u početku može činiti kada se spomene tristo četrdeset i tri. Postat će jasno, kako čovjek istinski može razumjeti sebe, kada poznaje ovaj razvoj.

ŽIVOT SATURNA

Velika evolucija čovječanstva kroz sedam stupnjeva svijesti od Saturna do Vulkana, u jednom od prethodnih opisa uspoređena je s putovanjem kroz život između rođenja i smrti, kroz dojenačku dob, djetinjstvo i tako dalje, sve do starosti. Usporedba se može proširiti i dalje. Kao što kod današnjeg čovječanstva životne faze, ne samo da slijede jedna drugu, već i postoje jedna pored druge, tako je i s razvojem faza svijesti. Starac, zreo muškarac ili žena, mladić i tako dalje, hodaju jedan pored drugog. Dakle, i na Saturnu nisu bili prisutni samo ljudski preci kao bića s tupom sviješću Saturna, već su uz njih bila i druga bića koja su već razvila više stupnjeve svijesti. Dakle, kada je evolucija Saturna započela, već su postojale prirode sa sunčevom sviješću, druge sa slikovitom sviješću (svijest Mjeseca), druge sa sviješću sličnom sadašnjoj ljudskoj svijesti, zatim četvrta vrsta sa samosvjesnom (psihičkom) slikovnom sviješću, peta sa samosvjesnom (superpsihičkom) objektnom sviješću, i šesta sa kreativnom (duhovnom) sviješću. I čak ni to ne iscrpljuje popis bića. Nakon faze Vulkana, ljudi će se također dalje razvijati i zatim se uzdići na još više razine svijesti. Baš kao što vanjsko oko gleda u maglovitu sivu daljinu, unutarne oko vidovnjaka gleda u duhovnu daljinu sa još pet oblika svijesti, ali dati njihov opis je sasvim nemoguće. Dakle, ukupno se može govoriti o dvanaest razina svijesti.

Čovjek Saturna je tako imao jedanaest drugih bića oko sebe. Četiri najviše vrste bića ispunila su svoje zadatke u fazama razvoja koje su prethodile životu Saturna. Kada je ovaj život započeo, već su dosegli tako visoku razinu vlastitog razvoja da se njihovo daljnje postojanje sada odvijalo u svjetovima izvan ljudskog carstva. Stoga se o njima ovdje ne može i ne treba raspravljati.

Međutim, ostala bića - sedam osim čovjeka Saturna - sva su uključena u razvoj čovjeka. Djeluju kao stvaralačke sile, vršeći svoju službu na način koji će biti opisan u sljedećim stranicama.

Najuzvišenija od tih bića bila su ona koja su, kada je započela evolucija Saturna, već dosegla razinu svijesti koju će ljudi postići tek nakon svog života Vulkana - to jest, visoko kreativnu (nadduhovnu) svijest. I ti 'kreatori' također su morali proći kroz faze čovječanstva. To se dogodilo na nebeskim tijelima koja su prethodila Saturnu. Međutim, njihova veza s evolucijom ljudi, trajala je do sredine života Saturna. U tajnoj znanosti nazivaju se 'blistavi životi' ili 'blistavi plamenovi' zbog svojih uzvišenih suptilnih blistavih tijela. A budući da tvar od koje je ovo tijelo sastavljeno ima neku daleku sličnost s ljudskom voljom, nazivaju se i 'Duhovima volje'. - Ovi duhovi su kreatori čovjeka Saturna. Iz svojih tijela izlučuju tvar koja može postati nositelj ljudske svijesti Saturna. Razdoblje razvoja tijekom kojeg se to događa

naziva se prvi mali ciklus Saturna. (Jezikom teozofske literature, 'prva runda'.) Fizičko tijelo koje čovjek prima na ovaj način, prvi je temelj njegovog kasnijeg fizičkog tijela. Stoga se može reći da je klica fizičkog tijela čovjeka postavljena od strane Duhovna volje tijekom prvog ciklusa Saturna; i tijekom tog vremena ta klica posjeduje prigušenu svijest Saturna.

Nakon ovog prvog, manjeg ciklusa Saturna, slijedi još šest. Unutar tih ciklusa čovjek ne postiže viši stupanj svijesti. Međutim, fizičko tijelo koje je primio, dalje se razvija. I ostala gore spomenuta bića, u tom razvoju sudjeluju na najrazličitije načine.

Nakon 'Duhova volje' dolaze bića s kreativnom (duhovnom) sviješću, sličnom onoj koju će čovjek postići na Vulkanu. Zovu se 'Duhovi mudrosti'. Kršćanska tajna znanost naziva ih 'Dominioni' (Kyrioteti), dok 'Duhove volje' naziva 'Prijestoljima'. [Svatko tko istinski razumije kršćansko učenje zna da su predodžbe o ovim duhovnim bićima superiornijim čovjeku njegov temeljni dio. Međutim, to je već neko vrijeme izgubljeno zbog eksternalizacije religioznog učenja. Svatko tko istinski pronikne u ova pitanja i dublje pogleda, prepoznat će da nema ni najmanjeg razloga da se kršćanstvo bori protiv tajne znanosti, već da je, naprotiv, ta tajna znanost u potpunom skladu s istinskim kršćanstvom. Kad bi teolozi i vjerski učitelji bili spremni proučavati tajnu znanost, morali bi u njoj, u vezi kršćanstva, vidjeti najboljeg sadašnjeg pomagača i promicatelja. No, mnogi teolozi razmišljaju potpuno materijalistički; i značajno je da se danas, čak i u popularnom tekstu namijenjenom promicanju kršćanskog znanja, mogu pročitati riječi: 'Anđeli' su za 'djecu i dadilje'. Takva tvrdnja proizlazi iz potpunog nerazumijevanja istinskog kršćanskog duha. I samo oni koji pravo kršćanstvo žrtvuju navodno naprednoj 'znanosti' mogu iznijeti takvu tvrdnju. Ali doći će vrijeme kada će viša znanost ići izvan djetinjastog u takvim tvrdnjama.] Oni tijekom drugog ciklusa Saturna unaprjeđuju vlastiti razvoj, i istovremeno rade na ljudskom tijelu na takav način da se u njega usađuje 'mudrošću ispunjena struktura', razumska struktura. Preciznije, ovaj rad na čovjeku počinje ubrzo nakon sredine prvog ciklusa i završava se otprilike do sredine drugog.

Treća vrsta duhova, sa samosvjesnom (superpsihičkom) objektnom sviješću, nazivaju se 'Duhovi kretanja' ili 'aktivnosti'. U kršćanskoj tajnoj znanosti nazivaju se i 'Moći' (Dynamis). (U teozofskoj literaturi nazivaju se 'Mahat'.) Od sredine drugog ciklusa Saturna nadalje, oni povezuju napredak vlastitog razvoja s daljnjim razvojem čovjekovog fizičkog tijela, u koje usađuju sposobnost kretanja, snažne aktivnosti. Ovaj rad dolazi do svog završetka oko sredine trećeg ciklusa Saturna.

Nakon ove točke, započinje rad četvrte vrste bića, takozvanih 'Duhova forme'. Ona posjeduju samosvjesnu slikovnu svijest (psihičku svijest). Kršćansko ezoterno učenje ih naziva 'Moćima' (Exusiai). Njihovim radom ljudsko fizičko tijelo, koje je prije bilo neka vrsta pokretnog oblaka, dobiva ograničeni (plastični) oblik. Ova aktivnost 'Duhova forme' završava se oko sredine četvrtog ciklusa Saturna.

Zatim slijedi aktivnost 'Duhova tame', također nazvanih 'Duhovi osobnosti' ili 'sebičnosti' (egoizam). U ovoj fazi oni postižu svijest sličnu današnjoj ljudskoj zemaljskoj svijesti. Oni nastanjuju formirano ljudsko fizičko tijelo kao 'duše', na sličan način na koji ljudska duša danas nastanjuje svoje tijelo. Oni u tijelo ugrađuju neku vrstu osjetilnih organa, koji su klica osjetilnih organa koji se u ljudskom tijelu razvijaju kasnije tijekom evolucije Zemlje. - Samo treba shvatiti da su te 'osjetilne klice' u osnovi različite od osjetilnih organa današnjih ljudi. Kroz takve 'osjetilne klice' čovjek sa Zemlje ne može ništa percipirati. Za njega, slike osjetilnih alata prvo moraju proći kroz finije etersko tijelo, koje se formira na Suncu, i kroz astralno tijelo, koje svoje postojanje duguje evoluciji Mjeseca. (Sve će to biti objašnjeno u nastavku.) Međutim, 'Duhovi osobnosti', slike 'osjetilnih klica' mogu kroz vlastite duše obraditi na takav način, da uz njihovu pomoć mogu percipirati vanjske objekte, baš kao što to čine ljudi tijekom svoje zemaljske evolucije. Na ovaj način radeći na ljudskom tijelu, 'Duhovi osobnosti' prolaze kroz vlastiti 'ljudski stadij'. Oni su stoga ljudska bića od sredine četvrtog do sredine petog ciklusa Saturna. - Tu duhovi tako usađuju sebičnost, egoizam, u ljudsko tijelo. Budući da su svoju ljudsku fazu dosegli tek na samom Saturnu, s ljudskom evolucijom ostaju povezani dugo vremena. Stoga u sljedećim ciklusima još uvijek imaju važnog posla koji moraju obaviti na ljudskim bićima. I taj rad je uvijek u smislu usađivanja individualnosti. Degeneracija individualnosti u sebičnost može se pripisati njihovim učincima, baš kao što su, s druge strane, začetnici čovjekove neovisnosti. Bez njih, ljudi nikada ne bi postali samostalno biće, 'osobnost'. Kršćansko tajno učenje za njih koristi izraz 'Prvobitne moći' (Archai), a u teozofskoj literaturi nazivaju se Asurama.

Rad ovih duhova zamjenjuje se oko sredine petog ciklusa Saturna radom 'Sinova vatre', koji u ovoj fazi još uvijek imaju tupu slikovnu svijest, sličnu mjesečevoj svijesti ljudi. Oni tek na sljedećem planetu, Suncu, dosežu stupanj čovječanstva. Stoga je njihov rad još uvijek do određene mjere nesvjestan, poput sna. Međutim, kroz njih se oživljava aktivnost 'osjetilnih klica' iz prethodnog ciklusa. Svjetlosne slike koje proizvode 'Duhovi vatre' sjaje prema van kroz te osjetilne klice. Ljudski predak se time uzdiže na neku vrstu svjetlosnog bića. Dok je život Saturna inače mračan, sada iz općeg mraka ljudi sjaje. - 'Duhovi osobnosti', s druge strane, probudili u svoju ljudsku egzistenciju, u toj općoj tami. - Međutim, samo ljudsko biće, ne može koristiti svoju svjetlosnu moć na Saturnu. Svjetlosna moć njegovih osjetilnih klica ne bi mogla ništa izraziti sama po sebi, ali kroz njih, druga, uzvišenija bića, pronalaze mogućnost da se otkriju životu Saturna. Kroz svjetlosne izvore ljudskih predaka, oni zrače nešto od svoje suštine dolje na planet. To su uzvišena bića iz niza ono četvoro, za koje je gore navedeno da su u svom razvoju već nadišli svaku vezu s egzistencijom ljudi. Bez ikakve potrebe za sebe, oni sada zrače nešto od svoje prirode kroz 'slobodnu volju'.

Kršćansko tajno učenje ovdje govori o otkrivenju Serafima, 'Duhova univerzalne ljubavi'. Ovo stanje traje do sredine šestog ciklusa Saturna.

Tada počinje rad onih bića koja u ovoj fazi imaju prigušenu svijest, kakvu ljudi trenutno imaju u dubokom snu bez snova. To su 'Sinovi sumraka', 'Duhovi zore'. (U teozofskim spisima nazivaju se Lunarni Pitri ili Barhishad-Pitris.) Oni razinu čovječanstva dosežu tek na Mjesecu. I oni i njihovi prethodnici, Sinovi vatre, stoga su već prerasli razinu čovječanstva na Zemlji. Oni su viša bića na Zemlji, koje kršćanska doktrina naziva 'anđelima' (Angeloi), dok za Sinove vatre koristi izraz 'arhandeli' (Archangeloi). Ti Sinovi sumraka sada razvijaju neku vrstu razuma u pretku čovjeka, koji, međutim, on sam još ne može koristiti zbog svoje prigušene svijesti. Kroz ovaj razum, uzvišena bića sada se ponovno otkrivaju, baš kao što su to prije činili Serafimi kroz osjetilne klice. Duhovi, koje kršćanski ezoterizam naziva 'Kerubini', sada puštaju razumu da teče planetom kroz ljudska tijela.

Oko sredine sedmog ciklusa Saturna počinje nova aktivnost. Sada je, zapravo, čovjek toliko napredan da može nesvjesno raditi na vlastitom fizičkom tijelu. Kroz tu vlastitu aktivnost, u potpunoj tuposti egzistencije Saturna, stvara prvu klicu istinskog 'duhovnog čovjeka' (usporedite moju 'Teozofiju'), koja puni razvoj doseže tek na kraju ljudske evolucije. U teozofskoj literaturi to se naziva 'Atma'. To je najviši član takozvane čovjekove monade. Sam po sebi, u ovoj fazi bi bio potpuno prigušen i nesvjestan. Ali baš kao što su se Serafimi i Kerubini otkrili svojom slobodnom voljom u dvije prethodne faze ljudi, tako sada čine i Prijestolja, bića koja su na samom početku egzistencije Saturna, uzrokovala da ljudsko tijelo zrači iz njegova vlastitog bića. Potencijal klice 'duhovnog čovjeka' (Atme) potpuno je prožet snagom ovih Duhova volje i tu moć zatim zadržava kroz sve sljedeće faze razvoja. Čovjek, u svojoj prigušenoj svijesti, još ne može percipirati potencijal klice u ovoj fazi; ali on se nastavlja razvijati, a kasnije taj potencijal klice također svijetli u njegovoj vlastitoj svijesti.

Ovaj rad još nije dovršen na kraju života Saturna; nastavlja se u prvom sunčevom ciklusu. Uzmite u obzir da se rad viših duhova opisan ovdje, ne podudara s početkom i krajem manjeg ciklusa (runde), već se odvija od sredine jednog do sredine sljedećeg. I svoju najveću aktivnost razvija upravo tijekom razdoblja odmora između ciklusa. Uzdiže se od sredine jednog ciklusa (Manvantara), postaje najjači usred razdoblja odmora (Pralaya), a zatim se u sljedećem ciklusu smiruje. (Već je u prethodnim poglavljima rečeno da život nipošto ne prestaje tijekom razdoblja odmora.)

Iz navedenog je također jasno u kojem smislu kršćanska okultna znanost govori o Serafimima, Kerubinima i Prijestoljima, koji su se prvi put otkrili na 'početku vremena'.

Dakle, odvijanje Saturna se prati sve dok se njegov život, kroz razdoblje mirovanja, ne razvije u život Sunca. O tome se raspravlja u nastavku.

*

Radi jasnoće, ovdje je dan sažetak evolucijskih činjenica prvog planeta.

I. Ovaj planet je onaj na kojem se razvija najtuplja ljudska svijest (svijest dubokog transa). Istovremeno se formiraju prvi počeci fizičkog čovjekova tijela.

II. Ova evolucija se odvija kroz sedam podfaza (manjih ciklusa ili 'rundi'). U svakoj od ovih faza, viši duhovi započinju svoj rad na razvoju ljudskog tijela: u

1. ciklusu, Duhovi volje (Prijestolja),
2. ciklusu, Duhovi mudrosti (Dominioni),
3. ciklusu, Duhovi kretanja (Moći),
4. ciklusu, Duhovi oblika (Eksuziji),
5. ciklusu, Duhovi osobnosti (Prvobitne sile),
6. ciklusu, Duhovi sinova vatre (Arhanđeli),
7. ciklusu, Duhovi sinova sumraka (Anđeli).

III. U četvrtom ciklusu, Duhovi osobnosti uzdižu se na razinu čovječanstva.

IV. Od petog ciklusa nadalje, Serafimi se otkrivaju.

V. Od šestog ciklusa nadalje, Kerubini se otkrivaju.

VI. Od sedmog ciklusa nadalje, Prijestolja, pravi 'Stvoritelji čovječanstva' se otkrivaju.

VII. Kroz ovo posljednje otkrivenje, potencijal za 'duhovnog čovjeka', Atmu, nastaje u sedmom ciklusu prvog planeta.

ŽIVOT SUNCA

Nakon velikog doba Saturna, opisanog u prethodnim objašnjenjima, slijedi doba Sunca. Između to dvoje nalazi se razdoblje odmora (Pralaya). Tijekom tog razdoblja, sve što se od čovjeka razvilo na Saturnu, poprima karakter koji se odnosi na čovjeka Sunca koji se kasnije razvija, odnos kakav sjeme ima prema biljci koja iz njega izbija. Čovjek Saturna je, takoreći, svoje sjeme ostavio za sobom, koje ulazi u neku vrstu sna, kako bi se kasnije razvio čovjek Sunca.

Potonji sada prolazi kroz svoju drugu fazu svijesti na Suncu. Slična je onome u koju ljudi i danas upadaju tijekom mirnog sna bez snova. Ovo stanje, koje trenutno prekida budnost, ostatak je, sjećanje, takoreći, na vrijeme evolucije Sunca. Može se usporediti i s tupim stanjem svijesti u kojem se danas nalazi biljni svijet. Jer, zapravo, u biljci se može spoznati usnulo biće.

Da bismo razumjeli razvoj čovječanstva, moramo zamisliti da je Sunce još uvijek bilo planet tijekom ovog drugog velikog ciklusa i tek kasnije se uzdiglo do statusa zvijezde stajačice. U okultnom znanstvenom smislu, zvijezda stajačica je ona koja šalje životne sile na jedan (ili više) planeta udaljenih od nje. To tijekom drugog ciklusa sa Suncem još nije bio slučaj. U to vrijeme, ono je još uvijek bilo ujedinjeno s bićima kojima je dalo moć. Ta bića - uključujući ljude u njihovoj tadašnjoj fazi evolucije - još su živjela na njemu. Nije postojala planetarna Zemlja odvojena od Sunca, niti Mjesec. Sve stvari, sile i bića, koja danas žive, na, i u, Zemlji, i sve što sada pripada Mjesecu, još su uvijek bila unutar Sunca. Činila su dio njegovih stvari, sila i bića. Tek tijekom sljedećeg (trećeg) velikog ciklusa, ono što se u tajnoj znanosti naziva Mjesec, odvojilo se od Sunca kao zaseban planet. To nije sadašnji Mjesec, već prethodnik naše Zemlje, njezino prethodno utjelovljenje (reinkarnacija), takoreći. Zemlja se razvila iz ovoga Mjeseca, nakon što se odvojila od svoje supstance i odbacila ono što se danas naziva Mjesecom. U trećem ciklusu, na mjestu bivšeg planetarnog Sunca, bila su prisutna dva tijela: zvijezda stajačica Sunce, i odvojeni planetarni Mjesec. Ovaj Mjesec je sa sobom iz Sunca uzeo ljudska bića i druga bića koja su se razvijala kao pratioci ljudi tijekom razvoja Sunca. Mjesec je sada izvana prenosio mjesečevim bićima sile koje su prethodno izravno crpili iz njega, kao svog prebivališta. Nakon trećeg (mjesečevog) ciklusa, ponovno je započelo razdoblje odmora (Pralaya). Tijekom tog razdoblja, dva odvojena tijela (Sunce i Mjesec) ujedinila su se i zajedno iskusila stanje sna klice. Na početku četvrtog ciklusa, Sunce i planetarni Mjesec, izašli su iz tame sna kao jedno tijelo. I tijekom prve polovice ovog ciklusa, naša Zemlja, zajedno s ljudskim bićima i njihovim pratiteljima, odvojila se od Sunca. Malo kasnije, odbacila je današnji Mjesec, tako da sada tri člana ostaju kao potomci bivšeg planeta Sunca.

Na planetu Suncu, tijekom drugog velikog kozmičkog doba, ljudi i bića spomenuta u raspravi o Saturnu, prošli su daljnju fazu svog razvoja. Početkom ciklusa Sunca, početak fizičkog tijela čovjeka, koje se postupno razvijalo na Saturnu, izranja poput biljke iz sjemena. Ali ne ostaje kakvo je bilo prije. Umjesto toga, prožima ga drugo, finije, ali inherentno snažnije tijelo, etersko tijelo. Dok je čovjekovo tijelo Saturna bilo neka vrsta automata (potpuno beživotno), sada kroz etersko tijelo koje ga potpuno prožima, postaje živo biće. Tako čovjek postaje vrsta biljke. Njegov izgled, međutim, nije onaj od današnjih biljaka. Umjesto toga, njegov oblik već donekle podsjeća na onaj suvremenih ljudi. Samo je rudimentarna glava, poput korijena biljke danas, usmjerena prema dolje, prema središtu Sunca, a rudimenti stopala usmjereni su prema gore, poput svijeta biljke. Ova biljno ljudska struktura još ne posjeduje voljno kretanje. [Za nekoga tko se drži trenutne osjetilne percepcije, prirodno je teško zamisliti da su ljudi, kao biljna bića, živjeli na samom Suncu. Čini se nezamislivim da bi živo biće moglo postojati u fizičkim uvjetima koji se tu moraju pretpostaviti. Ali samo je moderna biljka prilagođena sadašnjoj fizičkoj Zemlji. I razvila se na ovaj način samo zato jer je njezin okoliš za to prikladan. Biljno biće Sunca imalo je drugačije životne uvjete, koji su odgovarali fizičkim uvjetima Sunca tog vremena.]

Dakle, čovjek se formira tek tijekom drugog od sedam manjih ciklusa (rundi) kroz koje Sunce prolazi. Tijekom trajanja prvog od ovih manjih ciklusa, u ljudskom obliku još nije prisutno etersko tijelo. Umjesto toga, sve što je doživljeno tijekom doba Saturna, nakratko se ponavlja. Fizičko ljudsko tijelo još uvijek zadržava svoj karakter automata; ali malo mijenja svoj prijašnji oblik. Da je ostalo kakvo je bilo na Saturnu, ne bi moglo primiti etersko tijelo. Transformira se tako da može postati nositelj tog tijela. Tijekom sljedećih šest ciklusa, etersko tijelo se sve više razvija, i kroz svoje sile koje djeluju na fizičko tijelo, potonje također postupno dobiva sve savršeniji oblik. - Čin transformacije koja se tada postiže s čovjekom, provode duhovi koji su, zajedno s čovjekom, već spomenuti u raspravi o evoluciji Saturna.

Ti duhovi koji se nazivaju 'zračeci životi' ili 'plamenovi' (u kršćanskoj okultnoj znanosti, 'Prijestoljima') više se ne uzimaju u obzir. Oni su svoj relevantni rad završili tijekom prve polovice prvog ciklusa Saturna. Ono što se može promatrati tijekom prvog ciklusa (runde) Sunca jest rad 'Duhova mudrosti' (Gospodstva ili Kyrioteta u kršćanskoj tajnoj znanosti). Oni su intervenirali u ljudski razvoj oko sredine prvog ciklusa Saturna (usporedite prethodna objašnjenja). Sada, tijekom prve polovice prvog ciklusa Sunca, nastavljaju svoj rad ponovno mudro uspostavljajući fizičko tijelo u uzastopnim fazama. Nešto kasnije, ovom radu pridružuje se i rad 'Duhova kretanja' (Dynamis u kršćanstvu, Mahat u teozofskoj literaturi). Time se ponavlja razdoblje Saturnovog ciklusa u kojem je ljudskom tijelu dana sposobnost kretanja. Tijelo tako ponovno razvija svoju pokretljivost. Slično tome, 'Duhovi forme' (Exusiai), oni 'tame' (kršćanski arhaji, teozofski Asure), zatim 'Sinovi vatre'

(Arhanđeli) i konačno 'Duhovi sumraka' (Anđeli, Mjesečevi Pitri) ponavljaju svoj rad u nizu. Tako je označeno šest manjih razdoblja prvog ciklusa Sunca (prvi solsticij). - U sedmom takvom manjem razdoblju, 'Duhovi mudrosti' (Dominioni) ponovno interveniraju. Dok su u svom prethodnom razdoblju rada ljudskom tijelu dali mudru strukturu, sada obdaruju udove, koji su postali pokretni, sposobnošću da svoje kretanje učine mudrim. Prije je postojala samo struktura, sada samo kretanje postaje izraz unutarnje mudrosti. Tako prvi ciklus Sunca dolazi do svog kraja. Dakle, sastoji se od sedam uzastopnih manjih ciklusa, od kojih je svaki kratko ponavljanje Saturnovog ciklusa (Saturnove runde). U teozofskoj literaturi, ovih sedam manjih ciklusa, koji čine takozvanu 'rundu', nazivaju se 'globusi'. (Dakle, runda prolazi kroz sedam 'globusa'.)

Nakon razdoblja odmora (Pralaya), prvi ciklus Sunca prati drugi. Pojedinačni 'najmanji ciklusi' ili 'globusi' bit će detaljnije opisani kasnije; sada ćemo ići dalje u ciklus Sunca. - Već na kraju prvog, ljudsko tijelo je postalo zrelo za apsorpciju eterskog tijela, naime zato jer su mu 'Duhovi mudrosti' omogućili da se mudro kreće. - Međutim, u međuvremenu, ovi 'Duhovi mudrosti' su se dalje razvijali. Kroz rad koji su obavljali, postali su sposobni svoju supstancu emanirati iz sebe, baš kao što su 'plamenovi' emanirali svoju na početku ciklusa Saturna, čime su fizičkom tijelu pružili materijalni temelj. Supstanca 'Duhova mudrosti' sada je 'eter', to jest, inherentno pokretna i moćna mudrost, drugim riječima 'život'. Etersko ili životno tijelo čovjeka je stoga emanacija 'Duhova mudrosti'. - Ova emanacija se nastavlja sve dok, otprilike u sredini drugog ciklusa Sunca, 'Duhovi kretanja' ponovno ne mogu započeti novu aktivnost. Njihov rad se prije mogao protezati samo na fizičko ljudsko tijelo; sada se proteže na etersko tijelo i prožima ga snažnom aktivnošću. To se nastavlja do sredine trećeg ciklusa Sunca. Tada počinje rad 'Duhova oblika'. Preko njih, etersko tijelo, koje je prije imalo samo pokretljivost nalik oblaku, dobiva određeni oblik (formu). - Sredinom četvrtog ciklusa Sunca, ovi 'Duhovi oblika' sada dobivaju svijest sličnu onoj koju će ljudi imati na 'Veneri', u koju će ući kao drugi planet nakon svoje zemaljske egzistencije. To je superpsihička svijest. Oni to postižu kao rezultat svoje aktivnosti tijekom trećeg i četvrtog ciklusa Sunca. Kroz to stječu sposobnost da pomoću etera transformiraju osjetilne klice razvijene tijekom razdoblja Saturna i nakon toga, koje su do tada bile samo fizički aparati, u živa osjetila.

Sličnim procesom, 'Duhovi tame' (kršćanski Arhaji, teozofski Asure) u to su se vrijeme uzdigli na razinu psihičke svijesti, koju će ljudi razviti tek kao svijest svjesnih slika na Jupiteru. Time postaju sposobni svjesno djelovati iz astralnog svijeta. Sada se na etersko tijelo bića može utjecati iz astralnog svijeta. 'Duhovi tame' su to učinili u odnosu na ljudsko etersko tijelo. Sada su usadili duh samosvijesti (neovisnost i sebičnost), baš kao što su to prije učinili s fizičkim tijelom. Dakle, vidi se da egoizam postupno usađuju ovi

duhovi u sve članove čovjekova bića. Otprilike u isto vrijeme, 'Sinovi vatre' su postigli razinu svijesti koju ljudi danas imaju kao svoju budnu svijest. Stoga se za njih može reći da sada postaju ljudska bića. I sada mogu koristiti fizičko ljudsko tijelo za neku vrstu komunikacije s vanjskim svijetom. Na sličan način, 'Duhovi osobnosti' su mogli koristiti fizičko tijelo od sredine četvrtog ciklusa Saturna nadalje. Samo što su koristili osjetilne klice za neku vrstu 'percepcije'. Međutim, 'Sinovi vatre' su po svojoj prirodi oni koji zrače toplinu duše u svoju okolinu. Fizičko ljudsko tijelo sada je dovoljno razvijeno da to čine kroz njega. Njihova toplina djeluje donekle poput topline kokoši na izleglom jajetu, to jest, ima moć buđenja života. Sve takve moći buđenja života u ljudima i njihovim suputnicima Sinovi vatre su u to vrijeme usadili u etersko tijelo. Dakle, ovdje imamo posla s podrijetlom one topline koja je svim živim bićima potrebna kao uvjet za njihovu reprodukciju. Kasnije će postati jasno kakvu je transformaciju ta toplinska sila prošla kada se Mjesec odvojio od Sunca.

Dio sredine petog ciklusa, 'Sinovi vatre' su napredovali do točke u kojoj sada u etersko tijelo mogu usaditi sposobnost koju su prethodno provodili kroz fizičko ljudsko tijelo. Oni sada zamjenjuju 'Duhove osobnosti' u radu na ovom eterskom tijelu, koje time postaje pokretač reproduktivne aktivnosti. Tijekom tog vremena, oni fizičko tijelo prepuštaju Sinovima sumraka (Anđeli u kršćanstvu, Lunarni Pitri u teozofiji). Oni su u međuvremenu postigli svijest prigušenih slika, sličnu onoj koju će ljudi imati na Mjesecu. Na Saturnu su ljudskom pretku dali neku vrstu organa razuma. Sada dalje razvijaju fizičke alate ljudskog duha, koje će on svjesno koristiti u kasnijim fazama razvoja. Kao rezultat toga, od sredine petog ciklusa nadalje, Serafimi se kroz ljudsko tijelo na Suncu mogu otkriti još potpunije nego što je to bilo moguće na Saturnu.

Od sredine šestog ciklusa Sunca nadalje, čovjek je sam dovoljno napredan da može nesvjesno raditi na svom fizičkom tijelu. U tom pogledu, on tako zamjenjuje 'Sinove sumraka'. Kroz ovu aktivnost, on stvara, u stanju tuposti prvu klicu živog duhovnog bića, koje se naziva životni duh (Buddhi). Tek u kasnijim fazama svog razvoja on će također postati i svjestan ovog životnog duha. Kao što su, od sedmog ciklusa Saturna nadalje, Prijestolja dobrovoljno ulijevala svoju moć u duhovnog čovjeka koji se tamo formirao, tako sada Kerubini ulijevaju svoju mudrost, koja od tada ostaje sačuvana u životnom duhu čovjeka kroz sve sljedeće faze razvoja. Od sredine sedmog ciklusa Sunca nadalje, klica duhovnog čovjeka (Atma), već prisutna na Saturnu, također se ponovno pojavljuje. Ona se ujedinjuje sa životnim duhom (Buddhi) i nastaje oživljena monada (Atma-Buddhi). - Dok čovjek nesvjesno radi na svom fizičkom tijelu tijekom ovog vremena, Sinovi sumraka preuzimaju ono što sada treba napraviti na eterskom tijelu, u svrhu daljnjeg razvoja. U tom pogledu, oni su nasljednici Sinova vatre. Oni zrače svoje slike svijesti u ovo etersko tijelo i time, u nekoj vrstu snu sličnog stanja, nalaze

zadovoljstvo u reproduktivnoj moći ovog tijela, koju su Sinovi vatre probudili. Na taj način pripremaju razvoj žudnje u toj moći, koja se kasnije (na Mjesecu) razvija u čovjeku i njegovim bližnjima.

Sada, na Saturnu, čovjek je formiran u svom fizičkom tijelu. U to vrijeme, to tijelo je bilo potpuno neživo. Okultna znanost takvo neživo tijelo naziva mineralnim. Stoga se također može reći: čovjek je na Saturnu bio mineralan, ili da je prošao kroz mineralno carstvo. To ljudsko mineralno nije imalo oblik današnjeg. Minerali poput onih koje danas poznajemo još nisu postojali u to vrijeme.

Na Suncu je, kao što je pokazano, ovo ljudsko mineralno, izranjajući iz tame sna kao iz klice, oživljeno. Postao je ljudska biljka, a čovjek je zakoračio u biljno carstvo. Međutim, nije sve ljudsko mineralno oživljeno na ovaj način. To se nije moglo dogoditi, jer je biljnom čovjeku bila potrebna mineralna podloga za njegov život. Kao što danas biljke ne mogu postojati bez mineralnog carstva, iz kojeg apsorbiraju tvari, tako je bilo i s biljnim čovjekom na Suncu. Stoga je iza sebe morao ostaviti dio svog ljudskog potencijala, radi svog daljnjeg razvoja na mineralnoj razini. A budući da su uvjeti na Suncu biti sasvim drugačiji od onih na Saturnu, ovi odbačeni minerali poprimili su sasvim drugačije oblike nego što su ih imali na Saturnu. Tako je, uz ljudsko-biljno carstvo, nastalo drugo carstvo, zasebno mineralno carstvo. Vidi se da se čovjek uspinje u više carstvo, potiskujući neke od svojih suputnika u niže. Vidjet ćemo kako se ovaj proces ponavlja mnogo puta, u sljedećim fazama razvoja. To odgovara temeljnom zakonu razvoja.

*

Sada će, radi jasnoće, ovdje ponovno biti dan sažetak evolucijskih činjenica o Suncu.

I. Sunce je planet na kojem se razvija drugo čovjekovo stanje svijesti, stanje sna bez snova. Fizičko ljudsko tijelo uzdiže se do vrste biljne egzistencije kroz uključivanje eterskog tijela.

II. Ovaj razvoj odvija se kroz sedam podfaza (manjih ciklusa ili 'rundi').

1. U prvom od ovih ciklusa, faze razvoja Saturna ponavljaju se u malo izmijenjenom obliku u odnosu na fizičko tijelo.

2. Na kraju prvog ciklusa počinje odljev eterskog tijela od strane 'Duhova mudrosti'.

3. Sredinom drugog ciklusa počinje rad 'Duhova kretanja' na ovom tijelu.

4. Sredinom trećeg ciklusa počinje rad 'Duhova oblika' na eterskom tijelu.

5. Od sredine četvrtog ciklusa nadalje, ovo tijelo prima samosvijest kroz 'Duhove osobnosti'.
6. Fizičko tijelo je u međuvremenu toliko napredovalo, kroz sile koje su prethodno djelovale u njemu, da se kroz njega 'Duhovi vatre' mogu uzdići do ljudskosti od četvrtog ciklusa nadalje.
7. Sredinom petog ciklusa, 'Duhovi vatre', koji su prethodno prošli kroz ljudskost, preuzimaju rad eterskog tijela. U ovom trenutku, 'Sinovi sumraka' su aktivni u fizičkom tijelu.
8. Oko sredine šestog ciklusa, rad na eterskom tijelu prelazi na 'Sinove sumraka'. Sam čovjek radi na fizičkom tijelu.
9. Sredinom sedmog ciklusa, nastala je oživljena monada.

ŽIVOT NA MJESECU

U dobu Mjeseca, koje slijedi nakon onog od Sunca, čovjek razvija svoje treće od sedam stanja svijesti. Prvo se razvilo tijekom sedam ciklusa Saturna, drugo tijekom evolucije Sunca; četvrto je ono koje čovjek postupno razvija sada, tijekom ciklusa Zemlje; još tri će slijediti na sljedećim planetima. Stanje svijesti čovjeka Saturna ne može se usporediti ni sa jednim stanjem svijesti suvremenog čovjeka, jer je bilo više prigušeno od stanja sna bez snova. Međutim, svijest Sunca može se usporediti s ovim stanjem sna bez snova, ili čak sa sadašnjom sviješću - usnulog - biljnog svijeta. Pa ipak, uvijek se radi samo o sličnostima. Bilo bi sasvim pogrešno vjerovati da se ista ponavlja sasvim identično kroz velike kozmičke periode. - Tako treba shvatiti i kada se svijest Mjeseca uspoređuje s onom s kojom ima neku sličnost, naime sa snom ispunjenim snovima. To je takozvana slikovna svijest, do koje ljudi dosežu na Mjesecu. Sličnost se sastoji u činjenici da se u onoj Mjeseca, i u svijesti sna, unutar bića javljaju slike koje imaju određeni odnos prema stvarima i bićima vanjskog svijeta. Međutim, te slike nisu, kao u slučaju budne osobe, odrazi tih stvari i bića. Slike iz sna su odjeci dnevnih iskustava ili simbolički izrazi događaja u okruženju sanjača ili možda i onoga što se događa unutar osobnosti koja sanja. Primjer za ta tri slučaja lako je dati. Prvo, svi su upoznati s onim snovima koji nisu ništa više od zbrkanih slika više ili manje dalekih prošlih dnevnih iskustava. Primjer drugog slučaja je kada sanjač vjeruje da vidi vlak kako prolazi, a zatim, nakon buđenja, primijeti da je u ovoj slici iz snova simbolizirano otkucavanje sata koji leži pored njega. Primjer treće vrste slika iz snova, može biti kada netko zamišlja da je u sobi u kojoj se visoko na stropu nalaze ružne životinje i kada nakon buđenja iz ovog sna, shvati da se njegova vlastita glavobolja izražavala na taj način. - Ako netko sada želi doći do predodžbe o svijesti Mjeseca iz takvih zbunjujućih slika iz sna, mora shvatiti da je i tamo prisutan karakter slika, ali da prevladava potpuna pravilnost umjesto zbunjenosti i proizvoljnosti. Slike svijesti Mjeseca imaju još manje sličnosti s objektima na koje se odnose nego slike iz snova, ali postoji savršena podudarnost između slike i objekta. Trenutno, unutar zemljine evolucije, predodžba je odraz svog objekta; naprimjer, predodžba 'stola' je odraz samog stola. To nije slučaj s mjesečevom sviješću. Pretpostavimo, naprimjer, da se čovjek Mjeseca približava nečemu što mu je ugodno ili korisno. Tada se u njegovoj duši javlja slika u boji sa svijetlim karakterom; ako se približi nečemu štetnom ili neugodnom, ima ružnu, tamnu sliku. Predodžba nije slika, već simbol objekta koji odgovara objektu na vrlo specifičan, zakonit način. Posljedično, biće koje ima takvu simboličku predodžbu može u skladu s tim regulirati svoj život. - Duševni život mjesečevo pretka tako se odvijao u slikama koje imaju prolazne, lebdeće i simboličke kvalitete zajedničke

suvremenim snovima, ali se od njih razlikuju po svom potpuno zakonitom karakteru.

Osnova za razvoj ove slikovne svijesti kod ljudskih predaka Mjeseca, bilo je formiranje trećeg elementa uz fizičko tijelo i etersko tijelo. Taj treći element naziva se astralno tijelo. Međutim, ovo formiranje dogodilo se tek u trećem, manjem mjesečevom ciklusu - takozvanoj trećoj lunarnoj rundi. Prva dva mjesečeva ciklusa predstavljaju samo ponavljanje onoga što je doživljeno na Saturnu i Suncu. Pa ipak, čak ni ovo ponavljanje ne treba zamišljati kao da se svi događaji koji su se dogodili na Saturnu i Suncu, ponovno događaju. Ono što se ponavlja: formiranje fizičkog tijela i eterskog tijela, istovremeno prolazi kroz takvu transformaciju da se ova dva elementa ljudske prirode, mogu ujediniti s astralnim tijelom u trećem mjesečevom ciklusu, nešto što se na Suncu nije moglo dogoditi.

U trećem mjesečevom razdoblju - proces zapravo počinje oko sredine drugog - Duhovi kretanja ulijevaju astralno tijelo iz vlastite prirode u ljudsko tijelo. Tijekom četvrtog ciklusa - od sredine trećeg nadalje - ovo astralno tijelo razvijaju Duhovi oblika tako da njegov oblik, cijela njegova organizacija, može razviti unutarnje procese. Ti procesi nose karakter onoga što se sada naziva nagonom, čežnjom - ili priroda želja - kod životinja i ljudi. Od sredine četvrtog mjesečevog ciklusa nadalje, Duhovi osobnosti započinju ono što će postati njihov glavni zadatak u petom mjesečevom periodu: oni kaleme na astralno tijelo samosvojnost, baš kao što su to s fizičkim i eterskim tijelom učinili u prethodnim kozmičkim razdobljima. Ali da bi se fizičko i etersko tijelo dovoljno razvilo u ovom trenutku, sredinom četvrtog mjesečevog ciklusa, da bi se prilagodila neovisnom astralnom tijelu, prvo ih formativni duhovi moraju dovesti do ove faze u uzastopnim fazama razvoja. To se odvija na sljedeći način. Fizičko tijelo se dovodi do potrebne zrelosti u prvom mjesečevom ciklusu (rundi) od strane Duhova kretanja, u drugom od strane onih od forme, u trećem od strane onih od osobnosti, u četvrtom od strane Duhova vatre, a u petom od strane onih od sumraka. Striktno govoreći, ovaj rad Duhova sumraka odvija se od sredine četvrtog mjesečevog ciklusa nadalje, tako da u isto vrijeme kada su Duhovi osobnosti aktivni na astralnom tijelu, to je slučaj s Duhovima sumraka u odnosu na fizičko tijelo. - Situacija s eterskim tijelom je sljedeća. U prvom mjesečevom ciklusu, njegove potrebne osobine usađuju Duhovi mudrosti, u drugom Duhovi kretanja, u trećem Duhovi oblika, u četvrtom Duhovi osobnosti, a u petom Duhovi vatre. Striktno govoreći, ova aktivnost Duhova vatre događa se istovremeno s radom Duhova osobnosti na astralnom tijelu, dakle od sredine četvrtog mjesečevog ciklusa do petog.

Ako se uzme u obzir cijeli čovjekov napredak u ovom vremenu, kako se razvio na Mjesecu, može se reći: od sredine četvrtog mjesečevog ciklusa nadalje, čovjek se sastoji od fizičkog tijela u kojem borave Sinovi sumraka,

eterskog tijela u kojem svoj rad obavljaju Duhovi vatre i konačno, astralnog tijela u kojem svoj rad obavljaju Duhovi osobnosti. - Činjenica da Duhovi sumraka djeluju na fizičko ljudsko tijelo tijekom ovog razdoblja razvoja znači, znači da se sada uzdižu na razinu *čovječnosti*, baš kao što su to Duhovi osobnosti činili na Saturnu, a Duhovi vatre na Suncu u istom ciklusu. Moramo zamisliti da 'osjetilne klice' fizičkog tijela, koje su se sada također dalje razvile, Duhovi sumraka mogu koristiti od sredine četvrtog mjesečevog ciklusa nadalje za opažanje vanjskih predmeta i događaja na Mjesecu. Tek na Zemlji, čovjek će sam biti dovoljno napredan da od sredine četvrtog ciklusa nadalje može koristiti ta osjetila. S druge strane, oko sredine petog mjesečevog ciklusa (runde), dosegnut će točku u kojoj može nesvjesno raditi na fizičkom tijelu. Kroz ovu aktivnost, on stvara, u tuposti svoje svijesti, prvu klicu onoga što se naziva 'duh-sam' (Manas) (Usporedi moju 'Teozofiju'). Taj 'duh sam' zatim postiže potpuni razvoj tijekom daljnje evolucije čovjeka. To je ono što kasnije, u sjedinjenju s Atmom, 'duhovnim čovjekom', i s Buddhijem, 'životnim duhom' tvori viši, duhovni dio čovjeka. Kao što su na Saturnu Prijestolja ili Duhovi volje prožimali 'duhovnog čovjeka' (Atmu), i kao što su na Suncu Kerubini to učinili s mudročću u vezi 'životnog duha' (Buddhi), tako sada Serafimi to čine s 'duhom samim' (Manas). Oni u to prodiru i time u njega usađuju sposobnost koja u kasnijim fazama razvoja - na Zemlji - postaje ona sposobnost predodžbi kroz koju čovjek, kao misleće biće, može stupiti u odnos sa svijetom oko sebe. - Ovdje treba napomenuti da se od sredine šestog mjesečevog ciklusa nadalje ponovno pojavljuje 'životni duh' (Buddhi), a od sredine sedmog 'duhovni čovjek' (Atma), ujedinjujući se s 'duhom samim', tako da se na kraju cijelog doba Mjeseca priprema 'viši čovjek'. Ovaj čovjek zatim spava, s drugim bićima koja su se razvila na Mjesecu, kroz razdoblje odmora (Pralaya), kako bi na Zemlji nastavio svoj put razvoja.

Dok od sredine petog mjesečevog ciklusa do šestog, čovjek radi u stanju tuposti na svom fizičkom tijelu, Duhovi sumraka aktivni su na njegovom eterskom tijelu. Kao što je pokazano, svojim radom na fizičkom tijelu u prethodnoj epohi (rundi), pripremili su se da zamijene vatrene duhove u eterskom tijelu, koji zauzvrat, od Duhova osobnosti preuzimaju rad na astralnom tijelu. Međutim, ovi Duhovi osobnosti su se tijekom ovog vremena uzdigli u više sfere. - Rad Duhova sumraka na eterskom tijelu, znači da oni svoja vlastita stanja svijesti povezuju sa slikama svijesti eterskog tijela. Na taj način u njih usađuju užitak i bol za stvarima. Na Suncu je područje njihovog djelovanja u tom pogledu još uvijek bilo čisto fizičko tijelo. Stoga su užitak i bol bili povezani samo s funkcijama ovog tijela, s njegovim stanjima. Sada se stvari mijenjaju. Užitak i bol sada su povezani sa simboličkim slikama koje nastaju u eterskom tijelu. Dakle, u čovjekovoj sumračnoj svijesti, Duhovi sumraka doživljavaju svijet osjećaja. To je isti svijet osjećaja koji će ljudi sami doživjeti u svojoj zemaljskoj svijesti. - Istovremeno, vatreni

duhovi su aktivni u astralnom tijelu. Time mu omogućuju da iskusi aktivne osjete i osjećaje s okolinom. Užitak i bol, kako ih u eterskom tijelu uzrokuju Duhovi sumraka na upravo opisani način, imaju inertan (pasivan) karakter; oni se više predstavljaju kao pasivni odrazi vanjskog svijeta. Međutim, ono što vatreni duhovi uzrokuju u astralnom tijelu su aktivne emocije: ljubav i mržnja, ljutnja, strah, užas, burne strasti, instinkti, nagoni, i tako dalje. Budući da su Duhovi osobnosti prethodno usadili svoju esenciju u ovo tijelo, te emocije sada izlaze na vidjelo s karakterom osobnosti, posebnosti. Sada treba dobiti prirodu ljudskog pretka na Mjesecu u ovom trenutku. On ima fizičko tijelo kroz koje razvija 'duh sam' (Manas) u stanju tuposti. On je s eterskim tijelom kroz koje Duhovi sumraka osjećaju zadovoljstvo i bol; konačno, posjeduje astralno tijelo, koje pokreću vatreni duhovi, u nagonima, afektima i strastima. Ali ova tri člana mjesečevog čovjeka još uvijek nemaju potpuno objektnu svijest. U astralnom tijelu slike se penju i padaju, a prožete su prethodno spomenutim afektima. Na Zemlji, kada se pojavi misleća objektna svijest, ovo astralno tijelo biće će podređeni nositelj ili instrument predodžbi mišljenja. Ali sada, na Mjesecu, ono se razvija u svojoj potpunoj neovisnosti. Stoga je ovdje aktivnije i dinamičnije nego kasnije na Zemlji. Ako ga netko želi okarakterizirati, može ga se opisati kao čovjeka-životinju. I kao takav, on je, u svojoj vrsti, na višoj razini od današnjih kopnenih životinja. U sebi potpunije nosi životinjske karakteristike. U određenom smislu, one su divlje, neobuzdanije od današnjih životinjskih karakteristika. Stoga se čovjeka u ovoj fazi egzistencije, može nazvati bićem koje se u svom razvoju nalazi na pola puta između sadašnje životinje i sadašnjeg čovjeka. Kad bi čovjek nastavio ravnomjerno ovim putem razvoja, postao bi divlje, neobuzdano biće. Zemaljska evolucija označava smirivanje, kroćenje životinjskog karaktera u čovjeku. To se postiže misaonom sviješću.

Ako se čovjek, onakav kakav se razvio na Suncu, nazivao biljnim čovjekom, onda se čovjek Mjeseca može nazvati životinjskim čovjekom. Mogućnost takvog razvoja pretpostavlja da se i okolina mijenja. Pokazalo se da se biljni čovjek Sunca mogao razviti, samo zato što se uz carstvo ovog biljnog čovjeka neovisno razvilo mineralno carstvo. Tijekom prva dva perioda Mjeseca (runde), ova dva bivša carstva, biljno i mineralno carstvo, ponovno izranjaju iz tame. Čine se promijenjenima samo po tome što su ova postala nešto grublja, gušća. Tijekom trećeg perioda Mjeseca, dio biljnog carstva se odvaja. Ne prolazi kroz prijelaz u grublje carstvo. Stoga pruža materijal iz kojeg se može razviti životinjska priroda čovjeka. Upravo ta životinjska priroda, u svom sjedinjenju s razvijenim eterskim i novonastalim astralnim tijelom, daje trostruku prirodu čovjeka opisanu gore. Cijeli biljni svijet koji se razvio na Suncu, ne može se razviti u animalnost. Jer životinjska bića trebaju biljke za svoje postojanje. Biljni svijet je temelj životinjskog svijeta. Kao što se čovjek Sunca mogao uzdići na razinu biljaka samo potiskujući neke od svojih suputnika u čvršće mineralno carstvo, tako je sada s mjesečevim

čovjekom-životinjom. On ostavlja neka bića, koja su na Suncu bila iste biljne prirode kao i on, na razini čvršćeg biljnog života. Ali kao što mjesečev čovjek-životinja nije poput današnje životinje, već stoji na pola puta između današnje životinje i današnjeg čovjeka, tako se i mjesečev mineral nalazi između današnjeg minerala i današnje biljke. On ima nešto biljno. Mjesečevo kamenje nije kamenje u modernom smislu; ono ima živi, klijujući, rastući karakter. Slično tome, mjesečeva biljka ima izvjestan animalni karakter.

Mjesečeva životinja-čovjek još nema čvrste kosti. Njegov kostur je još uvijek hrskavičav. Cijela mu je priroda mekana u usporedbi s današnjom. Sukladno tome, i njegova pokretljivost je drugačija. Njegovo kretanje nije hodanje, već skakanje ili čak lebdenje. To je moglo biti tako, jer Mjesec u to vrijeme nije imao tanku, prozračnu atmosferu poput današnje Zemlje; njegova je ljuska bila znatno gušća, čak gušća od vode danas prisutne. Kretao se naprijed-natrag, gore-dolje, u ovom viskoznom elementu. I u tom elementu živjeli su i minerali i životinje iz kojih je crpio hranu. Doista, ovaj element sadržavao je i moć koja je na Zemlji u potpunosti prenesena na sama bića: moć oplodnje. Jer u to vrijeme ljudi još nisu bili razvijeni u dva spola, već samo u jedan. Oblikovani su od svog vodenog zraka. Ali kao što sve na svijetu postoji u prijelaznim fazama, tako se u posljednjim mjesečevim razdobljima već razvijala biseksualnost kod pojedinačnih životinjsko-ljudskih bića, kao priprema za njihovo kasnije stanje na Zemlji.

Šesti i sedmi mjesečev ciklus predstavljaju svojevrsno opadanje svih opisanih procesa, ali istovremeno i razvoj svojevrsnog prezrelog stanja, sve dok cjelina tada ne prijeđe u razdoblje mirovanja (Pralaya) kao bi iz spavanja prešla u zemaljsku egzistenciju.

Razvoj čovjekovog astralnog tijela povezan je s određenim kozmičkim procesom, koji se ovdje također mora opisati. Kada se, nakon razdoblja odmora koje slijedi nakon kozmičkog doba Sunca, Sunce ponovno probudi i izađe iz tame, sve što živi na tako nastalom planetu i dalje ga nastanjuje kao cjelinu. Ali ovo ponovno probuđeno Sunce razlikuje se od onoga što je bilo prije. Njegova supstanca više nije tako potpuno sjajna kao prije; radije, ima tamnije dijelove. Ti se dijelovi odvajaju, takoreći, od ujedinjene mase. I od drugog ciklusa (runde) nadalje, ovi se dijelovi sve više pojavljuju kao neovisni element; tijelo Sunca tako postaje nalik biskvitu. Sastoji se od dva dijela, jednog znatno većeg i jednog manjeg, koji su i dalje povezani spojnom vezom. U trećem ciklusu, ova dva tijela se zatim potpuno odvajaju jedan od drugoga. Sunce i Mjesec su sada dva tijela, a potonje se kreće u krugu oko prvog. Zajedno s Mjesecom, sva bića čija je evolucija ovdje opisana, izlaze iz Sunca. Razvoj astralnog tijela događa se tek pri odvajanju mjesečeva tijela. Opisani kozmički proces uvjet je za daljnju, opisanu evoluciju. Sve dok su bića koja pripadaju dotičnom čovječanstvu crpila snagu iz vlastitog sunčeva prebivališta, njihova evolucija nije mogla dosegnuti opisani stupanj. U

četvrtom ciklusu (rundi), Mjesec je neovisan planet, i ono što je opisano za ovo razdoblje odvija se na ovom mjesečevom planetu.

*

Evolucija mjesečevog planeta i njegovih bića, sada je ovdje ponovno sažeta.

I. Mjesec je planet na kojem ljudska bića razvijaju slikovnu svijest s njenim simboličkim karakterom.

II. Tijekom prva dva ciklusa (runde), mjesečeva evolucija ljudskih bića priprema se u nekoj vrsti ponavljanja procesa Saturna i Sunca.

III. U trećem ciklusu, čovjekovo astralno tijelo ulazi u egzistenciju izlivanjem Duhova kretanja.

IV. Istovremeno s ovim procesom, Mjesec se odvaja od ponovno probuđenog ujedinjenog sunčevog tijela i kruži oko ostatka Sunca. Evolucija bića povezanih s ljudskim bićima sada se odvija na Mjesecu.

V. U četvrtom ciklusu, Duhovi sumraka nastanjuju ljudsko fizičko tijelo i time se uzdižu na razinu *čovještva*.

VI. Nastajuće astralno tijelo dobiva neovisnost od Duhova osobnosti (Asura).

VII. U petom ciklusu, ljudsko biće počinje raditi na svom fizičkom tijelu u stanju tuposti. Kao rezultat toga, 'duh sam' (Manas) pridružuje se već postojećoj monadi.

VIII. Tijekom mjesečevog razdoblja, u eterskom tijelu čovjeka razvija se vrsta užitka i boli, koji su pasivne prirode. U astralnom tijelu, s druge strane, razvijaju se emocije ljutnje, mržnje, instinkta, strasti i tako dalje.

IX. Dvama bivšim carstvima, biljnom i mineralnom, koja su spuštena na nižu razinu, pridružuje se životinjsko carstvo, u kojem se sada nalazi sam čovjek.

*

Pred kraj kozmičkog doba, Mjesec se sve više približava Suncu, a kada počinje vrijeme odmora (Pralaya), to dvoje se ponovno ujedinjuje u jednu cjelinu, koja zatim prolazi kroz stanje spavanja da bi se ponovno probudila u novom kozmičkom dobu - dobu Zemlje.

ŽIVOT ZEMLJE

U prethodnim objašnjenjima prikazano je kako se komponente koje čine takozvanu 'nižu ljudsku prirodu' formiraju jedna za drugom: fizičko tijelo, etersko tijelo i astralno tijelo. Također je opisano kako se, s pojavom novog tijela, stara tijela uvijek moraju transformirati kako bi mogla postati nositelji i alati kasnijeg. Taj napredak je također povezan s napretkom u ljudskoj svijesti. Sve dok niži čovjek ima samo fizičko tijelo, posjeduje samo vrlo prigušenu svijest, koja nije jednaka ni onoj sadašnjoj pri spavanju bez snova, iako je za modernog čovjeka ovo potonje stanje svijesti zapravo već 'nesvjesno'. U vrijeme kada se pojavi etersko tijelo, čovjek tada postiže svijest koju danas posjeduje pri spavanju bez snova. S formiranjem astralnog tijela pojavljuje se prigušena slikovna svijest, slična, ali ne i identična onoj koju čovjek trenutno sebi pripisuje dok sanja. Četvrto, trenutno stanje svijesti, sada će biti opisano kao stanje svijesti zemaljskog čovjeka. Razvija se u četvrtom velikom kozmičkom dobu, dobu Zemlje, koje slijedi nakon prethodnih, Doba Saturna, Sunca i Mjeseca.

Na Saturnu se fizičko ljudsko tijelo razvijalo u raznim fazama. U to vrijeme nije moglo biti nositelj eterskog tijela. I to tijelo je nastalo tek tijekom perioda Sunca. U isto vrijeme, u uzastopnim sunčevim ciklusima, fizičko tijelo se transformiralo kako bi moglo biti nositelj ovog eterskog tijela, odnosno kako bi etersko tijelo moglo funkcionirati unutar fizičkog tijela. Tijekom evolucije Mjeseca dodano je astralno tijelo; i opet su se fizičko tijelo i etersko tijelo transformirali kako bi bili prikladni nosači i instrumenti novonastalog astralnog tijela. Dakle, na Mjesecu, čovjek je biće koje se sastoji od fizičkog tijela, eterskog tijela i astralnog tijela. Kroz etersko tijelo sposoban je osjećati zadovoljstvo i bol; kroz astralno tijelo, on je biće s emocijama, ljutnjom, mržnjom, ljubavlju i tako dalje.

Kao što je pokazano, u raznim dijelovima njegovog bića, aktivni su viši duhovi. Tako je na Mjesecu etersko tijelo primilo sposobnost za užitek i bol od Duhova sumraka; u astralno tijelo su usađene emocije od strane Duhova vatre.

Istovremeno, događalo se nešto drugo, tijekom tri velika ciklusa na Saturnu, Suncu i Mjesecu. Tijekom posljednjeg ciklusa Saturna, duhovni čovjek (Atma) formiran je uz pomoć Duhova volje (Prijestolja). Tijekom pretposljednog ciklusa, životni duh (Buddhi) tome je dodan uz pomoć Kerubina. A tijekom onog prije pretposljednog ciklusa Mjeseca, sam duh (Manas) ujedinilo se uz pomoć Serafima. Tako su se tijekom ova tri velika ciklusa pojavile dvije vrste čovjekovog početka: niži čovjek, koji se sastoji od fizičkog tijela, eterskog tijela i astralnog tijela, te viši čovjek, koji se sastoji od duhovnog čovjeka (Atma), životnog duha (Buddhi), i duha samog (Manas).

Niža i viša ljudska priroda su od početka krenule svojim odvojenim putevima.

Zemaljska evolucija postoji kako bi spojila dva odvojena ljudska početka.

Ali prvo, nakon sedmog malog ciklusa, cjelokupna egzistencija Mjeseca prelazi u neku vrstu stanja spavanja (Pralaya). Kao rezultat toga, sve se, takoreći, miješa u jednu, nediferenciranu masu. Čak se i Sunce i Mjesec, koji su bili odvojeni tijekom posljednjeg velikog ciklusa, ponovno spajaju tijekom završnih mjesečevih ciklusa.

Kada sve izađe iz stanja spavanja, stanje Saturna mora se u biti ponoviti tijekom prvog malog ciklusa, stanje Sunca tijekom drugog, a ciklus Mjeseca tijekom trećeg. Tijekom ovog trećeg ciklusa, na Mjesecu koji je ponovno odvojen od Sunca, bića preuzimaju približno iste načine egzistencije kakve su imala na Mjesecu. Niži čovjek je biće između modernih ljudi i životinja; biljke stoje na pola puta između sadašnje životinjske i biljne prirode, a mineralni samo djelomično imaju svoj sadašnji beživotni karakter, drugi dio je još uvijek napola biljni.

Tijekom druge polovice ovog trećeg ciklusa, nešto drugo već poprima oblik. Minerali se stvrdnjavaju, biljke postupno gube svoj životinjski karakter osjeta; i iz ujedinjene životinjsko-ljudske vrste razvijaju se dvije klase. Jedna ostaje na razini animalnosti, dok je druga pretrpjela podjelu astralnog tijela. Dijeli se na niži dio, koji i dalje ostaje nositelj afekata, i viši dio, koji postiže određenu neovisnost, tako da je sposoban na neki način zagospodariti nižim članovima: fizičkim tijelo, eterskim tijelom i nižim astralnim tijelom. Sada Duhovi osobnosti preuzimaju ovo više astralno tijelo usađujući u njega neovisnost, a time i sebičnost. Samo u nižem astralnom tijelu vatreni duhovi obavljaju svoj rad, dok su u eterskom tijelu aktivni Duhovi sumraka, a u fizičkom tijelu, svoj rad započinje entitet sile koji se može opisati kao pravi ljudski predak. Isti taj entitet sile, oblikovao je duhovnog čovjeka (Atmu) na Saturnu uz pomoć Prijestolja, životni duh (Buddhi) na Suncu uz pomoć Kerubina, i duh sam (Manas) na Mjesecu zajedno sa Serafinima. - Ali sada se to mijenja. Prijestolja, Kerubini i Serafini uzdižu se u više sfere; a zauzvrat, duhovni čovjek prima pomoć Duhova mudrosti, kretanja i oblika. Oni su sada ujedinjeni s duhom samim, životnim duhom i duhovnim čovjekom (s Manasom-Buddhi-Atmom). Uz pomoć ovih bića, čovjekovo biće sile, koje je okarakterizirano, razvija svoje fizičko tijelo tijekom druge polovice trećeg zemaljskog ciklusa. U tom najznačajniju ulogu igraju Duhovi oblika. Oni već oblikuju čovjekovo fizičko tijelo na takav način da ono postaje svojevrsni prethodnik kasnijeg čovjekovog tijela četvrtog ciklusa (sadašnjeg ili četvrte runde).

U astralnom tijelu preostalih životinjskih bića, aktivni su samo Vatrene duhovi, a u eterskom tijelu biljaka, Duhovi sumraka. Nasuprot tome, Duhovi

oblika sudjeluju u transformaciji mineralnog carstva. Oni su ti koji ga stvrđavaju, usađujući tako u njega krute, čvrste oblike.

Međutim, ne treba zamišljati da je područje djelovanja tih duhova ograničeno samo na ono što je okarakterizirano. To se uvijek odnosi samo na glavne smjerove djelovanja. Na podređeni način sudjeluju sva duhovna bića posvuda. Naprimjer, Duhovi oblika, također obavljaju određene funkcije na fizičkim biljnim i životinjskim tijelima tijekom navedenog razdoblja, i tako dalje.

Nakon što se sve to dogodilo, sva bića - uključujući i samo Sunce i Mjesec - ponovno se spajaju pred kraj trećeg zemaljskog ciklusa, a zatim prolaze kroz kraće stanje spavanja (manja Pralaya). Tamo je ponovno sve jedna, nediferencirana masa (kaos); i na njenom kraju počinje četvrti zemaljski ciklus u kojem se trenutno nalazimo.

Prvo, sve što je već bilo u mineralnom, biljnom, životinjskom i ljudskom carstvu, sa svojstvima bića, počinje se u stanju klice odvajati od nediferencirane mase. U početku, ponovno pojaviti kao klice, mogu se samo oni ljudski preci, na čijim višim astralnim tijelima su Duhovi osobnosti radili u prethodnom malom ciklusu. U ovoj fazi, sva ostala bića mineralnog, biljnog i životinjskog carstva, još ne vode neovisnu egzistenciju. (Jer u ovoj fazi sve je još uvijek u tom visoko duhovnom stanju poznatom kao 'bezoblično' ili Arupa stanje. U sadašnjoj fazi razvoja, samo najviše ljudske misli - naprimjer, matematički i moralni ideali - tkane su od materijala koji pripada svim bićima u opisanoj fazi.) Ono što je niže od ovih ljudskih predaka, može se pojaviti samo kao aktivnost u višem biću. Dakle, životinje prvo postoje kao stanja svijesti Duhova vatre, a biljke kao stanja svijesti Duhova sumraka. Minerali, međutim, imaju dvojaku misaonu egzistenciju. Prvo, postoje kao misaone klice u spomenutim ljudskim precima, a zatim kao misli u svijesti Duhova oblika. 'Viši čovjek' (duhovni čovjek, životni duh, duh sam), također postoji u svijesti Duhova oblika.

Sada se sa svime postupno događa svojevrsna kondenzacija. Međutim, na sljedećoj fazi, ta gustoća je samo takva da ne prelazi gustoću misli. Samo što se životinjska bića koja su nastala u prethodnom ciklusu već u ovoj fazi mogu pojaviti. Ona se odvajaju od svijesti Duhova vatre i postaju neovisna misaona bića. Ova faza se naziva 'oblikovna' ili Rupa stanje. Ljudi napreduju dalje time što njihovo prethodno bezoblično, neovisno misaono tijelo, Duhovi oblika odijevaju tijelom od grublje, misaono oblikovne supstance. Životinje, kao neovisna bića, u potpunosti se sastoje od te supstance.

Sada dolazi do daljnjeg zgušnjavanja. Stanje koje se sada postiže, usporedivo je s onim iz kojeg su ispletene predodžbe slikovite svijesti nalik sanjanju. Ova faza naziva se 'astralna' faza. - Ljudski predak ponovno napreduje. Uz preostale dvije komponente, njegovo biće dobiva tijelo koje se sastoji od gore

opisane tvari. On tako sada ima unutarnju bezobličnu jezgru svog bića, misaono tijelo i astralno tijelo. Životinje dobivaju slično astralno tijelo; a biljke se odvajaju od Duhova sumraka kao neovisni astralni entiteti.

Daljnji napredak evolucije sastoji se u zgrušavanju koje napreduje do stanja koje se naziva fizičko. U početku se radi o najrafiniranijem fizičkom stanju, stanju najfinijeg etera. Ljudski predak prima - putem Duhova oblika - uz svoje ranije komponente, najfinije etersko tijelo. Ono se stoga sastoji od bezoblične misaone jezgre, oblikovanog misaonog tijela, astralnog tijela i eterskog tijela. Životinje imaju formirano misaono tijelo, astralno tijelo i etersko tijelo; biljke imaju astralna i eterska tijela; minerali se ovdje prvo pojavljuju kao neovisni eterski oblici. Dakle, u ovoj fazi evolucije, radi se o četiri carstva: mineralnom, biljnom, životinjskom i ljudskom carstvu. Međutim, osim toga, tijekom dosadašnjeg razvoja pojavila su se još tri carstva. U vrijeme kada su se životinje odvojile od Duhova vatre na stupnju misli (stadij Rupa), Duhovi osobnosti također su od sebe odvojili određene entitete. Oni se sastoje od neodređene misaone materije koja tvori mase nalik oblacima, a zatim se ponovno rastvara, te tako otječe. O njima se ne može govoriti kao o neovisnim entitetima, već samo kao o neuređenoj općoj masi. To je prvo elementarno carstvo. Na astralnoj razini, nešto slično se odvaja od vatrenih duhova. To su sjenovite slike ili fantomi slični predodžbama snolike slikovne svijesti. Oni tvore drugo elementarno carstvo. Na početku fizičke faze, neodređeni, slikovni entiteti, konačno se oslobađaju Duhova sumraka. Njima također nedostaje neovisnost, ali su sposobni izraziti sile slične ljudskim i životinjskim strastima i afektima. Te ovisni, uzburkani afekti tvore treće elementarno carstvo. Za bića obdarena snolikom slikovnom sviješću, ili za ona obdarena svjesnom slikovnom sviješću, ove kreacije trećeg elementarnog carstva mogu se percipirati kao preplavljujuća svjetlost, pahuljice boje, kao miris, okus i kao sve vrste zvukova i buke. Međutim, sve takve percepcije moraju se smatrati utvarama.

Dakle, tamo gdje se Zemlja, kao fino etersko tijelo, zgušnjava iz svog astralnog prethodnika, moramo je sebi predočiti kao konglomerat eterske mineralne temeljne mase, eterskih biljaka, životinja i ljudskih bića. Ispunjavajući međuprostore, i prožimajući druga bića, prisutna su stvorenja triju elementarnih carstava.

Ovo zemaljsko tijelo nastanjuju viša duhovna bića, koja su u spomenutim oblastima aktivna na najrazličitije načine. Ona tvore, takoreći, duhovnu zajednicu, duhovnu naciju, a njihovo prebivalište i radionica je zemaljsko tijelo, koje nose sa sobom, poput puža koji nosi svoju ljušturu. Treba napomenuti da je ono što je sada odvojeno od Zemlje, kao što su Sunce i Mjesec, još uvijek potpuno s njom sjedinjeno. Ova nebeska tijela odvajaju se od Zemlje tek kasnije.

'Viši čovjek' (duhovni čovjek - životi duh - duh sam, Atma - Buddhi - Manas) u ovoj fazi još ne posjeduje neovisnost. On još uvijek tvori člana duhovne nacije i u početku je vezan za Duhove oblika, baš kao što je ljudska ruka, kao ovisni član, vezana za ljudski organizam.

Dakle, s ovim smo pratili Zemljin razvojni put do početka njezina fizičkog stanja. Sljedeći odjeljak pokazat će kako sve od ovog stanja napreduje dalje. Zatim će se prethodni put razvoja ulijevati u ono što je već rečeno u prethodnim poglavljima Akaša kronike o napredovanju Zemlje.

Takva stanja razvoja, kako su ovdje opisana kao bezoblična, oblikovna, astralna i fizička, koja tako predstavljaju razlike unutar manjeg ciklusa (runda), u teozofskim se priručnicima nazivaju globusima. U tom kontekstu govori se o Arupi, Rupi, astralnom i fizičkom globusu. Neki takvo određenje smatraju neprikladnim. Međutim, ovdje nećemo raspravljati o nazivima. To zapravo nije ono što je važno, već sama materija. Bolje je nastojati ih opisati što bolje, nego previše brinuti o nazivima. Oni u nekom smislu, uvijek mogu biti netočni. Pošto činjenice duhovnog svijeta moramo opisivati nazivima koji su došli iz osjetilnog svijeta; stoga se može govoriti samo figurativno.

*

Evolucija ljudskog svijeta izložena je do točke gdje Zemlja dolazi do početka svoje fizičke kondenzacije. Razmotrimo stanje ovog ljudskog svijeta u ovoj fazi. Ono što se kasnije pojavljuje kao Sunce, Mjesec i Zemlja, još uvijek je ujedinjeno u jedno tijelo. To tijelo ima tek finu etersku materiju. Samo unutar te materije postoje bića koja se kasnije pojavljuju kao ljudi, životinje, biljke i minerali. Za daljnji napredak u evoluciji, jedno nebesko tijelo prvo se mora razdvojiti na dva, od kojih jedno kasnije postaje Sunce, a drugo je ono koje još uvijek ujedinjuje kasniju Zemlju i Mjesec. Tek kasnije će doći do razdvajanja i za ovo potonje nebesko tijelo; pojavljuje se ono što postaje Mjesec, a Zemlja ostaje sama kao prebivalište čovjeka i njegovih bližnjih.

Svatko tko je upoznat sa suvremenom teozofskom literaturom mora shvatiti da se razdvajanje jednog nebeskog tijela na dva, dogodilo tijekom razdoblja u koje ova literatura smješta razvoj takozvane druge glavne ljudske rase. Ljudski preci ove rase opisani su kao bića s finim eterskim tijelima. Međutim, ne smije se zamišljati da su se takva tijela mogla razviti na našoj sadašnjoj Zemlji, nakon što se ona odvojila od Sunca i odbacila Mjesec. Nakon ovog odvajanja, takva eterska tijela više nisu bila moguća. - Ako se evolucija čovjeka prati u ciklusu do kojeg je naše razmatranje sada stiglo, i koji nas vodi do sadašnjosti, postaje se svjestan niza glavnih stanja, od kojih je naše trenutno peto. - Prethodna objašnjenja iz Akaša kronike već su govorila o tim stanjima. Ovdje ćemo ponoviti samo ono što je potrebno za daljnje produbljivanje rasprave. - Prvo glavno stanje prikazuje ljudske pretke kao potpuno fina eterska bića. Pomalo neprecizno, teozofska literatura

obično naziva ta bića prvom glavnom rasom. Ovo stanje u biti traje čak i tijekom druge epohe, u koju ta literatura smješta drugu glavnu rasu. Do ove faze razvoja, Sunce, Mjesec i Zemlja, još uvijek su jedno kozmičko tijelo. Sada se Sunce odvaja kao neovisno tijelo. Time ono oduzima Zemlji, još uvijek ujedinjenoj s Mjesecom, sve sile kojima su se ljudski preci mogli održati u svom eterskom stanju. Odvajanjem Sunca događa se zgušnjavanje ljudskog oblika, a također i oblika drugih čovjeku bližnjih stvorenja. Ta se stvorenja sada, u određenom smislu, moraju smjestiti u svoje novo stanište.

Ali ne napuštaju samo materijalne sile ovo prebivalište. Odlaze i duhovna bića, za koja je rečeno da su formirala duhovnu zajednicu u jednom opisanom nebeskom tijelu. Njihova egzistencija je u intimnijoj vezi sa Suncem nego s nebeskim tijelom koje je Sunce izbacilo iz sebe. Da su ta bića ostala ujedinjena sa silama koje se kasnije razvijaju na Zemlji i Mjesecu, sama se ne bi mogla dalje razvijati do prikladnih stupnjeva. Za ovaj daljnji razvoj, trebalo im je novo stanište. Sunce im pruža ovo stanište, nakon što se - takoreći - očistilo od zemaljskih i mjesečevih sila. Na stupnju na kojem ta bića sada stoje, na zemaljske i mjesečeve sile mogu utjecati samo izvana, sa Sunca.

Može se vidjeti značenje opisanog odvajanja. Određena bića, viša od čovjeka, do ove su točke završila svoju evoluciju na jednom opisanom nebeskom tijelu; sada dio prisvajaju za sebe, a ostatak prepuštaju čovjeku i njegovim bližnjima.

Rezultat odvajanja Sunca bila je radikalna revolucija u evoluciji čovjeka i njegovih bližnjih. Pali su, takoreći, s više razine postojanja na nižu. To je moralo biti jer su izgubili izravnu vezu s tim višim bićima. Potpuno bi bili u slijepoj ulici u vlastitom razvoju, da se nisu dogodili drugi svjetski događaji, kroz koje je ponovno rasplamsan napredak i razvoj postavljen na sasvim druge puteve. - Sa silama koje su trenutno koncentrirane u odvojenom Mjesecu, a koje su u to vrijeme još bile unutar Zemlje, daljnji napredak bio bi nemoguć. S tim silama, današnje čovječanstvo ne bi moglo nastati, već samo vrsta u kojoj bi se emocije razvijene tijekom trećeg velikog ciklusa, egzistencije Mjeseca - ljutnja, afekti i tako dalje - pojačale do točke pretjerane animalnosti. - Tijekom određenog vremenskog razdoblja to je doista bio slučaj. Neposredna posljedica odvajanja Sunca bila je pojava trećeg glavnog stanja ljudskih predaka, koje se u teozofskoj literaturi naziva treća glavna rasa. Ponovno izraz 'rasa' nije osobito prikladan za ovu fazu evolucije. Jer se ljudski preci tog vremena, s onim što se trenutno naziva 'rasom', mogu usporediti u smislu koji nije primjeren. Mora biti apsolutno jasno da su oblici razvoja, kako u dalekoj prošlosti tako i u budućnosti, toliko različiti od sadašnjih, da naši trenutni nazivi mogu poslužiti samo privremeno, a u biti gube svako značenje za te daleke epohe. - U biti, o 'rasama' se može početi govoriti tek kada je trećoj glavnoj fazi (lemurskoj fazi)

evolucija dostigla otprilike svoju drugu trećinu. Tek tada se pojavljuje ono što se danas naziva 'rasama'. Zatim je taj 'karakter rase' zadržan tijekom razdoblja atlantske evolucije, u četvrtoj glavnoj fazi, i nastavlja se do našeg vremena pete glavne faze. Ali već na kraju našeg petog doba, riječ 'rasa' ponovno će izgubiti svako značenje. U budućnosti će čovječanstvo biti podijeljeno na dijelove koji se više neće moći nazivati 'rasama'. U tom pogledu, suvremena teozofska literatura izazvala je mnogo zbrke. To se posebno dogodilo, kroz Sinnetov 'Ezoterni budizam', knjigu koja, s druge strane, ima velike zasluge jer je u moderno doba prva popularizirala teozofski svjetonazor. Tamo se evolucija svijeta prikazuje kao da se 'rase' vječno, na isti način, ponavljaju kroz kozmičke cikluse. Ali to uopće nije slučaj. Čak i ono što zasluhuje da se nazove 'rasa', nastaje i nestaje. A izraz 'rasa' trebao bi se primjenjivati samo na određeno razdoblje ljudske evolucije. Prije i poslije tog razdoblja, postoje oblici razvoja koji se sasvim razlikuju od 'rasa'. - Ovdje je iznesena ovakva primjedba, samo zato što stvarno dešifriranje Akaša kronike to u potpunosti opravdava. Onaj koji dešifrira zna da je u potpunom skladu s istinskim okultnim duhovnim istraživanjem. Inače mu nikada ne bi palo na pamet iznijeti takve prigovore protiv zaslužnih knjiga teozofske literature. Može također iznijeti - zapravo sasvim suvišnu - primjedb, da inspiracije velikih učitelja spomenutih u 'Ezoternom budizmu' ne proturječe onome što je ovdje predstavljeno, već da je nesporazum nastao samo zato jer je autor spomenute knjige, na svoj način, preveo mudrost tih inspiracija koju je teško izraziti, na danas uobičajeni jezik.

Treća glavna faza ljudske evolucije upravo je ona u kojoj su se prvi put pojavile 'rase'. Taj je događaj uzrokovan odvajanjem Mjeseca od Zemlje. Ovo odvajanje pratila je pojava dvaju spolova. Ova faza ljudske evolucije više je puta spomenuta u izlaganjima 'Akaša kronike'. Kada se Zemlja, još uvijek ujedinjena s Mjesecom, odvojila od Sunca, unutar čovječanstva još nije postojao muški i ženski spol. Svako ljudsko biće ujedinjavalo je oba spola u još uvijek prilično nježnom tijelu. - Međutim, treba napomenuti da su ovi biseksualni ljudski preci stajali na nižem stupnju razvoja od modernog čovjeka. Niži instinkti djelovali su s neizmjernom energijom, a duhovni razvoj još uvijek nije postojao. Činjenica da je potonji bio potaknut, i da su niži instinkti time bili ograničeni unutar određenih granica, povezana je s činjenicom da je u isto vrijeme kada su se Zemlja i Mjesec razdvojili, po prvi puta došao u sferu utjecaja drugih nebeskih tijela. Ova iznimno značajna interakcija Zemlje s drugim nebeskim tijelima, njezin susret s drugim planetima, u razdoblju koje teozofska literatura naziva lemurijskim razdobljem, bit će opisana u daljnjem poglavlju 'Akaša kronike'.

Isti tijek evolucije bit će ponovno predstavljen iz drugačije perspektive. To je učinjeno iz vrlo specifičnog razloga. Nikada nije previše, istine koje se odnose na više svjetove, razmatrati iz različitih perspektiva. Treba biti jasno da se iz

svake perspektive može dati samo mizerna skica. I tek postupno, kada se ista stvar promatra iz različitih kutova, tako dobiveni dojmovi dopunjuju jedni druge kako bi se formirala sve živopisnija slika. Samo takve slike, a ne suhi, shematski koncepti, od pomoći su osobi koja želi prodrijeti u više svjetove. Što su slike živopisnije, što su šarenije, to se više čovjek može nadati da će se približiti višoj stvarnosti. Jasno je, doista, da upravo slike iz viših svjetova trenutno izazivaju nepovjerenje kod mnogih suvremenika. Ljudi su sretni ako im se predstavljaju konceptualne sheme i klasifikacije - sa što više imena - Devachan, evolucija planeta i tako dalje. Ali postaje teško kada se netko usudi opisati nadosjetilne svjetova, kao što bi netko kao putnik mogao opisati krajolike Južne Amerike. Ipak, čovjek bi si trebao reći, da se nešto istinski korisno može postići samo kroz žive slike, a ne kroz mrtve sheme i nazive.

ČETVEROČLANI ČOVJEK ZEMLJE

Ova prezentacija krenut će od ljudi. Kako trenutno žive na Zemlji, sastoje se od fizičkog tijela, eterskog ili životnog tijela, astralnog tijela i 'Ja'. Ova četverostruka ljudska priroda, u sebi sadrži potencijal za viši razvoj. 'Ja' iz sebe transformira 'niža' tijela, čime u njih ugrađuje više članove ljudske prirode. Obrada i pročišćavanja astralnog tijela od strane 'Ja', dovodi do pojave 'duha samog' (Manas); transformacija eterskog ili životnog tijela stvara 'životni duh' (Buddhi), a transformacija fizičkog tijela stvara 'duhovnog čovjeka' (Atma). Transformacija astralnog tijela je u punom jeku u sadašnjem razdoblju zemljina razvoja; svjesna transformacija eterskog i fizičkog tijela pripada kasnijim vremenima; trenutno je započela tek među iniciranima - okultnim istraživačima i njihovim učenicima. Ova trostruka transformacija čovjeka je svjesna; prethodi joj više-manje nesvjesna, naime ona tijekom zemljine evolucije do danas. U ovoj nesvjesnoj transformaciji astralnog tijela, eterskog tijela i fizičkog tijela, mora se tražiti pojava duše osjećaja, duše intelekta i duše svijesti. [Za više detalja o ovome, vidi rasprave u mojoj knjizi 'Odgoj djeteta s gledišta znanosti duha' i u mojoj knjizi 'Teozofija: pokušaj nadosjetilnog pogleda na svijet i sudbinu čovjeka'.]

Sada moramo razjasniti koje je od ova tri tijela čovjeka (fizičko, etersko i astralno) najsavršenije na svoj način. Lako bi se moglo doći u iskušenje da se fizičko tijelo smatra najnižim i stoga najnesavršenijim. Međutim, time smo napravili pogrešku. Dok će astralno i etersko tijelo sigurno postići visok stupanj savršenstva u budućnosti, trenutno je fizičko tijelo savršenije na svoj način, nego što su oni na svoj. Samo zato jer ljudi ovo fizičko tijelo dijele s najnižim zemaljskim carstvom prirode, mineralnim carstvom, može nastati spomenuta pogreška. Ljudi etersko tijelo dijele s višim biljnim carstvom, a astralno tijelo sa životinjskim carstvom. - Istina je da se čovjekovo fizičko tijelo sastoji od istih tvari i sila koje se dalje nalaze u mineralnom carstvu; međutim, način na koji te tvari i sile međusobno djeluju u ljudskom tijelu, izraz je mudrosti i savršenstva strukture. Svatko tko se upusti u proučavanje ove strukture, ne samo trezvenim razumom, već cijelom dušom koja osjeća, brzo će se uvjeriti da je to tako. Uzmite za razmatranje bilo koji dio ljudskog fizičkog tijela, naprimjer, najgornji dio bedrene kosti. To nije masivni kompozit materijala, već je umjetnički konstruiran od gredica koje se protežu u svim smjerovima. Nijedno suvremeno inženjerstvo ne bi moglo konstruirati okvir mosta ili nešto slično s takvom mudrošću. Takve strukture, čak i danas, nadilaze svako savršenstvo ljudske mudrosti. Kost je tako mudro konstruirana, da se nosivost potrebna za podupiranje gornjeg dijela ljudskog tijela, postiže s najmanjom količinom materijala kroz raspored gredica. Najmanja količina materijala koristi se za podnošenje najveće sile kroz nju. Može se samo diviti takvom 'remek-djelu prirodne

arhitekture'. I ne može se imati ništa manje strahopoštovanja pred čudesnom strukturom čovjekova mozga ili srca, zapravo, cijelog čovjekova fizičkog tijela. I usporedite to sa stupnjem savršenstva koji je postiglo astralno tijelo, u sadašnjoj fazi razvoja. Ono je nositelj užitaka i nezadovoljstva, strasti, nagona, želja i tako dalje. Ali kakve napade provodi ovo astralno tijelo protiv mudre organizacije fizičkog tijela! Velik dio stimulansa koje ljudi konzumiraju, za srce su otrovi. To, međutim, pokazuje da ono što uzrokuje strukturu srca, djeluje mudrije od astralnog tijela, na ono što se čak i suprotstavlja toj mudrosti. Astralno tijelo će u budućnosti doista napredovati prema višoj mudrosti; ali trenutno u svojoj prirodi još nije tako savršeno, kao što je fizičko tijelo u svojoj prirodi. Slično bi se moglo pokazati za etersko tijelo; a također i za 'Ja', ono biće koje se iz trenutka u trenutak mora probijati kroz pogreške i iluzije do mudrosti.

Ako se usporede stupnjevi savršenstva ljudskih članova, lako ćete otkriti da je fizičko tijelo trenutno najsavršenije, da etersko tijelo ima manji stupanj savršenstva, a astralno tijelo još manji; i da je najnesavršeniji ljudski dio trenutno 'Ja'. To je zato jer se unutar planetarne evolucije čovjekovog staništa, na fizičkom čovjekovom tijelu najdulje radilo. Ono što čovjek trenutno nosi kao svoje fizičko tijelo, iskusilo je sve faze evolucije Saturna, Sunca, Mjeseca i Zemlje (do njihovog sadašnjeg stanja). Sve sile ovih planetarnih tijela, sukcesivno su djelovale na ovo tijelo, tako da je ono postupno mogli postići svoj sadašnji stupanj savršenstva. Stoga je najstariji član sadašnje ljudske prirode. - Etersko tijelo, kako se sada manifestira u čovjeku, uopće nije postojalo tijekom razdoblja Saturna. Nastalo je tek tijekom evolucije Sunca. Dakle, na njega nisu djelovale sile četiri planetarna tijela, kao što su djelovale na fizičko tijelo, već samo triju: naime, Sunca, Mjeseca i Zemlje. Stoga onako savršeno u svojoj prirodi kao što je fizičko tijelo trenutno savršeno, ono može biti samo u budućoj fazi evolucije. Astralno tijelo se spojilo s fizičkim tijelom i eterskim tijelom, tek tijekom razdoblja Mjeseca, a 'Ja' tek tijekom razdoblja Zemlje.

Sada sebi treba predstaviti, da je fiziko čovjekovo tijelo na Saturnu doseglo određeni stupanj svog razvoja, i da se to zatim nastavilo na Suncu na takav način da je od tada moglo biti nositelj eterskog tijela. Na Saturnu je ovo fizičko tijelo napredovalo do točke u kojoj je bilo izuzetno složen mehanizam, a ipak u sebi nije sadržavalo ništa životno. Složenost njegovog sustava uzrokovala je da se konačno raspadne. Jer ta je složenost dosegla tako visok stupanj da se više nije mogla održavati samo mineralnim silama koje su djelovale u njemu. I ovaj kolaps fizičkog čovjekovog tijela doveo je do pada Saturna. - Od sadašnjih prirodnih carstava - naime, mineralnog carstva, biljnog carstva, životinjskog carstva i carstva ljudi - ovaj Saturn, na sebi je imao samo ovo potonje. Ono što je trenutno poznato kao životinje, biljke i minerali, na Saturnu još nije postojalo. Od četiri sadašnja carstva prirode, samo je čovjek, u smislu svog fizičkog tijela, postojao na ovom nebeskom

tijelu; i to fizičko tijelo je doista bilo vrsta složenog minerala. Ostala carstva nastala su jer nisu sva bića u slijedu nebeskih tijela mogla dosegnuti puni cilj evolucije. Dakle, samo je dio ljudskih bića razvijenih na Saturnu dosegao puni cilj Saturna. Ta ljudska tijela koja su dosegla taj cilj, takoreći, uskrsnula su u novoj egzistenciji u svom starom obliku tijekom razdoblja Sunca, i taj je oblik bio prožet eterskim tijelom. Tako su evoluirala na višu razinu savršenstva. Postali su neka vrsta biljke-čovjeka. Dio ljudskih tijela koji na Saturnu nije bio u stanju postići svoj puni cilj razvoja, morala su na Suncu nastaviti ono što su propustila pod znatno nepovoljnijim uvjetima od onih koji su za taj razvoj postojali na Saturnu. Stoga su zaostajala za dijelom koji je na Saturnu postigao svoj puni cilj. Tako je na Suncu, uz carstvo ljudi, nastalo drugo carstvo prirode.

Bilo bi pogrešno vjerovati da su svi organi koji se nalaze u sadašnjem čovjekovom tijelu, na Saturnu već bili formirani. Naprotiv, do ovog drevnog vremena, prvenstveno se mogu pratiti osjetilni organi. Prvi začeci očiju, ušiju i tako dalje, koji su se na Saturnu formirali kao mineralna tijela na isti način kao što se sada na Zemlji formiraju 'beživotni kristali', imaju tako drevno porijeklo; međutim, svoj sadašnji oblik, odgovarajući organi su dobili višestruko se transformirajući u savršenije, u svakoj sljedećoj planetarnoj epohi. Na Saturnu su bili fizički aparati, ništa više. Zatim se na Suncu transformiraju jer ih je proželo etersko ili životno tijelo. Time su uključeni u životni proces. Postali su živi fizički aparati. I k njima su došli oni članovi čovjekova fizičkog tijela koji su se mogli razviti samo pod utjecajem eterskog tijela: organi rasta, prehrane i reprodukcije. Naravno, prvi počeci tih organa, koji su se razvili na Suncu, ne nalikuju potpuno obliku koji trenutno imaju. - Najviši organi, koje je čovjekovo tijelo tada uključilo, kroz interakciju fizičkog tijela i eterskog tijela, bili su oni koji su se danas razvili u žlijezde. Dakle, fizičko čovjekovo tijelo na Suncu je sustav žlijezda, u koje su u odgovarajućoj fazi utisnuti osjetilni organi. - Na Mjesecu se razvoj nastavlja. Fizičkom tijelu i eterskom tijelu, dodaje se astralno tijelo. Dakle, u žljezdano osjetilno tijelo, ugrađeni su prvi počeci živčanog sustava. U uzastopnim razdobljima planetarnog razvoja, može se vidjeti da čovjekovo fizičko tijelo postaje sve složenije. Na Mjesecu se sastoji od živaca, žlijezda i osjetila. Osjetila su prošla dvostruku transformaciju i usavršavanje; živci su u svojoj prvoj fazi. Ako se čovjek Mjeseca promatra kao cjelina, on se sastoji od tri člana: fizičkog tijela, eterskog tijela i astralnog tijela. Fizičko tijelo je trostruko; u svom raščlanjenju ono uključuje djelovanje sila Saturna, Sunca i Mjeseca. Etersko tijelo je samo dvostruko. Sadrži u sebi samo učinak sila Sunca i Mjeseca; a astralno tijelo je još uvijek jednostruko. Na njega su djelovale samo sile Mjeseca. - Apsorpcijom astralnog tijela, čovjek je na Mjesecu postao sposoban za život osjećaja, određenu nutrinu. Unutar svog astralnog tijela može stvarati slike onoga što se događa u njegovom okruženju. Te su slike u određenom pogledu, usporedive sa slikama iz snova

suvremene čovjekove svijesti; samo što su življe, šarenije, i što je najvažnije, odnose se na događaje u vanjskom svijetu, dok su suvremene slike iz snova tek odjeci svakodnevnog života ili inače nejasni odrazi unutarnjih ili vanjskih događaja. Slike svijesti Mjeseca savršeno su odgovarale onome na što su se vani odnosile. Pretpostavimo, naprimjer, da se biće Mjeseca, kako je upravo opisano - koje se sastoji od fizičkog tijela, eterskog tijela i astralnog tijela - približilo drugom biću Mjeseca. Ne bi ga moglo percipirati kao prostorni objekt, jer je to postalo moguće tek u čovjekovoj zemaljskoj svijesti; ali unutar njegovog astralnog tijela nastala bi slika koja bi svojom bojom i oblikom precizno izražavala, osjeća li drugo biće simpatiju ili antipatiju prema ovom čovjeku Mjeseca, može li mu to biti korisno ili opasno. Čovjek Mjeseca je stoga mogao precizno regulirati svoje ponašanje, prema slikama koje bi se pojavile u njegovoj slikovnoj svijesti. Te su slike za njega bile savršeno sredstvo orijentacije. A fizički alat koji je astralno tijelo trebalo za stupanje u odnos s nižim carstvima prirode, bio je živčani sustav integriran u fizičko tijelo.

Da bi se ovdje opisana transformacija dogodila u ljudima tijekom razdoblja Mjeseca, bilo je nužno sudjelovanje velikog kozmičkog događaja. Integracija astralnog tijela i odgovarajući razvoj živčanog sustava u fizičkom tijelu, bili su mogući samo zahvaljujući činjenici da se ono što je prije bilo jedno tijelo, Sunce, podijelilo na dva, Sunce i Mjesec. Prvo je postalo zvijezda stajačica, dok je drugo ostalo planet - što je Sunce prije bilo - i počelo kružiti oko Sunca od kojeg se odvojilo. Dakle, u svemu što je živjelo na Suncu i Mjesecu, dogodila se značajna transformacija. Ovdje će se ovaj proces transformacije pratiti samo u mjeri u kojoj se odnosi na život na Mjesecu. Kada se Mjesec odvojio od Sunca, čovjek, koji se sastojao od fizičkog i eterskog tijela, ostao je ujedinjen s onim prvim. Tako je ušao u potpuno nove uvjete egzistencije. Jer Mjesec je sa sobom ponio samo dio sila sadržanih u potonjem; samo taj dio je sada djelovao na čovjeka iz vlastitog nebeskog tijela; drugi dio sila Sunce je sadržavalo u sebi. Taj dio sila se šalje izvana na Mjesec, a time i na njegovog stanovnika, čovjeka. Da je prethodni odnos ostao, i da su sve sile Sunca nastavile dotjecati čovjeku iz njegove vlastite sfere, taj unutarnji život, koji se manifestirao u pojavljivanju slika astralnog tijela, ne bi mogao nastati. Sile Sunca nastavile su djelovati izvana na fizičko i etersko tijelo, na koje su već prije djelovale. Ipak, dio ova dva tijela, prepustile su utjecajima koji su proizlazili iz novonastalog nebeskog tijela, naime Mjeseca. Dakle, na Mjesecu je čovjek bio podložen dvostrukom utjecaju: utjecaju Sunca i Mjeseca. I upravo su se pod utjecajem Mjeseca razvili članovi fizičkog i eterskog tijela koji su omogućili otisak astralnog tijela. A astralno tijelo može stvarati slike samo ako sile Sunca ne dolaze do njega s njegovog vlastitog planeta, već izvana. Utjecaji Mjeseca transformirali su osjetilne organe i organe žlijezda, tako da se u njih mogao integrirati živčani sustav; a utjecaji

Sunca doveli su do toga da su slike, za koje je ovaj živčani sustav bio instrument, odgovarale vanjskim procesima Mjeseca na gore opisan način.

Evolucija se na ovaj način mogla nastaviti samo do određene točke. Da je ta točka bila prekoračena, čovjek Mjeseca bi otvrdnuo u svom unutarnjem životu slika; i time bi izgubio svaku vezu sa Suncem. Kada je ta točka dosegnuta, Sunce je ponovno apsorbiralo Mjesec, tako da su oboje neko vrijeme ponovno bili jedno tijelo. Sjedinjenje je trajalo sve dok čovjek nije bio dovoljno napredan, da bi mogao spriječiti svoje otvrdnjavanje, što bi se neizbježno dogodilo na Mjesecu, kroz novu fazu razvoja. Kada se to odvijalo, došlo je do novog odvajanja, ali sada je Mjesec sa sobom nosio sile koje prije nije posjedovao. I to je uzrokovalo daljnje odvajanje nakon nekog vremena. Ono što se konačno odvojilo od Sunca bilo je nebesko tijelo koje je sadržavalo sve sile i bića koja trenutno žive na Zemlji i Mjesecu. Zemlja je tako još uvijek imala Mjesec, koji sada kruži oko nje, unutar svog tijela. Da je ostao unutar nje, nikada ne bi mogla postati arena čovjekove evolucije poput sadašnje. Prvo je trebalo izbaciti sile sadašnjeg Mjeseca; i čovjek je morao ostati na tako pročišćenoj zemaljskoj areni i tamo nastaviti svoju evoluciju. Na taj su način iz starog Sunca nastala tri nebeska tijela. I sile dvaju od ovih nebeskih tijela, novog Sunca i novog Mjeseca, šalju se izvana Zemlji a tako i njezinim stanovnicima. - Kroz ovaj napredak u evoluciji nebeskih tijela, postalo je moguće da se četvrti član, 'Ja', integrira u trostruku ljudsku prirodu, kakva je još uvijek postojala na Mjesecu. Ta je integracija bila povezana s usavršavanjem fizičkog tijela, eterskog tijela i astralnog tijela. Usavršavanje fizičkog tijela sastojalo se u uključivanje srčanog sustava kao dobavljača tople krvi. Naravno, osjetilni sustav, sustav žlijezda i živčani sustav, sada su se morali transformirati kako bi bili kompatibilni s novonastalim sustavom tople krvi u ljudskom organizmu. Međutim, osjetilni organi transformirani su na takav način da se puka slikovna svijest starog Mjeseca mogla razviti u objektnu svijest, koja posreduje u percepciji vanjskih stvari i koju čovjek trenutno posjeduje od jutarnjeg buđenja dok navečer ne zaspe. Na starom Mjesecu osjetila još nisu bila otvorena prema vanjskom svijetu; slike svijesti nastajale su iznutra; upravo to otvaranje osjetila prema van je postignuće evolucije Zemlje.

Gore je spomenuto da sva bića začeta na Saturnu nisu dosegla cilj koji im je tamo postavljen, i to zašto je na Suncu nastalo drugo carstvo prirode uz carstvo ljudi u njegovom tadašnjem obliku. Sada treba sebi predočiti, da su u svakoj sljedećoj fazi evolucije - na Suncu, Mjesecu i Zemlji - bića uvijek podbacila u ostvarivanju svojih ciljeva i da su tako nastala niža carstva prirode. Životinjsko carstvo najbliže čovjeku, naprimjer, je ono koje je već zaostajalo na Saturnu, ali je djelomično sustiglo razvoj pod nepovoljnim uvjetima na Suncu i Mjesecu. Tako da iako nije na Zemlji toliko napredno kao čovjek, ipak je imalo neku sličnu sposobnost apsorpcije tople krvi kao čovjek. Topla krv nije postojala ni u jednom od prirodnih carstava prije

Zemlje. Sadašnje hladnokrvne (ili promjenjivo tople) životinje i određene biljke, nastale su zato što su određena bića nižeg carstva na Suncu, zaostala za stupnjem koji su dostigla druga bića ovog carstva. Sadašnje mineralno carstvo pojavilo se posljednje, naime, nastalo je tek za vrijeme Zemlje.

Četveročlani zemaljski čovjek od Sunca i Mjeseca prima utjecaje onih sila koje su ostale povezane s tim nebeskim tijelima. Od Sunca dolaze sile koje služe napretku, rastu i razvoju, a od Mjeseca sile otvrdnjavanja, oblikovanja. Kad bi ljudska bića bila podložna samo utjecaju Sunca, rasplinula bi se u neizmjeru brzom procesu rasta. Stoga bi nakon određenog vremena morala napustiti Sunce i primiti prepreke ovog prebrzog napretka na odvojenom starom Mjesecu. Ali ako bi s njim ostali trajno povezani, prepreke rastu otvrdnule bi ih u kruti oblik. Stoga su prešla na razvoj Zemlje, unutar koje se dva utjecaja međusobno uravnotežuju. U isto vrijeme, međutim, to također označava trenutak kada se više biće, duša, ugrađuje u četveročlanog čovjeka kao unutarnje biće.

Ljudsko fizičko tijelo, u svom obliku, u svojim funkcijama, pokretima i tako dalje, izraz je i učinak onoga što se događa u ostalim članovima - eterskom tijelu, astralnom tijelu i 'Ja'. Prethodna razmatranja iz 'Akaša kronike' pokazala su kako su tijekom evolucije ti drugi članovi postupno intervenirali u formiranju fizičkog tijela. Tijekom evolucije Saturna, nijedan od tih drugih članova još nije bio povezan s fizičkim čovjekovim tijelom. Međutim, počeci tog formiranja su tada postavljeni. Ne smije se vjerovati da sile koje su kasnije iz eterskog tijela, astralnog tijela i 'Ja', djelovale na fizičko tijelo, nisu na njega djelovale već tijekom razdoblja Saturna. Tada su one već djelovale, samo u određenom smislu izvana, a ne iznutra. Ostali članovi još nisu bili formirani, još nisu u svom posebnom obliku bili ujedinjeni s čovjekovim fizičkim tijelom; sile koje su se kasnije u njemu ujedinile, međutim, djelovale su, takoreći, s periferije - atmosfere - Saturna i formirale prve temelje ovih tijela. Taj se temelj zatim transformirao na Suncu, jer se dio tih sila oblikovao u posebno etersko tijelo i sada je na fizičko tijelo djelovao, ne samo izvana, već i iznutra. Ista stvar se dogodila na Mjesecu u vezi s astralnim tijelom. A na Zemlji se ljudsko fizičko tijelo transformiralo po četvrti put, postavši prebivalištem 'Ja', koje sada u njemu funkcionira.

Vidi se da za duhovno znanstvenog istraživača, fizičko tijelo čovjeka nije ništa čvrsto, ništa trajno u svom obliku i načinu funkcioniranja. Ono je u stanju stalne transformacije. I takva se transformacija događa i u sadašnjem razdoblju njegove evolucije na Zemlji. Ljudski život može se razumjeti samo ako se može stvoriti predodžba o toj transformaciji.

Duhovno znanstveno ispitivanje ljudskih organa otkriva da se nalaze u vrlo različitim fazama razvoja. U ljudskom tijelu postoje organi koji su, u svom sadašnjem obliku, u silaznoj fazi razvoja, dok su drugi u ulaznoj fazi. Prvi će u budućnosti sve više gubiti svoj značaj za ljude. Prošli su vrhunac svog

funkcioniranja, atrofirat će i na kraju nestati iz ljudskog tijela. Drugi organi su u uzlaznoj fazi razvoja; u sebi sadrže mnogo toga što sada postoji samo u embrionalnom obliku; u budućnosti će se razviti u savršenije oblike s višom funkcijom. Među prve spadaju, između ostalih, oni koji služe reprodukciji, produkciji istovrsnog. U budućnosti će svoju funkciju prepustiti drugim organima i sami će postati beznačajni. Doći će vrijeme kada će se u ljudskom tijelu nalaziti u zakržljalom stanju, a tada će se u njima vidjeti samo dokazi pretpovijesnog razvoja ljudi.

Drugi organi, poput srca i susjednih struktura, nalaze se, u određenom smislu, na početku svog razvoja. Ono što se sada nalazi u njima u embrionalnom obliku, tek će se u budućnosti ostvariti. Duhovno znanstveni pogled, srce i njegov odnos prema takozvanom krvožilnom sustavu vidi kao nešto sasvim drugačije od suvremene fiziologije, koja je u tom pogledu u potpunosti ovisna o mehaničko materijalističkim predodžbama. Ova znanost duha, uspijeva osvijetliti činjenice koje su suvremenoj znanosti dobro poznate, ali za koje ona, sa svojim resursima, ne može dati razumno zadovoljavajuće rješenje. Anatomija pokazuje da su mišići ljudskog tijela po svojoj strukturi dvojaki. Postoje oni čiji su najmanji dijelovi glatke trake i oni čiji najmanji dijelovi pokazuju pravilne poprečne pruge. Glatki mišići, općenito su oni čiji pokreti su neovisni o ljudskoj volji. Glatki mišići su, naprimjer, mišići crijeva koji guraju pulpu hrane naprijed u pravilnim pokretima, bez ikakvog utjecaja čovjekove volje na te pokrete. Glatki mišići su također oni koji se nalaze u šarenici oka. Ovi mišići služe pokretima kojima se zjenica oka širi kada je izložena manjoj količini svjetlosti i sužava kada u oko uđe veća količina svjetlosti. I ti pokreti su neovisni o čovjekovoj volji. S druge strane, poprečno prugasti mišići su oni koji posreduju pokrete pod utjecajem čovjekove volje, naprimjer, mišići koji pokreću ruke i noge. Srce, koje je također mišić, iznimka je iz ove općenite prirode. U svojim pokretima ni srce nije podložno voljnom djelovanju, tijekom sadašnjeg razdoblja čovjekova razvoja; ipak je 'prugasti' mišić. Znanost duha, sa svoje strane, pruža uvid u razlog za to. Srce neće uvijek biti kakvo je sada. U budućnosti će imati potpuno drugačiji oblik i drugačiju funkciju. Na putu je da postane voljni mišić. U budućnosti će izvoditi pokrete koji će biti učinci unutarnjih duševnih impulsa čovjeka. Već sama njegova struktura pokazuje značaj koji će imati u budućnosti, kada će pokreti srca jednako biti izraz čovjekove volje kao što je danas podizanje ruke ili pomicanje noge. - Ovaj pogled na srce, povezan je s cjelovitom spoznajom znanosti duha o odnosu srca prema takozvanom krvožilnom sustavu. Mehaničko materijalističko učenje o životu, srce vidi kao svojevrсни mehanizam za pumpanje, koji pravilno pokreće krv kroz tijelo. Tu je srce uzrok kretanja krvi. Duhovno znanstvena spoznaja pokazuje nešto sasvim drugačije. Za nju je pulsiranje krvi, cjelokupna njezina unutarnja pokretljivost, izraz i učinak duševnih procesa. Duševno je temeljni uzrok ponašanja krvi. Bljedilo uzrokovano

osjećajem straha, crvenilo pod utjecajem srama, grubi su učinci duševnih procesa u krvi. Ali sve što se događa u krvi samo je izraz onoga što se događa u duševnom životu. Jedino što je veza između pulsiranja krvi i duševnih impulsa vrlo tajanstvena i duboka. A pokreti srca nisu uzrok, već posljedica pulsiranja krvi. - U budućnosti će srce prenositi učinak, onoga što je utkano u ljudsku dušu, kroz ono što donose voljni pokreti u vanjskom svijetu.

Drugi organi u sličnom uzlaznom razvoju su dišni organi, posebno u svojoj funkciji kao organi govora. Putem njih, trenutno je čovjek sposoban svoje misli transformirati u zračne valove. Ono što doživljava u sebi, time utiskuje u vanjski svijet. Svoja unutarnja iskustva transformira u zračne valove. To valno kretanje zraka je odraz onoga što se događa u njemu. U budućnosti će na taj način, sve više i više oblikovati svog unutarnjeg bića iz sebe. A krajnji rezultat u tom smjeru, bit će da će putem svojih organa govora, koji su dosegli vrhunac svog savršenstva, roditi sebe - svoju vrstu. Organi govora tako trenutno u sebi sadrže, u embrionalnom obliku, buduće reproduktivne organe. A činjenica da se kod muške jedinke tijekom razdoblja spolne zrelosti događa mutacija (promjena glasa), posljedica je tajanstvene veze između organa govora i reproduktivne funkcije.

Cijelo čovjekovo fizičko tijelo, sa svim svojim organima, na ovaj način se može duhovno proučavati. Ovdje je namjera navesti samo nekoliko primjera. Postoji duhovno znanstvena anatomija i fiziologija. I u ne tako dalekoj budućnosti, sadašnja će se morati obogatiti njome, štoviše, potpuno preobraziti u nju.

Ovdje na ovom području postaje posebno jasno, da se rezultati poput gore navedenih ne mogu temeljiti na pukim zaključcima ili nagađanjima (poput analogija), već moraju proizaći iz istinskog duhovno znanstvenog istraživanja. To se nužno mora naglasiti, jer je za revne sljedbenike znanosti duha prelako, nakon što upiju neke uvide, da te ideje dalje 'zavrte'. Stoga ne čudi da se pojavljuju samo fantazije, koje su na ovom području posebno raširene.

Naprimjer, iz gornjeg opisa mogao bi se izvući sljedeći zaključak: budući da će ljudski reproduktivni u svom sadašnjem obliku najranije izgubiti svoje značenje u budućnosti, oni su ga također najranije primili u pretpovijesnim vremenima, što ih, u određenom smislu, čini najstarijim organima čovjekovog tijela. Vrijedi upravo suprotno. Svoj sadašnji oblik stekli su posljednji i najranije će ga ponovno izgubiti.

Sljedeće se predstavlja duhovno znanstvenom istraživanju. Na Suncu je fizičko tijelo, u određenom pogledu, napredovalo do razine biljne egzistencije. U to vrijeme, bilo je prožeto samo eterskim tijelom. Na Mjesecu je poprimilo karakteristike životinjskog tijela, jer je bilo prožeto astralnim tijelom. Međutim, nisu svi organi sudjelovali u ovoj transformaciji u životinjski

karakter. Neki dijelovi su ostali na biljnoj razini. Čak i kad se ljudsko tijelo uzdiglo do svog sadašnjeg oblika na Zemlji nakon učlanjenja 'Ja', neki organi su još uvijek nosili izrazito biljni karakter. Međutim, ne smije se zamišljati da su ti organi izgledali točno kao naše današnje biljke. Ti organi uključuju reproduktivne organe. Čak i na početku evolucije Zemlje, oni su još uvijek zadržali biljni karakter. Mudrost drevnih misterija je to prepoznala. I starija umjetnost, koja je toliko toga sačuvala iz tradicija misterija, prikazuje, naprimjer, hermafrodite s reproduktivnim organima nalik listovima biljke. To su preteče ljudi, koji su još uvijek imali stari tip reproduktivnih organa (bili su biseksualni). To se jasno vidi, naprimjer, kod hermafrodita u Kapitolskoj zbirci u Rimu. A kad netko shvati te stvari, znat će i pravi razlog, na primjer, za prisutnost smokvinom lista na Evi. Za mnoge drevne prikaze prihvatit će istinita objašnjenja, dok sadašnja proizlaze tek iz nepotpunog razmišljanja. Usput treba napomenuti da spomenuti hermafrodit prikazuje i druge biljne dodatke. Kada je nastao, još je uvijek postojala tradicija, da su se u dalekoj prošlosti, određeni ljudski organi, transformirali iz biljnih u životinjske karakteristike.

Sve ove transformacije ljudskog tijela samo su izraz transformativnih sila svojstvenih eterskom tijelu, astralnom tijelu i 'Ja'. Transformacije fizičkog čovjekovog tijela slijede djelovanje viših članova čovjeka. Stoga se struktura i funkcioniranje ovog čovjekovog tijela, mogu razumjeti samo ispitivanjem 'Akaša kronike', koja precizno pokazuje kako se odvijaju veće transformacije više duševnih i duhovnih članova čovjeka. Sve fizičko i materijalno pronalazi svoje objašnjenje kroz duhovno. Ako se proučava duhovno, osvjetljava se čak i budućnost ovog fizičkog.

U sljedećim člancima dosta će se reći o budućnosti Zemlje i čovječanstva.

ODGOVORI NA PITANJA

Postavljeno je sljedeće pitanje: Ako ćemo stjecati nove sposobnosti kroz sve nove inkarnacije u uzastopnim rasama i ako se, nadalje, ništa od onoga što je duša stekla iskustvom ne izgubi iz zalihe dobra, kako se može objasniti da u čovječanstvu danas nije ostalo ništa od sposobnosti volje, predodžbi i kontrole prirodnih sila, koje su nekada bile tako visoko razvijene?

Doista, ništa se ne gubi od sposobnosti koje je duša stekla prolaskom kroz fazu razvoja. Ali kada se stekne nova sposobnost, ona prethodno stečena poprima drugačiji oblik. Više ne postoji sama po sebi, već kao osnova za novu sposobnost. Atlantiđani su, naprimjer, stekli sposobnost pamćenja. Suvremeni čovjek, zapravo, može formirati samo vrlo slabe predodžbe o tome za što je memorija Atlantiđana bila sposobna. Sve što se u našoj petoj korijenskoj rasi pojavljuje kao urođene predodžbe, prvo je stečeno na Atlantidi putem memorije. Predodžbe prostora, vremena, brojeva, položaja i tako dalje, predstavljali bi sasvim drugačiju vrstu poteškoća ako bi ih suvremeni čovjek morao stjecati. Jer sposobnost koju suvremeni čovjek treba steći jest kombinirajući intelekt. Logika nije postojala među Atlantiđanima. Sada se, međutim, svaka prethodno stečena moć duše mora povući u svom obliku, uranjajući ispod praga svijesti, ako se želi steći nova. Dabar bi svoju sposobnost intuitivne konstrukcije umjetnih struktura morao transformirati u nešto drugo ako bi, naprimjer, iznenada postao misleće biće. - Atlantiđani su, naprimjer, imali sposobnost na određeni način kontrolirati životnu silu. Konstruirali su prekrasne strojeve koristeći tu silu. Ali nisu imali nikakve darove koje nude narodi pete korijenske rase. Nisu imali mitove ni bajke. Moć Atlantiđana koja kontrolira životnu silu, prvi put se pojavila među pripadnicima naše rase pod krinkom mitologije. I u tom obliku mogla je postati temelj intelektualne aktivnosti naše rase. Veliki izumitelji naše rase su inkarnacije 'vidovnjaka' atlantske rase. U njihovim briljantnim idejama izražava se nešto što ima nešto drugo kao osnovu, nešto što je u njima postojalo kao životna sila tijekom njihove atlantske inkarnacije. Naša logika, znanje o prirodi, tehnologiji i tako dalje, rastu iz tla položenog u Atlantidi. Kad bi, naprimjer, tehničar mogao transformirati svoju moć kombiniranja natrag, rezultat bi bio nešto što bi Atlantiđanin mogao. Sva rimska jurisprudencija bila je transformirana snaga volje ranijeg doba. Sama volja ostala je u pozadini, i umjesto da poprimi vlastite oblike, transformirala se u misaone oblike koji se izražavaju u pravnim konceptima. Grčki osjećaj ljepote izgrađen je na temeljima izravnih sila, koje su se kod Atlantiđana izražavale u veličanstvenom uzgoju biljnih i životinjskih oblika. U Fidijinoj fantaziji živjelo je nešto što su Atlantiđani izravno primjenjivali na transformaciju stvarnih živih bića.

Drugo pitanje je sljedeće: *Kako se znanost duha (teozofija) odnosi prema takozvanim tajnim znanostima?*

Tajne znanosti su oduvijek postojale. Razvijale su se u takozvanim tajnim školama. Samo oni koji su prošli određene testove u njima su mogli učiti. Njih se podučavalo samo onoliko koliko je odgovaralo njihovim intelektualnim, duhovnim i moralnim sposobnostima. To je moralo biti tako, jer je više znanje, pravilno primijenjeno, ključ moći koja u rukama nepripremljenih neizbježno dovodi do zlouporabe. Kroz znanost duha, neka od osnovnih učenja tajne znanosti sada su popularizirana. Razlog tome leži u trenutnim okolnostima. Čovječanstvo, u svojim naprednijim članovima, danas je toliko napredovalo u razvoju svog razuma da će prije ili kasnije prirodno doći do određenih predodžbi koje su prije bile dio tajnog znanja. Međutim, te bi predodžbe steklo u zakržljalom, karikaturalnom i štetnom obliku. Stoga su okultisti odlučili dio tajnog znanja prenijeti javnosti. To će pružiti priliku da se čovjekov napredak u kulturnom razvoju mjeri standardom istinske mudrosti. Naše znanje o prirodi, naprimjer, vodi do predodžbi o osnovama stvari. Ali bez produbljivanja tajne znanosti, te predodžbe mogu postati samo karikature. Naša tehnika napreduje prema fazama razvoja koje čovječanstvu mogu biti korisne samo ako se duše ljudi prodube u duhu duhovno znanstvenog shvaćanja života. Sve dok narodi nisu imali moderno znanje o prirodi i modernu tehniku, oblik u kojem su se najviša učenja prenosila u religioznim slikama, na način da se obraćalo pukom osjećaju, bio je koristan. Danas čovječanstvu trebaju iste istine u razumskom obliku. Duhovno znanstveni svjetonazor nije nastao proizvoljno, već iz uvida u iznesenu povijesnu činjenicu. - Međutim, određeni dijelovi okultnog znanja mogu se, čak i danas, priopćiti samo onima koji se podvrgnu testovima inicijacije. Čak i s objavljenim dijelovima, samo oni će znati što s njima učiniti, koji se ne ograničavaju na vanjsko znanje, već koji istinski asimiliraju stvari iznutra, čineći ih sadržajem i smjernicom svog života. Nije stvar u razumskom svladavanju učenja znanosti duha, već u prožimanju vlastitih osjećaja, senzacija, zapravo cijelog života s njime. Samo takvim prodiranjem može se iskusiti nešto od njegovih istina. Inače, ona ostaju samo nešto u što se, 'može vjerovati, a i ne vjerovati'. Ispravno shvaćene, istine znanosti duha dat će čovjeku pravi temelj za život, omogućiti mu da prepozna svoju vrijednost, dostojanstvo i bit, i dati najveću hrabrost za egzistenciju. Jer ga one prosvjetljuju o njegovoj povezanosti sa svijetom oko njega; upućuju ga na njegove najviše ciljeve, na njegovu istinsku sudbinu. I to čine na način koji je u skladu sa zahtjevima sadašnjice, tako da ne mora ostati zarobljen u dihotomiji između vjerovanja i znanja. Može se istovremeno biti moderni istraživač i duhovni istraživač. Međutim, tada se mora biti oboje u pravom smislu riječi.

PREDRASUDE NAVODNE ZNANOSTI

Svakako je istina da u suvremenom duhovnom životu postoji mnogo toga što onima koji traže istinu otežava prihvaćanje duhovno znanstvenih (teozofskih) uvida. Ono što je rečeno u esejima o 'Vitalnim pitanjima teozofskog pokreta', može biti pokazatelj razloga koji postoje u tom smjeru, posebno među savjesnim tražiteljima istine. Mnoge izjave duhovnih znanstvenika moraju se činiti sasvim fantastičnima, onima koji ih propituju u odnosu na određene sudove za koje vjeruju da ih moraju formirati iz onoga što su naučili iz prirodoznanstvenog istraživanja. I osim toga, to istraživanje može ukazati na ogromne blagoslove koje je donijelo i nastavlja donositi ljudskom napretku. Kako samo izgleda neodoljivo kada osoba koja svoj svjetonazor želi izgraditi isključivo na rezultatima ovog istraživanja, može ponosno reći riječi: "Međutim, ljudska znanost do danas nigdje nije otkrila trag raja, života umrlih, ili osobnog Boga - ova neumoljiva znanost koja istražuje i secira sve, koja ne izbjegava nijednu misteriju, koja istražuje nebesa iza maglica, analizira beskonačno male atome živih stanica i kemijskih tijela, secira supstancu Sunca, ukapljuje zrak, i uskoro će čak bežično telegrafirati s jednog kraja Zemlje na drugi, koja već vidi kroz neprozirna tijela, uvodi navigaciju pod vodom i u zraku, i otvara nove horizonte kroz radij i druga otkrića; ova znanost, koja, nakon što je pokazala istinsko srodstvo svih živih bića i njihove postupne transformacije oblika, danas uvlači organ čovjekove duše, mozak, u sferu svog temeljitog istraživanja". (Prof. August Forel, *Život i smrt*, München 1908, stranica 5.) Sigurnost s kojom netko vjeruje da gradi na takvim temeljima, odaju riječi koje Forel dodaje gore navedenim izjavama: "Polazeći od monističke koncepcije života, koja jedina uzima u obzir sve znanstvene činjenice, nadnaravno ostavljamo po strani i okrećemo se knjizi prirode". Dakle, ozbiljni tragatelj istine suočava se s dvije stvari, koje snažno sprječavaju bilo kakvu slutnju koju može imati o istinitosti duhovno znanstvenih informacija. Ako ima osjećaj za takve informacije, ili čak percipira njihov unutarnji temelj kroz finiju logiku, može biti prisiljen potisnuti takve impulse, ako si mora reći dvije stvari. Prvo, autoriteti koji poznaju dokaznu vrijednost određenih činjenica, smatraju da sve 'natprirodno' proizlazi samo iz fantazije i neznanstvenog praznovjerja. Drugo, posvećujući se takvim nadosjetilnim stvarima, riskiram da postanem nepraktična osoba, beskorisna za život. Jer sve što se postigne za praktičan život mora čvrsto biti ukorijenjeno na 'tlu stvarnosti'.

Neće svatko tko se nađe u takvoj dilemi lako doći do spoznaje o pravoj prirodi ove dvije stvari. Kad bi mogli, vidjeli bi, naprimjer, sljedeće u vezi s prvom točkom: rezultati znanosti duha nigdje ne proturječe znanstvenom činjeničnom istraživanju. Gdje god se objektivno pogleda odnos između to dvoje, u naše se vrijeme pokazuje nešto sasvim drugačije. Ispada da se ovo

činjenično istraživanje kreće prema cilju koji će ga, u ne tako dalekoj budućnosti, dovesti u potpuni sklad s onim što duhovno istraživanje mora dati za određena područja iz svojih nadosjetilnih izvora. Od stotina slučajeva koji se mogli navesti u prilog ovoj tvrdnji, ovdje će biti istaknut samo jedan karakterističan primjer.

Na mojim predavanjima o evoluciji Zemlje i čovjeka, ističe se da su preci današnjih civiliziranih naroda živjeli na teritoriju koji se nekoć protezao preko područja zemljine površine koje danas zauzima veliki dio Atlantskog oceana. U esejima iz 'Akaša kronike' više je pozornosti posvećeno duševno duhovnim osobinama ovih atlantskih predaka. U usmenim raspravama često se opisivalo kako je zemljina površina izgledala u drevnim atlantskim zemljama. Rečeno je da je u to vrijeme zrak bio prožet parama vodene magle. Ljudi su živjeli u vodenoj magli koja u određenim područjima nikada nije postala toliko čista da je zrak bio potpuno čist. Sunce i Mjesec nisu se mogli vidjeti kakvi su danas, već su bili okruženi obojenim aureolama. Raspodjela kiše i sunčeve svjetlosti kakva danas postoji, tada nije postojala. Kada se vidovito istraži ta drevna zemlja: tada nije postojao fenomen duge. Pojavio se tek u postatlantskom razdoblju. Naši preci živjeli su u zemlji magle. Ove činjenice mogu se dobiti isključivo nadosjetilnim promatranjem; i čak se mora reći da duhovni istraživač najbolje radi ako se pedantno odrekne svih zaključaka izvedenih iz svojih otkrića; jer takvi zaključci lako zavaraju duhovnog istraživača u vezi svog značenja. Sada, međutim, usporedite ove izjave s određenim stavovima na koje se pojedini prirodoslovci danas osjećaju obvezni. Danas postoje istraživači koji su, na temelju činjenica, prisiljeni pretpostaviti da je Zemlja u određenom trenutku svog razvoja bila uronjena u oblačnu masu. Ističu da i danas oblačno nebo prevladava nad vedrim nebom, tako da je život još uvijek uvelike pod utjecajem sunčeve svjetlosti koja je oslabljena stvaranjem oblaka, tako da se ne može reći da se život nije mogao razviti u nekadašnjem oblačnom prekrivaču. Dalje ističu da organizmi u biljnom svijetu koji se mogu ubrojiti među najstarije, jesu oni koji se razvijaju čak i bez izravne sunčeve svjetlosti. Dakle, među oblicima ovog starijeg biljnog svijeta nedostaju oni koji su, poput pustinskih biljaka, zahtijevali izravnu sunčevu svjetlost i suhi zrak. Doista, čak i što se tiče životinjskog svijeta, jedan istraživač (Hilgard) istaknuo je da divovske oči izumrlih životinja (naprimjer, ihtiosaure) ukazuju na to da je u njihovo doba na Zemlji moralo biti slabo osvijetljenje. Ne pada mi na pamet smatrati da je takve stavove nužno ispravljati. Oni duhovnog istraživača manje zanimaju zbog onoga što su utvrdili, a više zbog smjera u kojem se vidi da je takvo činjenično istraživanje usmjereno. Doista, prije nekog vremena, časopis 'Kozmos', koji više manje zauzima Haeckelovo stajalište, objavio je vrijedan esej koji je ukazao na mogućnost postojanja bivšeg atlantskog kontinenta na temelju određenih činjenica biljnog i životinjskog svijeta. - Kad bi se sakupio veći broj takvih stvari, lako bi se moglo pokazati kako se istinska prirodna

znanost, kreće u smjeru koji će joj omogućiti da u budućnosti uđe u struju koja se već može napajati iz izvora duhovnog istraživanja. Ne može se dovoljno naglasiti: duhovno istraživanje nikada ne proturječi činjenicama prirodne znanosti. Tamo gdje takvu kontradikciju vide njeni protivnici, ona se uopće ne odnosi na činjenice, već na mišljenja koja su ti protivnici formirali i za koja vjeruju da nužno proizlaze iz činjenica. U istini, međutim, Forelovo mišljenje navedeno gore, nema nikakve veze s činjenicama o maglicama, prirodi stanica, ukapljivanju zraka i tako dalje. To mišljenje se predstavlja kao ništa više od uvjerenja koje mnogi formiraju iz svoje potrebe za vjerom, ukorijenjenog u osjetilnoj stvarnosti, i koje stavljaju uz činjenice. Za suvremenog čovjeka, to uvjerenje ima nešto izuzetno zasljepljujuće. Ono ljude zavodi u vrlo posebnu vrstu unutarnje netolerancije. Oni koji se toga drže, zasljepljuju sebe u toj mjeri da isključivo vlastito mišljenje smatraju 'znanstvenim' i odbacuju stavove drugih kao da isključivo proizlaze iz predrasuda i praznovjerja. Stoga je uistinu čudno da se u nedavno objavljenoj knjizi o fenomenima duše (Hermann Ebbinghaus, 'Pregled psihologije') mogu pročitati sljedeće rečenice: "Duša u religiji traži pomoć protiv neprobojne tame budućnosti i nesavladive moći neprijateljskih sila. Pod pritiskom neizvjesnosti i u strahu od velikih opasnosti, ljudska bića se prirodno, analogno iskustvima koja su imala u slučajevima neznanja i nemogućnosti, suočavaju s predodžbama o tome kako bi se i ovdje mogla pružiti pomoć, baš kao što se u vrijeme požara razmišlja o vodi kao spasu ili u vrijeme bitke o suborcu koji pomaže". "Na najnižim razinama kulture, gdje se čovjek još uvijek osjeća prilično nemoćno i na svakom koraku ga vrebaju jezive opasnosti, osjećaj straha, i, sukladno tome, vjerovanje u zle duhove i demone razumljivo prevladava. Međutim, na višim razinama, gdje zreliji uvid u međusobnu povezanost stvari i veća moć nad njima rađa određeno samopouzdanje i jaču nadu, u prvi plan dolazi i osjećaj povjerenja u nevidljive sile, a s njim i vjerovanje u dobre i dobrohotne duhove. Ali u cjelini, i strah i ljubav ostaju jedno uz drugo, trajno karakteristični za čovjekove osjećaje prema svojim bogovima, samo svaki u drugačijem odnosu jedan prema drugome ovisno o okolnostima". - "To su korijeni religije... Strah i potreba su njezine majke; i premda je u stvari propagira autoritet, jednom kada je nastala, odavno bi izumrla da se nije neprestano ponovno rađala iz to dvoje". - Kako je sve pomaknuto u tim izjavama, sve je ispremiješano; kako je ta zbrka osvijetljena iz lažnih perspektiva. Nadalje, koliko je snažno osoba koja ima mišljenje, pod utjecajem uvjerenja da njezino mišljenje mora biti univerzalno obvezujuća istina. Prije svega, sadržaj religijskih predodžbi miješa se s religijskim emocionalnim sadržajem. Sadržaj religijskih predodžbi preuzet je iz oblasti nadosjetilnih svjetova. Religijski osjećaj, naprimjer, strah i ljubav prema nadosjetilnim bićima, jednostavno se čini tvorcem sadržaja, i bez ikakve rezerve se pretpostavlja da uopće ne postoji stvarnost koja odgovara religijskim predodžbama. Ne uzima se u obzir ni najmanja mogućnost da bi moglo postojati istinsko iskustvo nadosjetilnih svjetova i da

se osjećaji straha i ljubavi potom vežu za stvarnost koju takvo iskustvo daje, baš kao što nitko ne pomišlja na spašavanje vodom ili na pomoć drugu u bitci, osim ako prethodno nije upoznao vodu i druga. Takvim gledanjem, znanost duha se proglašava fantazijom dopuštajući religijskom osjećaju da stvara entitete koji se jednostavno smatraju nepostojećima. Takvom načinu razmišljanja potpuno nedostaje svijest da je moguće iskusiti sadržaj nadosjetilnog svijeta, baš kao što je moguće da vanjska osjetila iskuse svakodnevnog osjetilni svijet. - Često se s takvim stavovima događa čudna stvar: za svoja uvjerenja upadaju u sam zaključak koji predstavljaju kao neprikladan kod svojih protivnika. Tako u gore navedenom Forelovom djelu nalazimo sljedeću rečenicu: "Ne živimo li u sebi i u dušama svojih potomaka na način koji je sto puta istinitiji, topliji i zanimljiviji, nego u hladnoj i maglovitoj fatamorgani hipotetskog neba, među jednako hipotetskim pjesmama i zvukovima truba navodnih anđela i arkandela, koje ne možemo zamisliti i koji nam stoga ništa ne govore"? Da, ali kakve veze ima s istinom ono što 'netko' smatra 'toplijim', 'zanimljivijim'? Ako je istina da duhovni život ne bi trebao proizaći iz straha i nade, je li onda ispravno taj duhovni život poricati, jer ga netko smatra 'hladnim' i 'nezanimljivim'? Duhovni istraživač je u sljedećem položaju u odnosu na takve osobe koje tvrde da stoje na 'čvrstom tlu znanstvenih činjenica'. On im kaže: ne poričem ništa od činjenica koje iznosite, iz geologije, paleontologije, biologije, fiziologije i tako dalje. Svakako, neke od vaših tvrdnji zasigurno zahtijevaju ispravak drugim činjenicama. Ali sama priroda znanosti će pružiti takav ispravak. Osim toga, kažem 'da' onome što iznesete. Nije mi namjera boriti se s vama kada iznesete činjenice. Sada, vaše činjenice su samo jedan dio stvarnosti. Drugi dio su duhovne činjenice, koje tek čine odvijanje osjetilnog svijeta objašnjivim. I te činjenice nisu hipoteze, nisu nešto što 'netko' ne može zamisliti, već iskustvo, iskustvo duhovnog istraživanja. Ono što iznosite izvan činjenica koje promatrate, nije ništa više od mišljenja da takve duhovne činjenice ne mogu postojati. U istini, ne nudite ništa da biste dokazali ovu svoju tvrdnju osim da su vam takve činjenice nepoznate. Iz toga zaključujete da one ne postoje i da su oni koji tvrde da nešto znaju o njima sanjari i fantastici. Duhovni istraživač ne uzima ništa, apsolutno ništa, iz vašeg svijeta; on jednostavno dodaje svoje. Ali niste zadovoljni ovakvim njegovim postupkom; kažete - iako ne uvijek jasno - da 'netko' ne smije govoriti ni o čemu drugom osim o onome o čemu mi govorimo. Mi ne samo da zahtijevamo da nam se prizna ono što znamo, već zahtijevamo i da se sve o čemu ne znamo, proglasi pukim plodom mašte. Međutim, bilo kome tko se želi baviti takvom 'logikom', za sada nema pomoći. S tom logikom on može razumjeti izjavu: "Naše 'Ja' je nekoć izravno živjelo u našim precima i nastaviti će živjeti u našim izravnim ili neizravnim potomcima". (Forel, 'Život i smrt', strana 21.) Ali ne bi trebao dodati: "Znanost to dokazuje", kao što to čini navedeni tekst. Jer znanost u ovom slučaju ništa ne 'dokazuje'; radije, vjera, vezana za svijet osjetila, uspostavlja dogmu: ono što ne mogu zamisliti

mora se smatrati zabludom; i tko god zgriješi protiv moje tvrdnje, čini zločin protiv prave znanosti.

Svatko tko poznaje ljudsku dušu u njezinom razvoju, shvatit će da je razumljivo da su golemi napredci prirodne znanosti u početku zaslijepili umove, i da se danas ne mogu snaći s oblicima u kojima su se uzvišene istine tradicionalno prenosile. Znanost duha takve oblike vraća čovječanstvu. Pokazuje, naprimjer, kako biblijski dani stvaranja odražavaju stvari koje se otkrivaju vidovitom pogledu. [Usporedi: Rudolf Steiner, *Tajne biblijske priče o stvaranju*] Duh, vezan za svijet osjetila, otkriva samo da dani stvaranja proturječe dostignućima geologije i tako dalje. Prepoznajući duboke istine ovih dana stvaranja, znanost duha je jednako daleko od toga da ih odbaci kao puku 'mitsku fikciju' kao i od korištenja bilo kakvog alegorijskog ili simboličkog objašnjenja. Međutim, napredovanje toga, potpuno je nepoznato onima koji još uvijek fantaziraju o proturječju između ovih dana stvaranja i znanosti. A niti bi trebali vjerovati da duhovno istraživanje crpi svoje znanje iz Biblije. Ono ima svoje metode, istine otkriva neovisno o svim dokumentima, i zatim ih u njima ponovno prepoznaje. Međutim, ovaj put je nužan za mnoge suvremene tražitelje istine. Jer oni zahtijevaju duhovno istraživanje koje nosi isti inherentni karakter kao i prirodna znanost. I samo tamo gdje se ne prepoznaje bit takve znanosti duha, čovjek pada u zbunjenost kada je u pitanju zaštita činjenica nadosjetilnog svijeta, od zasljepljujućih učinaka mišljenja koje se naizgled temelji na prirodnoj znanosti. Takvo stanje duha čak je i očekivao duševno topao čovjek koji, međutim, nije mogao pronaći nikakav duhovno znanstveni nadosjetilni sadržaj za svoje osjećaje. Prije gotovo osamdeset godina, takva je osoba, Schleiermacher, pisala Lücke, koji je bio mnogo mlađi od njega samog: "Kada uzmete u obzir trenutno stanje prirodne znanosti, kako se ona sve više razvija u sveobuhvatan svjetonazor, što predviđate u budućnosti, ne želim čak ni reći za našu teologiju, već za naše evanđeosko kršćanstvo... Predviđam da ćemo morati naučiti snalaziti se bez mnogih stvari koje su mnogi još uvijek navikli smatrati nerazdvojivo povezanima sa suštinom kršćanstva. Ne želim čak ni govoriti o šestodnevnom radu, već o konceptu stvaranja, kako se obično interpretira.... koliko će dugo moći izdržati protiv moći svjetonazora formiranog od znanstvenih kombinacija od kojih nitko ne može pobjeći? ... Što će od toga biti, dragi prijatelju? Neću doživjeti to vrijeme, već mogu mirno zaspati; ali ti, prijatelju moj, i tvoji suvremenici, što namjeravate učiniti"? (Teološke studije i kritike Ullmanna i Umbreita, 1829, strana 489.) Ova tvrdnja temelji se na mišljenju da su 'znanstvene kombinacije' nužan rezultat činjenica. Kad bi bile, onda im 'nitko' ne bi mogao pobjeći; i tko god je svojim osjećajima privučen nadosjetilnom svijetu, može poželjeti da mu se pruži prilika da 'mirno zaspi' od naleta znanosti na nadosjetilni svijet. Schleiermacherovo predviđanje se ostvarilo utoliko što su 'znanstvene kombinacije' dobile na značaju u širokim

krugovima. Ali u isto vrijeme, trenutno postoji mogućnost učenja o nadosjetilnom svijetu na jednako 'znanstven' način kao i o povezanosti osjetilnih činjenica. Oni koji se upoznaju sa znanošću duha, koliko je to trenutno moguće, bit će njome zaštićeni od mnogih praznovjerja, ali će nadosjetilne činjenice moći uključiti u sadržaj svojih predodžbi, i time odbaciti, zajedno sa svim drugim praznovjerjima, vjerovanje da su strah i potreba stvorili ovaj nadosjetilni svijet. - Svatko tko se može probiti kroz ovo gledište, više neće biti sputan predodžbom, da se kroz bavljenje znanošću duha može otuđiti od stvarnosti i prakse. Tada će prepoznati kako istinska znanost duha obogaćuje, a ne osiromašuje život. Sigurno ga neće navesti da podcijeni vrijednost telefona, željezničke tehnologije i zrakoplovstva; ali će i dalje vidjeti mnoge druge praktične aspekte koji trenutno ostaju zanemareni, gdje ljudi vjeruju samo u osjetilni svijet i stoga prepoznaju samo dio, a ne cijelu stvarnost.

Napomene

Rudolf Steiner objavio je niz eseja pod naslovom 'Iz Akaša kronike' u časopisu 'Lucifer-gnoza', broj 14-35 (1904.-1908.), koje je namjeravao nastaviti. Međutim, to se nije moglo dogoditi, jer je morao prekinuti izdavanje časopisa s brojem 35.

Godine 1907/08 objavio je te članke ponovno tiskane, dodajući naslove pojedinim poglavljima.

U prvom knjižnom izdanju 1939. godine, urednica Marie Steiner uključila je i članke 'Suvremena kultura u ogledalu znanosti duha' (iz 'Lucifer-Gnosis' br. 16./ rujan 1906.) i 'Predrasude navodne znanosti' (iz Lucifer-Gnosis br. 35/ svibanja 1908.), kao i dva odgovora na pitanja (iz Lucifer-Gnosis br. 20 i 21 / siječanj i veljača 1905.).

Također su kao jedno izdanje objavljeni: 'Naši atlantski preci', Berlin 1908, 1909, 1918, 1920, Dornach 1928, 1934